Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2001/02:MJU15

Jordbruk, m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 193 motionsyrkanden från allmänna motionstiderna 2000 och 2001 om jordbruk m.m. Motionerna avser frågor om internationell jordbrukspolitik, reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik samt den svenska jordbrukspolitikens inriktning och dess konkurrenssituation. Ytterligare frågor som behandlas inom svensk jordbrukspolitik är arealersättningar, djurbidrag, regionala frågor och ett flertal frågor med anknytning till miljövänligt jordbruk. Slutligen behandlas en del administrativa frågor och vissa andra nationella frågor.

Utskottet anser att arbetet med en reformering av den framtida jordbrukspolitiken bör beredas på nationell nivå. Utskottet föreslår därför med stöd av 3 kap. 7 § riksdagsordningen att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté med uppgift att utarbeta en svensk strategi för reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Med anledning av en motion (s) föreslår utskottet att regeringen i samband med det fortsatta arbetet med den framtida jordbrukspolitiken bör pröva möjligheterna att få till stånd en mer ändamålsenlig stödområdesindelning i Jämtlands län. Utskottet avstyrker övriga yrkanden, i huvudsak med hänvisning till den översyn och reformering av jordbrukspolitiken som pågår såväl inom EU som i Sverige.

Till betänkandet har fogats 60 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning ... 1
Innehållsförteckning ... 2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut ... 5
Redogörelse för ärendet ... 12
Bakgrund ... 12
Utfrågningar m.m. ... 13
Utskottets överväganden ... 14
Internationell jordbrukspolitik ... 14
Den framtida gemensamma jordbrukspolitiken ... 19
Inriktning ... 19
Miljöhänsyn och hållbar utveckling m.m. ... 23
Övriga gemensamma frågor ... 24
Nationell jordbrukspolitik ... 26
Inriktning m.m. ... 26
Konkurrensvillkor ... 31
Vissa framtidsfrågor ... 35
Arealersättning, djurbidrag m.m. ... 36
Regionala frågor ... 40
Miljövänligt jordbruk ... 49
Administration ... 60
Övriga nationella frågor ... 63
Reservationer ... 67
1. Internationella riktlinjer (punkt 1) ... 67
2. Handel med tredje land m.m. (punkt 2) ... 67
3. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 68
4. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 69
5. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 69
6. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 71
7. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 71
8. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6) ... 72
9. EU:s jordbrukspolitik i förhållande till andra WTO-parter (punkt 7) ... 72
10. Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån (punkt 8) ... 73
11. Miljöfrågor m.m. (punkt 9) ... 73
12. Miljöfrågor m.m. (punkt 9) ... 74
13. Miljöfrågor m.m. (punkt 9) ... 74
14. Jordbrukspolitiken och östutvidgningen (punkt 10) ... 75
15. Jordbrukspolitiken och östutvidgningen (punkt 10) ... 75
16. Stöd till tobaksodling (punkt 11) ... 76
17. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12) ... 76
18. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12) ... 77

19. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12) 78
20. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12) 78
21. Generationsväxling i jordbruket (punkt 14) 79
22. Forskningsfrågor (punkt 15).....79
23. Konsekvensutredning, prognosområde, m.m. (punkt 16).....80
24. Konsekvensutredning, prognosområde, m.m. (punkt 16).....80
25. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17) 81
26. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17) 82
27. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17) 82
28. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17) 83
29. Exportfrämjande åtgärder (punkt 20) 84
30. Regler för arealuttag (punkt 22) 84
31. Oljeväxtproduktion (punkt 23).....85
32. Svensk svinavel (punkt 24) 86
33. Stöd till produktion av slaktsvin m.m. (punkt 25).....86
34. Hästnäringen (punkt 27).....86
35. Hästnäringen (punkt 27).....87
36. REKO-stöd (punkt 30) 87
37. Jordbruket i norra Sverige (punkt 31) 88
38. Jordbruket i norra Sverige, Stöd till det fjällnära jordbruket och Transportersättning till jordbruket i norra Sverige (punkterna 31, 32 och 34).....89
39. Jordbruket i norra Sverige (punkt 31) 90
40. Nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige (punkt 33) 90
41. Nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige (punkt 33) 91
42. Bärodling (punkt 35) 92
43. Skärgårdslantbruket (punkt 36) 92
44. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37) 93
45. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37) 93
46. Fäbodkultur (punkt 39).....94
47. Stöd för hävd av ängs- och hagmarker m.m. (punkt 41) 95
48. Ekologisk odling m.m. (punkt 42).....96
49. Ekologisk odling m.m. (punkt 42).....96
50. Ekologisk odling m.m. (punkt 42).....97
51. Avveckling av bekämpningsmedel (punkt 43).....97
52. Mål för bekämpningsmedel m.m. (punkt 44) 98
53. Konstgödsel (punkt 46) 98
54. Genmodifierade grödor (punkt 47).....99
55. Beteskrav (punkt 48) 99
56. Jordbruksadministration (punkt 49) 100
57. Jordbruksadministration (punkt 49) 100
58. Jordbruksadministration (punkt 49) 101
59. Medelsramar (punkt 51) 102
60. Hampodling (punkt 52) 102
Särskilda yttranden.....103

1. Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån (punkt 8) 103
2. Återföring av miljöavgifter i jordbruket (punkt 18)..... 103
3. Återföring av miljöavgifter i jordbruket (punkt 18)..... 103
4. Exportfrämjande åtgärder (punkt 20) 104
5. Svensk svinavel (punkt 24)..... 104
6. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37)..... 104
Bilaga
Förteckning över behandlade förslag..... 106
Motioner från allmänna motionstiden 2000..... 106
Motioner från allmänna motionstiden 2001..... 113

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Internationell jordbrukspolitik

1. Internationella riktlinjer
Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkandena 2, 5 och 7 samt 2001/02:MJ527 yrkande 3.

Reservation 1 (v, mp)

2. Handel med tredje land m.m.
Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ515 yrkandena 3 och 5.

Reservation 2 (mp)

3. Svensk hållning i WTO-förhandlingarna
Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ520 yrkande 15.

4. Jämställdhetsfrågor m.m.
Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ218 yrkande 6.

Den framtida gemensamma jordbrukspolitiken

5. Parlamentarisk kommitté
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om parlamentarisk kommitté.

6. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning
Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 yrkande 10, 2001/02:So624 yrkande 3 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Reservation 3 (m)
Reservation 4 (v)
Reservation 5 (kd)
Reservation 6 (c)
Reservation 7 (fp)
Reservation 8 (mp)

7. EU:s jordbrukspolitik i förhållande till andra WTO-parter

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ338 yrkande 30.

Reservation 9 (c)

8. Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån

Riksdagen avslår motion 2000/01:U511 yrkande 11.

Reservation 10 (mp)

9. Miljöfrågor m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 8, 2000/01:U511 yrkande 10, 2001/02:MJ375 yrkande 2, 2001/02:MJ515 yrkande 1, 2001/02:MJ518 yrkande 4, 2001/02:MJ526 yrkande 13, 2001/02:MJ527 yrkande 9 samt 2001/02:U301 yrkande 38.

Reservation 11 (v)
Reservation 12 (fp)
Reservation 13 (mp)

10. Jordbrukspolitiken och östutvidgningen

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 1 och 2001/02:MJ338 yrkande 29.

Reservation 14 (m)
Reservation 15 (c)

11. Stöd till tobaksodling

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ222 yrkandena 1 och 2, 2000/01:MJ711 yrkande 17 samt 2001/02:So624 yrkande 2.

Reservation 16 (c)

Nationell jordbrukspolitik

12. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 1, 2000/01:MJ237 yrkande 1, 2000/01:MJ243 yrkande 1, 2000/01:MJ256 yrkande 2, 2000/01:N326 yrkande 8, 2001/02:MJ289 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ329, 2001/02:MJ336 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkandena 1, 2 och 32, 2001/02:MJ343 yrkandena 2 och 9, 2001/02:MJ388, 2001/02:MJ518 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 1 samt 2001/02:N265 yrkande 11.

Reservation 17 (m)
Reservation 18 (kd)
Reservation 19 (c)
Reservation 20 (mp)

13. Lantbrukarkårens kunskaper

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ205.

14. Generationsväxling i jordbruket

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ258 yrkande 2 och 2000/01:MJ259 yrkande 2.

Reservation 21 (kd, m, c, fp)

15. Forskningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ207 och 2000/01:MJ248 yrkande 1.

Reservation 22 (m)

16. Konsekvensutredning, prognosområde, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ237 yrkandena 3 och 4, 2000/01:MJ243 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 9, 2001/02:MJ336 yrkande 4, 2001/02:MJ520 yrkande 2 samt 2001/02:K321 yrkande 3.

Reservation 23 (kd)
Reservation 24 (fp)

17. Jordbrukets konkurrensvillkor

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ204, 2000/01:MJ208, 2000/01:MJ216, 2000/01:MJ233 yrkandena 2–4, 2000/01:MJ237 yrkande 5, 2000/01:MJ256 yrkande 3, 2000/01:MJ257 yrkande 11, 2000/01:N263 yrkande 9, 2001/02:MJ330, 2001/02:MJ338 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 4, 2001/02:MJ526 yrkandena 12 och 15 samt 2001/02:Sk288 yrkande 18.

Reservation 25 (m)
Reservation 26 (kd)
Reservation 27 (c)
Reservation 28 (fp)

18. Återföring av miljöavgifter i jordbruket

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ520 yrkande 5.

19. Social dimension i lantbruket

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ233 yrkande 16.

20. Exportfrämjande åtgärder

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ338 yrkande 5.

Reservation 29 (c)

21. Arbetstillfällen på landsbygden

Riksdagen avslår motion 2001/02:N265 yrkande 12.

22. Regler för arealuttag

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ219.

Reservation 30 (m)

23. Oljeväxtproduktion

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 26, 2000/01:MJ250 och 2001/02:MJ470.

Reservation 31 (kd, m, c, fp)

24. Svensk svinavel

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ511 yrkande 2.

Reservation 32 (mp)

25. Stöd till produktion av slaktsvin m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ511 yrkande 3 och 2001/02:MJ515 yrkande 15.

Reservation 33 (mp)

26. Nationellt stöd för får- och lammproduktion

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ482.

27. Hästnäringen

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ230, 2000/01:MJ242, 2000/01:MJ744, 2001/02:MJ338 yrkande 24 och 2001/02:MJ524 yrkande 1.

Reservation 34 (kd, c)
Reservation 35 (mp)

28. Stödområdesindelning, södra Dalarna

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ203.

29. Stödområdesindelning, Jämtland

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om stödområdesindelning i Jämtlands län. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ255.

30. REKO-stöd

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ226, 2000/01:MJ256 yrkande 12 och 2001/02:MJ365.

Reservation 36 (kd, m, c)

31. Jordbruket i norra Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 14, 2000/01:MJ258 yrkande 1, 2000/01:MJ259 yrkande 1, 2001/02:MJ240, 2001/02:MJ379, 2001/02:MJ385 och 2001/02:MJ421 yrkande 1.

Reservation 37 (m)
Reservation 38 (kd) - delvis
Reservation 39 (c)

32. Stöd till det fjällnära jordbruket

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ235 yrkande 3 och 2001/02:N255 yrkande 2.

Reservation 38 (kd) - delvis

33. Nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ239, 2001/02:MJ258 och 2001/02:MJ338 yrkande 10.

Reservation 40 (m)
Reservation 41 (c)

34. Transportersättning till jordbruket i norra Sverige

Riksdagen avslår motion 2001/02:N255 yrkande 1.

Reservation 38 (kd) - delvis

35. Bärodling

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ249, 2001/02:MJ383 och 2001/02:MJ477.

Reservation 42 (m)

36. Skärgårdslantbruket

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ512 yrkande 2 och 2001/02:MJ220 yrkande 13.

Reservation 43 (c)

37. Lokal livsmedelsproduktion m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ259 yrkande 7, 2001/02:MJ220 yrkande 14, 2001/02:MJ456 och 2001/02:MJ518 yrkande 21.

Reservation 44 (kd, c)
Reservation 45 (mp)

38. Miljöstödens inriktning

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ256 och 2001/02:MJ338 yrkande 26.

39. Fäbodkultur

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ201 och 2001/02:MJ237 yrkandena 1 och 2.

Reservation 46 (m, c)

40. Stöd för biologisk mångfald

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ234 yrkande 3.

41. Stöd för hävd av ängs- och hagmarker m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ234 yrkande 7 och 2001/02: MJ375 yrkande 5.

Reservation 47 (v)

42. Ekologisk odling m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ234 yrkande 4, 2000/01:MJ243 yrkande 13, 2000/01:MJ256 yrkande 10, 2000/01:N383 yrkandena 17 och 18, 2001/02:MJ422 yrkande 6, 2001/02:MJ466 yrkande 6, 2001/02:MJ490, 2001/02:MJ515 yrkandena 16, 17 och 21, 2001/02: MJ520 yrkande 16 samt 2001/02:N364 yrkande 9.

Reservation 48 (m)
Reservation 49 (v, mp)
Reservation 50 (kd)

43. Avveckling av bekämpningsmedel

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ422 yrkande 5.

Reservation 51 (v)

44. Mål för bekämpningsmedel m.m.

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ842 yrkandena 1 och 2.

Reservation 52 (mp)

45. Skyddszoner

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ212.

46. Konstgödsel

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ515 yrkande 7.

Reservation 53 (mp)

47. Genmodifierade grödor

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ233 yrkande 12.

Reservation 54 (c)

48. Beteskrav

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ338 yrkande 11.

Reservation 55 (kd, m, c)

49. Jordbruksadministration

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 13, 2000/01: MJ259 yrkandena 4–6, 2001/02:MJ338 yrkande 4, 2001/02:MJ421 yr-

kande 4, 2001/02:MJ520 yrkandena 11 och 12 samt 2001/02:MJ526 yrkande 2.

Reservation 56 (kd)
Reservation 57 (c)
Reservation 58 (fp)

50. Samrådsorgan

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ515 yrkande 18.

51. Medelsramar

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ239 och 2001/02:MJ520 yrkande 6.

Reservation 59 (kd)

52. Hampodling

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ245.

Reservation 60 (mp)

53. Katastrofersättning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ243 yrkande 9, 2001/02:MJ222 och 2001/02:MJ338 yrkande 21.

54. Informationssatsning om samerna m.m.

Riksdagen avslår 2001/02:MJ424 yrkande 2 och 2001/02:N307.

Stockholm den 18 april 2002

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Ulf Björklund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Björklund (kd), Sinikka Bohlin (s), Göte Jonsson (m), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Maria Wetterstrand (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp) och Willy Söderdahl (v).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

År 1998 slog riksdagen fast riktlinjerna för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241). Av beslutet framgår att Sverige skall verka för en jordbruks- och livsmedelspolitik inom EU vars mål är att främja ett brett och varierat utbud av säkra livsmedel till skäliga priser, främja en hållbar jordbruks- och livsmedelsproduktion samt bidra till global livsmedelssäkerhet. För att nå dessa mål krävs att jordbrukspolitiken reformeras i en marknadsorienterande riktning. Ett steg i denna process togs i EU år 1999 genom Agenda 2000. Beslutet syftade bl.a. till att öka jordbrukets konkurrenskraft genom en ökad marknadsorientering med sänkta administrativa priser. Beslutet syftade också till att minska jordbrukets negativa effekter på miljön och att förenkla regelverket. För att underlätta jordbrukets anpassning och strukturförändring i samband med reformeringen av marknadsordningarna föreslogs en integrerad landsbygdspolitik. Efter den s.k. Berlinöverenskommelsen 1999 innebär detta att tidigare regional- och strukturstöd inom jordbrukssektorn samt s.k. kompletterande åtgärder m.m. sammanförts i en enda förordning för landsbygdens utveckling i rådets förordning (EG) nr 1257/99 om stöd till utveckling av landsbygden. I förordningen fastställs ramarna för EU:s stöd till en hållbar utveckling av landsbygden. Åtgärder för landsbygdsutveckling skall komplettera andra delar i den gemensamma jordbrukspolitiken. Ett särskilt miljö- och landsbygdsprogram omfattande en rad miljö- och strukturåtgärder har antagits för perioden 2000–2006. Miljöersättningarna inom jordbruket ingår som en obligatorisk del i programmet. På toppmötet i Berlin om Agenda 2000 beslutades att programmet skulle ses över vid halvtid av det finansiella perspektivet, dvs. 2002–2003. I samband med översynen skall den gemensamma jordbrukspolitikens effekter för miljön och för hållbar utveckling bedömas.

Riksdagen har bemyndigat regeringen att tillämpa ett miljö- och landsbygdsprogram för perioden 2000–2006 enligt rådets förordning (EG) nr 1257/99 om stöd till utveckling av landsbygden. Programmet, som medfinansieras över EG-budgeten, har godkänts av EG-kommissionen. Landsbygdsprogrammet skall främja en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling av jordbruket, livsmedelsproduktionen, skogsbruket och landsbygden. Riksdagens ställningstagande till propositionen Hållbart fiske och jordbruk (prop. 1997/98:2, bet. 1997/98:JoU9, rskr. 1997/98:116) tillsammans med skrivelsen En hållbar utveckling av landsbygden m.m. (skr. 1999/2000:14, bet. 1999/2000:MJU2, rskr. 1999/2000:91) utgör underlag för det fortsatta arbetet.

Åtgärderna inom ramen för landsbygdsprogrammet är uppdelade på två insatsområden. Under insatsområde I, Åtgärder för ett ekologiskt hållbart jordbruk, ingår miljöersättningar, kompetensutveckling, kompensationsbidrag i mindre gynnade områden, stöd till investeringar i jordbruksföretag, åtgärder

som syftar till att främja en anpassning och utveckling av landsbygden samt åtgärder för att öka skogsmarkens ekologiska värde. Insatsområde II, Åtgärder för ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden, innehåller startstöd till unga jordbrukare, stöd till investeringar i jordbruksföretag, åtgärder för förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, kompetensutveckling samt åtgärder som syftar till att främja en anpassning och utveckling av landsbygden. Landsbygdsprogrammet kompletteras av det nationella stödet till norra Sverige, mål 1- och mål 2-programmen och gemenskapsinitiativet Leader plus.

Den 26 oktober 2000 erhöll Jordbruksverket av regeringen uppdrag att, efter samråd med Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Livsmedelsekonomiska institutet, länsstyrelserna och berörda organisationer, genomföra en översyn av det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet i syfte att fullt utnyttja tillgängliga medel. Härigenom analyserar Jordbruksverket behovet av och lämnar förslag på eventuella förändringar i miljö- och landsbygdsprogrammet. Jordbruksverket utreder dessutom konsekvenserna av att inkludera hästar i det djurinnehav som ligger till grund för beräkningen av brukningsintensitet inom kompensationsbidrag och miljöersättning för öppet och varierat odlingslandskap inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet. Jordbruksverket redovisade uppdragen i december 2001 (Rapport 2001:19). Rapporten bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utfrågningar m.m.

Utskottet anordnade den 12 februari 2002 en utfrågning om översynen av miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige år 2000–2006 med representanter från Jordbruksdepartementet och Jordbruksverket. Den 9 april 2002 anordnade utskottet en utfrågning om bl.a. stödhanteringen med representanter för Jordbruksverket. Utskottet har därutöver uppvaktats av representanter för projektorganisationen Stad och Land, Lantbrukarnas Riksförbund (Jämtland) och projektorganisationen Food from Sweden.

Utskottets överväganden

Internationell jordbrukspolitik

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker fyra motionsyrkanden (v) med förslag till internationella riktlinjer för produktion och export av jordbruksprodukter, bl.a. till tredje världens länder, med hänvisning till det omfattande arbete som pågår inom ramen för Agenda 21. Utskottet avstyrker dessutom två motionsyrkanden (mp) med förslag avseende handeln med ekologiska produkter med tredje land på grund av att frågan bereds inom Regeringskansliet. Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande (kd) med förslag till svensk hållning i WTO-förhandlingarna såsom i huvudsak tillgodosett. Slutligen avstyrker utskottet ett motionsyrkande om jämställdhet i jordbruket (v). Utskottet hänvisar därvid bl.a. till det arbete som bedrivs av Sida.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ218 (v) behövs internationella riktlinjer i FN:s regi för en ekologiskt hållbar jordbruksproduktion som kan ligga till grund för en liberaliserad marknad för jordbruksprodukter. Motionärerna menar att de ekologiska villkoren för jordbruket till stor del talar emot vidareutvecklingen av en global marknad för livsmedel om man inte samtidigt vidtar andra åtgärder för att säkra att produktionen sker på naturens villkor. Detta skulle kunna göras genom bl.a. sådana internationella riktlinjer i FN:s regi, vilka skulle kunna ligga till grund för en liberaliserad marknad för jordbruksprodukter (yrkande 2). Ett annat hinder för jordbruket i u-länderna är enligt motionärerna de tullhinder och kvotsystem som förhindrar konkurrens på EU-marknaden. De fattigaste länderna måste därför få möjlighet att behålla sina gränsskydd och kontroll över jordbruksproduktionen samtidigt som de ges fri tillgång till våra marknader (yrkande 5). Vidare bör liberaliseringen av handeln med jordbruksprodukter ske parallellt med utvecklingen av jordbruket i tredje världen. Bondens behov bör sättas i centrum i den alltmer avreglerade marknaden (yrkande 7). Enligt motion 2001/02:MJ527 (v) bör regeringen verka för att EU, med hjälp av exportsubventioner, inte skall fortsätta att dumpa sina produktionsöverskott till länder utanför EU (yrkande 3).

Enligt motion 2001/02:MJ515 (mp) bör EU verka för att jordbrukets alla funktioner, inklusive betydelsen för miljön och hälsan, erkänns i internationella handelsrelationer (yrkande 3). Vidare ställs krav på att handeln med ekologiska produkter med tredjeland underlättas. Det pågående arbetet i IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) för att skapa kompletterande gemensamma regelverk är enligt motionärerna viktigt för marknadens utveckling. Arbetet kan enligt motionen leda till en kraftigt

ökad efterfrågan på ekologiska produkter från länder där den egna produktionen är låg. En förutsättning för en expanderande förädlingsmarknad är dock att tillgången på råvaror får ett jämnare flöde över tiden. Import och export är viktiga komplement till utveckling av den inhemska marknaden. Det är också viktigt att tredje världens ekobönder inte ställs utanför EU:s marknad. För att förbättra möjligheterna till ett utvecklat samarbete bör EU:s lagstiftning och dess tillämpning ses över så att handel med tredjeland underlättas (yrkande 5).

Motion 2001/02:MJ520 (kd) tar upp den svenska hållningen i WTO-förhandlingarna. Enligt motionärerna drivs Sveriges internationella handels- och jordbrukspolitik i hög grad tillsammans med de övriga EU-länderna. Det är därför viktigt att Sverige inom EU arbetar för att öppna marknaden för u-ländernas exportvaror, inte minst jordbruksprodukter och råvaror. Likaså är det enligt motionärerna viktigt att de handelsstörande subventionerna inom jordbruket avvecklas. Detta gäller framför allt exportstöden, vilka leder till dumpning av jordbruksprodukter på världsmarknaden. Inför kommande WTO-runda bör Sverige och EU också ställa mer bestämda krav utifrån de miljö- och djurskyddskrav som omfattar svenskt och europeiskt jordbruk. Sverige bör dessutom inta en mer offensiv hållning för ett mer ekologiskt uthålligt jordbruk. I förhandlingarna bör en dialog eftersträvas i syfte att komma till rätta med de stödsystem inom jordbruk, fiske och energi som motverkar en hållbar utveckling (yrkande 15).

Enligt motion 2000/01:MJ218 (v) bör regeringen verka för att jämställdhetsfrågor sätts i centrum i alla frågor som rör jordbruk, utveckling och frihandel. Det borde enligt motionärerna vara Sveriges uppgift, som progressivt land i utvecklingsfrågor, att sätta dessa och andra frågor om fattigdomsbekämpning och jämställdhet överst på dagordningen för en ökad livsmedelssäkerhet (yrkande 6).

Utskottets ställningstagande

När det gäller inriktningen av den internationella jordbrukspolitiken vill utskottet särskilt framhålla att en viktig del i förverkligandet av en hållbar utveckling i såväl de utvecklade länderna som utvecklingsländerna är den jordbrukarinriktade strategi som kommer till uttryck i många av programområdena i FN:s handlingsprogram för miljö och hållbar utveckling, antagen under konferensen i Rio de Janeiro år 1992 (Agenda 21). I handlingsprogrammet anges att nyckeln till ett framgångsrikt genomförande av ett hållbart jordbruk och en hållbar landsbygdsutveckling ligger i de enskilda jordbrukarnas motivation och attityder och en statlig politik som ger jordbrukarna incitament att förvalta naturresurserna effektivt och på ett hållbart sätt. Jordbrukare, särskilt kvinnor, står inför en hög grad av ekonomisk, rättslig och institutionell osäkerhet när de investerar i sin jord och i andra resurser. Decentralisering av beslutsfattande till lokala organisationer är enligt programområdet om främjande av ett hållbart jordbruk och en hållbar landsbygdsutveckling det bästa medlet för att ändra människors beteende och genomföra hållbara jordbruksstrategier. I programområdet föreslås bl.a. att en decentrali-

serad beslutsprocess bör uppmuntras genom att skapa och stärka organisationer på lokal nivå och bynivå som kan delegera makt och ansvar till primära resursanvändare; att stödja och öka den rättsliga kapaciteten hos kvinnor och svagare grupper vad beträffar tillgång till, användning av och besittningsrätt till jord; att främja och uppmuntra varaktigt hållbara jordbruksmetoder och -teknik; att införa eller stärka en politik som uppmuntrar till självförsörjning vad gäller resurs- och energisnål teknik, inklusive traditionella lokala metoder och prissättningsmekanismer som inberäknar miljökostnader; att utveckla en policyram som ger jordbrukare incitament och motivation för varaktigt hållbara och effektiva jordbruksmetoder samt att stärka jordbrukares medverkan, både vad gäller kvinnor och män, vid utformningen och genomförandet av en politik med detta syfte genom de organisationer som representerar dem. Enligt programmet skall genomförandet ske bl.a. genom att regeringarna främjar prissättningsmekanismer, handelspolitik, skattestimulanser och andra politiska instrument som har en positiv inverkan på den enskilde jordbrukarens beslut om ett effektivt och hållbart utnyttjande av naturresurser samt genom att fullt ut ta hänsyn till de följder som dessa beslut får för en trygg livsmedelsförsörjning för hushållen, jordbruksinkomsterna, sysselsättningen och miljön. Nationella och internationella forskningscentrum bör samarbeta med jordbrukarorganisationer vid utveckling av miljövänliga jordbruksmetoder som är anpassade till lokala förhållanden. Mekanismer bör inrättas för att dokumentera, sammanställa och sprida lokalbefolkningens kunskaper, metoder och projekterfarenheter för att kunna lära sig av det förgångna vid utformning och genomförande av en politik som påverkar jordbrukares, skogbrukares och fiskares liv. Vidare bör de institutionella och juridiska mekanismer som behövs skapas för att säkerställa en reell besittningsrätt för jordbrukare. Avsaknaden av lagstiftning om rätt till jord har varit ett hinder för åtgärder mot jordförstöring i många jordbrukssamhällen i utvecklingsländerna.

I december 2000 beslutade FN:s generalförsamling att tioårsuppföljningen av vad som åstadkommits i fråga om bl.a. miljö och utveckling efter konferensen i Rio de Janeiro skall hållas i form av ett toppmöte för stats- och regeringschefer. Mötet skall äga rum i september 2002 i Johannesburg. Härvid skall genomförandet av resultaten från Rio utvärderas och nya utmaningar identifieras. Beslutet innebär att förberedelserna bedrivs med utgångspunkt i lokala, nationella och regionala erfarenheter och prioriteringar. Sverige har valts in i konferensens byrå. Regeringen har i skrivelsen Hållbara Sverige (skr. 2001/02:50 s. 9) redogjort för förberedelsearbetet. Nationalkommittén för Agenda 21 och Habitat förbereder en nationalrapport till världstoppmötet i Johannesburg. Till mötet skall nationella och regionala strategier för hållbar utveckling tas fram. Flertalet EU-länder anger att de har utarbetat eller arbetar med nationella hållbarhetsstrategier. Regeringen presenterade Sveriges strategi för hållbar utveckling i mars 2002 (skr. 2001/02:172). På den regionala (dvs. flernationella) nivån har hållbarhetsstrategier arbetas fram och antagits

bl.a. för EU, OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), Norden och Östersjöområdet (Baltic 21).

När det gäller EU:s arbete med att integrera utvecklingsländerna vill utskottet framhålla att bestämmelserna i rådets förordning om tillämpning av det nya fleråriga allmänna preferenssystemet (GSP) på jordbruksprodukter, trädde i kraft den 1 januari 1997. Syftet med systemet är att främja utvecklingsländernas integrering i världsekonomin och det multilaterala handelssystemet. Genom detta nya system får ett stort antal jordbruksprodukter från utvecklingsländer förmånsvärde till EU:s marknader. Systemet omfattar inte produkter där det finns en gemensam organisation av marknaden. Beroende på känslighet indelas de olika produkterna i en av fyra grupper med fyra olika förmånsmarginaler. Vilken grupp en produkt skall tillhöra baseras på de bedömningar som låg till grund för det tullerbjudande som EU lade fram vid förhandlingarna i Uruguayrundan. Systemet fokuserar på de allra fattigaste mottagarländernas behov genom att gradvis överföra förmåner från de mest utvecklade till de minst utvecklade länderna. Å andra sidan har en särskild ordning fastställts för länder som åtar sig att följa sociala regler och miljöregler. Det allmänna preferenssystemets täckning av jordbruksprodukter har utökats kraftigt genom rådets förordning (EG) nr 1256/96, genom att 527 produkter har lagts till och 64 har strukits. Principen är att det allmänna preferenssystemet skall täcka alla produkter där det inte finns en gemensam organisation av marknaden. Ytterligare förmåner beviljas också länder i Latinamerika som förbinder sig att bekämpa drogtillverkning (EG-kommissionens rapport, Jordbruksläget i Europeiska unionen, KOM(2002)67 slutlig).

Utskottet har erfarit att regeringen aktivt verkar för att EU:s gemensamma jordbrukspolitik (CAP) förändras så att subventioneringen av jordbruksproduktionen och särskilt livsmedelsexporten minskas kraftigt. Detta för att stödja utvecklingsländernas nödvändiga satsning på ökad livsmedelsproduktion. Regeringen har därutöver tillkallat en parlamentarisk kommitté med uppdrag att bl.a. förbereda den svenska regeringens ställningstaganden inför FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations (FAO) världslivsmedelstoppmöte den 10–13 juni 2002 (dir. 2002:27).

Mot bakgrund av det omfattande arbete som bedrivs både internationellt, inom EU och nationellt anser utskottet att riksdagen nu inte bör föregripa resultatet genom något uttalande med sådan innebörd som efterlyses i motionerna 2000/01:MJ218 (v) yrkandena 2, 5 och 7 samt 2001/02:MJ527 (v) yrkande 3. Berörda motionsyrkanden avstyrks.

När det gäller förslaget i motion 2001/02:MJ515 (mp) yrkandena 3 och 5 bör uppmärksammas att frågan för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Frågan om handel med ekologiska produkter från tredje världen är i flera avseenden komplicerad och svårlöst. I rådets förordning (EEG) nr 2092/91 av den 24 juni 1991 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel, ställs krav på att kontrollorganen skall vara ackrediterade av nationella organ. Enligt vad utskottet erfarit är en svårighet i sammanhanget att det i tredje världens länder

ofta saknas sådana inhemska kontrollorgan och att myndighetsstrukturen ofta inte är sådan att ackrediterade organ finns. Med hänvisning till det pågående arbetet anser utskottet att riksdagen inte nu bör uttala sig i frågan. Motionen avstyrks därför i berörda delar.

Jordbruksförhandlingarna i Världshandelsorganisationen (WTO) inleddes i mars år 2000. På WTO:s ministermöte i Qatar i november 2001 fattades beslut om en bred handelsrunda som också omfattar jordbruksförhandlingarna. Förhandlingarna skall vara avslutade senast den 1 januari 2005. Vad beträffar förslagen i motion 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 15 vill utskottet påpeka att EU i WTO-förhandlingarna driver viktiga samhälleliga frågor såsom förbättrad miljö- och djurskyddshänsyn. Utskottet har inhämtat att den svenska regeringen stödjer detta arbete. Den svenska regeringen anser att målen skall nås med riktade, icke-handelsstörande stöd, dvs. stöd inom ramen för den s.k. gröna boxen. Den svenska regeringens linje i WTO-förhandlingarna följer de riktlinjer som lagts fast för Sveriges arbete med reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Medel avsedda för stöd inom den s.k. gula boxen (bl.a. prisstöden) och blå boxen (areal- och djurbidragen) reduceras och delar därav omfördelas till den gröna boxen. En större del av den gemensamma jordbruksbudgeten bör enligt regeringen gå till den andra pelaren för miljöåtgärder och strukturomvandling av jordbruket och landsbygden för att skapa förutsättningar för ett ekologiskt hållbart jordbruk samt förstärka dess konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt genom effektivisering och diversifiering. Det är angeläget att sådana stöd inte utformas på ett sätt som hindrar utvecklingsländerna från att utveckla sitt jordbruk. Utskottet vill dessutom påpeka att regeringen har lagt fram förslag till förbättringar av djurskyddet vid arbetet med nya direktiv och förordningar inom EU och Europarådet. Den svenska regeringen har dessutom drivit ståndpunkten att djurskydd skall omfattas av EU:s förhandlingsförslag i WTO. Det arbete som regeringen utför på området innebär enligt utskottets mening att motion 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 15 får anses vara tillgodosedd. Riksdagen bör därför inte vidta några åtgärder med anledning av motionsyrkandet.

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen framhållit vikten av att globala miljö- och resursfrågor ges större uppmärksamhet i livsmedelspolitiska sammanhang (se bl.a. bet. 2000/01:MJU12). I budgetpropositionen för år 2001 (prop. 2000/01:1 utg.omr. 23) redogör regeringen för det världslivsmedelstoppmöte som anordnades av FAO i Rom år 1996. Stats- och regeringschefer och andra regeringsmedlemmar från världens länder angav målet att minska världens svältande befolkning med hälften till år 2015 och att utveckla en hållbar livsmedelsproduktion för att kunna trygga livsmedelsförsörjningen för världens växande befolkning. En strategisk långtidsplan har arbetats fram som en uppföljning till toppmötet. Regeringen lägger stor vikt vid ett aktivt svenskt deltagande i världslivsmedelstoppmötets uppföljningsarbete. Härutöver vill utskottet – utöver vad som anförts ovan om Agenda 21 – särskilt framhålla det handlingsprogram för jämställdhet som Sida har utarbetat. I handlingsprogrammet anges att inriktningen skall övergå från separata, sär-

skilda insatser för kvinnor till en strategi som går ut på att låta ett jämställdhetsperspektiv genomsyra hela verksamheten. En viktig utgångspunkt för handlingsprogrammet är den internationella strategi för främjande av jämställdhet mellan kvinnor och män som utvecklades inför och bekräftades av världens regeringar vid FN:s fjärde kvinnokonferens i Peking (Platform for Action). Sidas arbete för jämställdhet skall bygga på samarbetsländernas politiska åtaganden i Peking. Strategier och åtgärder kommer att baseras på regeringarnas och de enskilda organisationernas planer för uppföljning av åtagandena. I handlingsplanen anges också att Sida bör fortsätta att spela en mycket aktiv roll inom den samordning om jämställdhet som sker inom ramen för DAC (Development Assistance Committee, OECD:s kommitté för samarbete med utvecklingsländer), EU, nordiskt samarbete och FN:s kvinnokommission. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att syftet med motion 2000/01:MJ218 (v) yrkande 6 är tillgodosett.

Den framtida gemensamma jordbrukspolitiken

Inriktning

Utskottets förslag i korthet
Utskottet föreslår att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté med uppgift att utarbeta en svensk strategi för reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP). Därutöver avstyrker utskottet ett stort antal motioner (s, m, v, kd, c, fp, mp) med allmänna krav på en reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken med hänvisning till det arbete som pågår inom EU.

Motionerna

I motion 2000/01:U513 (m) yrkande 17 krävs en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Synpunkterna får stöd i motion 2001/02: MJ343 (m). Motionärerna anser att en avreglering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik är ofrånkomlig. En sådan förändring måste dock ske successivt och kombineras med andra åtgärder. Det är enligt motionärerna väsentligt att andra stora livsmedelsproducerande länder utanför EU inte i det dolda subventionerar jordbruket i sina länder. Vidare är det väsentligt att de inhemska konkurrensförhållandena ändras och förbättras (yrkande 1). Enligt motion 2001/02:N266 (m) hindrar den gemensamma jordbrukspolitiken länder från tredje världen att exportera till EU. Politiken måste därför reformeras (yrkande 2). Enligt motion 2000/01:MJ218 (v) bör inriktningen av den gemensamma jordbrukspolitiken ändras så att ekologiskt hållbara produktionsmetoder, landsbygdsutveckling och bevarande av ett öppet landskap och biologisk mångfald prioriteras (yrkande 4). Enligt motion 2000/01:MJ234 (v) bör riksdagen begära att regeringen vid nästa reformering av EU:s jordbrukspolitik verkar för en förändring från kompensation för lägre priser och exportstöd till ersättningar för miljöåtgärder och stöd till regioner med sämre od-

lingsförutsättningar (yrkande 6). I motion 2001/02:MJ527 (v) anförs att målet för den framtida jordbrukspolitiken bör vara ett konkurrenskraftigt jordbruk som skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion och som tar hänsyn till de olika förutsättningar som finns i medlemsländerna när det gäller t.ex. klimat, jordbrukets struktur och politiska ambitioner. Detta måste göras på ett sätt som inte leder till en kraftig utslagning av jordbruk med följande sociala konsekvenser, hot mot den biologiska mångfalden och utarmning av landsbygden som följd (yrkande 5). Regeringen bör verka för att jordbrukspolitiken reformeras så att pengarna i jordbruksbudgeten förs över från generella stöd till miljöersättningar och stöd till landsbygdsutveckling (yrkande 6). Vidare bör de enskilda medlemsländerna i EU ges större möjlighet att själva anpassa stöden inom landsbygdsförordningen till nationella preferenser och behov (yrkande 7). Motionärerna anser slutligen att det enskilda landets ekonomiska situation bör påverka kraven på omfattningen av medfinansiering av åtgärderna inom landsbygdsförordningen (yrkande 8). Reformeringen av EU:s jordbrukspolitik bör ske på ett sådant sätt att lika konkurrensvillkor för jordbrukare i olika EU-länder upprätthålls, anförs det i motion 2000/01:MJ237 (kd) yrkande 2. Enligt motion 2001/02:MJ336 (kd) är en stegvis marknadsanpassning nödvändig i reformeringen av jordbrukspolitiken. Exportstödet bör avvecklas och generella direktstöd stegvis trappas ned till förmån för en ökad fokusering på ekonomiskt stöd för skogs- och mellanbygder där produktionsförutsättningarna kräver ekonomiskt stöd. En sådan reform måste dessutom resultera i långsiktiga och stabila spelregler för bönderna samt att mål som landsbygdsutveckling och multifunktionalitet skrivas in i fördragstexten. Jordbrukspolitiken bör utöver traditionell livsmedelsproduktion kompletteras och mer främja övriga jordbruksprodukter som energi och åtgärder för att skydda natur, miljö och landskap, och därmed stödja landsbygdens utveckling. Jordbruket bör stå som garant för ett omistligt miljö- och kulturarv, liksom för en rik biologisk mångfald. Hela livsmedelskedjan måste präglas av kvalitetstänkande och omsorg om djuren. Djurskyddet måste stärkas, inte minst genom bättre kontroll av att alla medlemsländer efterlever de gemensamma reglerna. Stöd till djurtransporter måste avskaffas. EU måste ersätta de plågsamma transporterna av levande djur, vilket kräver fler slakterier. Slutligen måste jordbruket bli miljömässigt hållbart, vilket kräver att stödsystemet läggs om för att främja detta ändamål (yrkande 2). Kristdemokraterna anser vidare att reformförslag i den nya jordbrukspolitiken bör prövas i nya former med löpande konsekvensutredningar (yrkande 3). I motion 2001/02:K426 (kd) upprepar Kristdemokraterna kraven på en reform av EU:s jordbrukspolitik syftande till ett hållbart och konkurrenskraftigt europeiskt jordbruk (yrkande 23). Motionärerna anser att EU:s jordbrukspolitik bör främja utveckling och odling av energigrödor (yrkande 28). Centerpartiet anför i motion 2000/01:N328 (c) att EU:s jordbrukspolitik bör inriktas på att minska handelssnedvridande stöd samt att miljö, djuromsorg, kultur och livskraftig landsbygd värnas (yrkande 1). I motion 2001/02:MJ338 (c) framhålls att arbetet måste syfta till att lämna den politik som gör att lantbruksfö-

retagen producerar det som berättigar till störst ersättningar och i stället forma en politik som gör det möjligt för lantbrukarna att producera de livsmedel konsumenterna efterfrågar, samtidigt som de får en god avkastning på sina arbetsinsatser. Stödet till jordbruket måste styras mot miljö- och landsbygdsprogram. Jordbrukarna måste få betalt för de tjänster det utför åt samhället, såsom bevarande av öppet landskap samt bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljöer (yrkande 27). Vidare föreslås att politiken skiftar från en gemensam jordbrukspolitik till en mat- och landsbygdspolitik (yrkande 28). En översyn och avreglering av EU:s jordbrukspolitik bör dessutom enligt motionärerna göras parallellt med USA och andra WTO-parter (yrkande 30). EU bör bidra med ekonomisk stimulans för att öka motivationen för jordägarna att ställa om produktionen, enligt motion 2001/02:So624 (c) yrkande 3. Motionärerna i motion 2000/01:MJ257 (fp) anser att riksdagen bör begära att regeringen i EU verkar för att reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken påskyndas (yrkande 1). Enligt motion 2000/01:K398 (fp) måste jordbrukspolitiken avregleras och kraftigt förändras så att den tar större hänsyn till jordbrukets roll i det naturliga kretsloppet och dess konsekvenser för djur, miljö och biologisk mångfald. Stödet måste skiftas från inkomststöd och produktionsstöd till miljöstöd och landsbygdsstöd och stöd till småföretagande (yrkande 24). Också i motionerna 2000/01:U206 (fp) yrkande 37 och 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 1 ställs krav på att den gemensamma jordbrukspolitiken reformeras. Enligt motion 2000/01:U511 (mp) bör en prioriterad fråga för Sveriges agerande vara att inom EU driva att den gemensamma jordbrukspolitiken förändras så att den i hög grad flyttas till nationell nivå (yrkande 11). I motion 2001/02:K428 (mp) påpekas att nära halva EU:s budget omfattas av jordbruksstöd m.m. (yrkande 10). Om EU:s jordbrukspolitik anpassades efter konsumenternas intressen i stället för producenternas skulle det kunna få en rad positiva effekter, anförs det i motion 2001/02:MJ500 (s). Enligt motionen skulle man därmed få ett rättvisare system där stordrift förlorar sitt försprång framför ekologisk och småskalig produktion.

Utskottets ställningstagande

EG-kommissionens förslag till reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) redovisas i EU:s långtidsbudget för perioden 2000–2006 (Agenda 2000). Ett av syftena med förändringarna är att förbereda EU:s utvidgning med ytterligare medlemsländer och innebär mindre betoning på maximal livsmedelsproduktion och i stället högre prioritet av miljö-, kultur- och landskapsvård. På toppmötet i Berlin våren 1999 om Agenda 2000 beslutades att programmet skulle ses över vid halvtid av det finansiella perspektivet, dvs. 2002–2003. Enligt vad utskottet erfarit kommer kommissionen under sommaren 2002 att presentera ett antal rapporter för fortsatt diskussion under hösten. Avsikten är att förslag skall presenteras under hösten 2002. Under år 2003 väntas rapporter och förslag om ytterligare sektorer, bl.a. socker och olivolja. Hur långtgående förändringsförslag som kommissionen kommer att lägga fram är i dagsläget oklart. Diskussionen om den framtida jordbrukspoli-

tiken kommer emellertid med stor sannolikhet inte att avslutas i samband med halvtidsöversynerna utan blir en del i förhandlingarna om nästa finansiella perspektiv. Även arbetet inom IGC (International Grains Council) kan komma att få betydelse för utformningen av jordbrukspolitiken.

Riksdagen har godkänt de riktlinjer regeringen presenterat i propositionen Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU (prop. 1997/98:142, bet. 1997/98:JoU23, rskr. 1997/98:241). Riktlinjerna innebär att jordbruks- och livsmedelsproduktionen skall främjas genom en reform av jordbruks- och livsmedelspolitiken inom EU med särskilt avseende på successivt borttagande av EG:s marknadsordningar och på en avveckling av gränsskyddet med hänsyn till internationella åtaganden. I riktlinjerna ligger också en strävan mot konkurrenskraftiga företag och höga etiska krav för djurhållningen. Därutöver skall den biologiska mångfalden främjas och värdefulla natur- och kulturmiljöer bevaras. Över huvud taget skall politiken inriktas mot ett varierat odlingslandskap med en minimering av miljöbelastningen samt ett tillgodoseende av en långsiktig hushållning med naturresurserna. Landsbygden skall utvecklas och regionala åtgärder skall vidtas. I riktlinjerna uttalas att det även i fortsättningen finns behov av en gemensam politik på jordbruks- och livsmedelsområdet och att det övergripande ansvaret för politiken måste ligga på gemenskapsnivå. Den gemensamma jordbrukspolitiken kan i enlighet med subsidiaritetsprincipen kompletteras med åtgärder på nationell nivå.

Enligt vad utskottet erfarit kommer regeringen under de närmaste åren att ägna kraft åt reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik utifrån de övergripande målsättningar som slogs fast av riksdagen 1998. Inom Jordbruksdepartementet har ett arbete inletts med att analysera aktuella frågor kring utformningen av framtidens jordbrukspolitik samt hur de positiva effekter jordbruket bidrar till skall kunna värderas. Detta arbete kommer att ligga till grund för Sveriges position om EU:s framtida jordbrukspolitik. EU:s nuvarande jordbrukspolitik formades i en tid med andra förhållanden än de som råder i dag. Utskottet anser att arbetet med en reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken bör beredas på nationell nivå. Så skedde även inför beslutet om Agenda 2000. Den stora andel av EG:s budget som går till den gemensamma jordbrukspolitiken motiverar i sig att dessa frågor bereds i särskild ordning. Utskottet föreslår att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté med uppgift att utarbeta en svensk strategi för reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

Utskottet kan konstatera att mycket av det som framförs i motionerna utgör allmänna krav på inriktningen av den gemensamma jordbrukspolitiken, vilka överensstämmer med de av riksdagen fastställda riktlinjerna såsom de anges i propositionen Riktlinjer för Sveriges arbete med jordbruks- och livsmedelspolitiken inom Europeiska unionen (prop. 1997/98:142). Det kan också konstateras att Sverige sedan länge drivit kravet om en helhetssyn i livsmedelskedjan under mottot Säker, hållbar, etisk. Mot bakgrund av det anförda och med

hänvisning till vad utskottet anfört om tillsättande av en parlamentarisk kommitté föreslår utskottet att riksdagen inte nu vidtar några åtgärder med anledning av motionerna 2000/01:MJ218 (v) yrkande 4, 2000/01:MJ234 (v) yrkande 6, 2000/01:MJ237 (kd) yrkande 2, 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 1, 2000/01:K398 (fp) yrkande 24, 2000/01:U206 (fp) yrkande 37, 2000/01:U511 (mp) yrkande 11, 2000/01:U513 (m) yrkande 17, 2000/01:N328 (c) yrkande 1, 2001/02:MJ336 (kd) yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 (c) yrkandena 27, 28 och 30, 2001/02:MJ343 (m) yrkande 1, 2001/02:MJ500 (s), 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 1, 2001/02:MJ527 (v) yrkandena 5–8, 2001/02:K426 (kd) yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 (mp) yrkande 10, 2001/02:So624 (c) yrkande 3 samt 2001/02:N266 (m) yrkande 2.

Miljöhänsyn och hållbar utveckling m.m.

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker ett flertal motioner (v, fp, mp) med olika förslag i miljöhänseende. Som grund härför lägger utskottet den uppmärksamhet som ägnas dessa frågor inom EU.

Motionerna

Enligt motion 2001/02:MJ527 (v) bör regeringen verka för att tydliga mål och höga krav för miljö, säkra livsmedel och höga djurskyddskrav formuleras på gemenskapsnivå (yrkande 9). Folkpartiet anser i motionerna 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 8 och 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 13 att Sverige i EU skall verka för att det skapas separata miljömål för jordbruket. Enligt motion 2001/02:U301 (fp) måste jordbrukspolitiken avregleras och kraftigt förändras så att den tar större hänsyn till jordbrukets roll i det naturliga kretsloppet och dess konsekvenser för djur, miljö och biologisk mångfald (yrkande 38). Motionärerna i motion 2000/01:U511 (mp) anser att en prioriterad fråga för Sverige bör vara att driva att stöd endast ges åt ett ekologiskt hållbart, småskaligt och djurvänligt jordbruk (yrkande 10). Enligt motion 2001/02:MJ375 (mp) bör biologisk mångfald betonas mer än i dag (yrkande 2) och enligt motion 2001/02:MJ515 (mp) bör inriktningen vara att nå ett ekologiskt hållbart jordbruk (yrkande 1). Enligt motion 2001/02:MJ518 (mp) motverkar EU en miljövänlig utveckling genom att subventionera ett jordbruk baserat på bekämpningsmedel och konstgödsel. Detta måste enligt motionärerna förändras (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Vid Europeiska rådets möte i Göteborg år 2001 beslutades att lägga till miljödimensionen till den s.k. Lissabonstrategin. Vid utformningen av framtidens politik skall den ekologiska dimensionen i strategin för hållbar utveckling enligt beslutet vara lika viktig som den sociala och ekonomiska. Detta innebär att när nya förslag utarbetas inom EU från år 2003 skall de ekonomiska, soci-

ala och ekologiska effekterna vägas in i varje enskilt förslag. En konsekvens av att den hållbara utvecklingen integreras i Lissabonprocessen blir att EU:s stats- och regeringschefer vid sina årliga vårtoppmöten framöver kommer följa upp hur arbetet med strategin för hållbar utveckling framskrider. I slutdokumentet uppmanas medlemsländerna att med utgångspunkt i kommissionens rapport om hållbar utveckling utarbeta nationella handlingsplaner för hur de krav som hållbar utveckling ställer skall integreras i olika politikområden. Den nya strategin för hållbar utveckling koncentreras till fyra teman, varav naturresurser är ett. I slutdokumentet sägs bl.a. när det gäller naturresurser att jordbrukspolitiken skall främja hälsosamma produkter av god kvalitet, ekologisk odling och skydda den biologiska mångfalden samt att utarmningen av den biologiska mångfalden inom EU, där många djur- och växtarter i dag är hotade, skall upphöra till år 2010.

Som en del i överenskommelsen inom EU om en reformerad jordbrukspolitik, Agenda 2000, har antagits en ny förordning om stöd till en hållbar utveckling av landsbygden. Enligt denna skall åtgärder för landsbygdsutveckling komplettera andra delar av den gemensamma jordbrukspolitiken. Europeiska rådet och parlamentet antog i juni 1998 en strategi för biologisk mångfald. Ett svar på strategin var en åtgärdsplan för biologisk mångfald i jordbruket som behandlades under det svenska ordförandeskapet. Därutöver presenterade EG-kommissionen under våren 2001 sin aktionsplan om biologisk mångfald i jordbruket. I jordbruksrådets slutsatser framhålls behovet av att förbättra och förstärka integreringen av biologisk mångfald i genomförandet och den framtida utvecklingen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Andra delar är att effekterna för den biologiska mångfalden skall ingå i de rapporteringar som skall göras enligt slutsatserna rörande miljöhänsyn och hållbar utveckling av den gemensamma jordbrukspolitiken. I slutsatserna understryks även vikten av att medlemsstaterna identifierar hinder som finns för att förstärka den biologiska mångfalden. Som regeringen i annat sammanhang framhållit (skr. 2001/02:50) kan det från svenskt perspektiv anses betydelsefullt att jordbruksrådet genom behandlingen av åtgärdsplanen uppmärksammas på frågan och därmed tar ett större ansvar för politikens inverkan på den biologiska mångfalden. Utskottet instämmer i stora stycken i de allmänna bedömningar och åsikter som framförs i motionerna 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 8, 2000/01:U511 (mp) yrkande 10, 2001/02:MJ375 (mp) yrkande 2, 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 1, 2001/02:MJ518 (mp) yrkande 4, 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 13, 2001/02:MJ527 (v) yrkande 9 samt 2001/02:U301 (fp) yrkande 38. Mot bakgrund av den vikt EU lägger vid miljöfrågorna under reformarbetet och den samsyn i stort som enligt utskottets uppfattning råder i dessa frågor, anser utskottet emellertid inte det erforderligt med några åtgärder från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

Övriga gemensamma frågor

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (m, c) om den gemensamma jordbrukspolitiken och östutvidgningen i den mån dessa inte kan anses tillgodosedda med det arbete som pågår. Utskottet avstyrker dessutom tre motionsyrkanden (c) med krav på att subventionerna till tobaksodlingen i Europa bör upphöra. Utskottet hänvisar i sammanhanget till att motionerna överensstämmer med den ståndpunkt som Sverige driver i frågan.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ256 (m) bör arbetet med avreglering och marknadsanpassning av jordbrukspolitiken gå vidare. Viktiga frågor i sammanhanget gäller den gemensamma jordbrukspolitiken och östutvidgningen (yrkande 1). Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) bör EU:s kandidatländer få möjlighet att delta i processen med att skapa en mat- och landsbygdspolitik (yrkande 29).

Tre motioner berör europeisk tobaksodling. I motionerna 2000/01:MJ222 (c) yrkandena 1 och 2 samt 2000/01:MJ711 (c) yrkande 17 krävs att EU:s subventioner till tobaksodlingen i Sydeuropa avskaffas. Också enligt motion 2001/02:So624 (c) bör EU:s ekonomiska stöd till tobaksodlingar avvecklas (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Toppmötet i Göteborg år 2001 slog fast att utvidgningsprocessen är oåterkallelig samt preciserade tidtabellen för det fortsatta förhandlingsarbetet för kandidatländernas anslutning. I regeringens arbetsprogram för det fortsatta arbetet (Statsrådsberedningen) framhålls att under förutsättning att reformprocessen i kandidatländerna fortsätter med oförminskat hög takt, förhandlingarna skall kunna avslutas före utgången av år 2002, med målsättningen att de nya medlemsstaterna skall kunna delta som medlemmar i valet till Europaparlamentet år 2004. Regeringens framhåller att toppmötet i Laeken bekräftade detta. Sverige kommer enligt regeringen att verka för fortsatta snabba framsteg i förhandlingarna, i enlighet med den färdplan som toppmötet i Nice bekräftade i december 2000. Arbetet under Sveriges ordförandeskap visar att färdplanen är realistisk. Detta bekräftas enligt regeringen av kommissionens strategipapper om utvidgningen hösten 2001. Enligt färdplanen skall Spanien under sitt ordförandeskap första halvåret 2002 prioritera återstoden av bl.a. jordbrukskapitlet. Vidare bör påpekas att kandidatländerna har observatörsstatus i flera arbetsgrupper om det fortsatta arbetet enligt ett principbeslut från EG-kommissionen. Ett informellt samarbete mellan parlamentet och kandidatländerna föreligger också. Med hänvisning till det anförda avstyrker ut-

skottet motionerna 2000/01:MJ256 (m) yrkande 1 och 2001/02:MJ338 (c) yrkande 29 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Marknadsordningen för tobak löpte ut den 31 december 2001. I mars 2002 enades EU:s medlemsländer om en treårig förlängning av stödet med vissa justeringar. Enligt nuvarande regelverk avsätts 2 % av tobaksstödet till den s.k. tobaksfonden som finansierar kampanjer för information om tobakens skadeverkningar, särskilda åtgärder för att producenter av tobak skall övergå till andra grödor eller annan ekonomisk verksamhet samt forskning om mindre skadliga tobakssorter. Beslutet innebär att de medel som avsätts till tobaksfonden skall ökas till 3 % (29 mneuro) under 2003 och att kommissionen, om det är nödvändigt, i en rapport före den 31 december 2003 skall kunna lägga förslag om en ökning till 5 % (48 mneuro) från och med 2004. Dessutom skall forskningen mot mindre skadliga tobakssorter tas bort ur fondens verksamhet. Kommissionen avgav dessutom en deklaration om att tobaksstödet skall avvecklas. Sverige har under förhandlingarna intagit den ståndpunkten att stödet till tobak skall avvecklas. De mycket höga stödnivåerna inom tobaksregleringen begränsar enligt den svenska ståndpunkten viljan till att ställa om till annan produktion. Sverige har ansett att möjligheten att erbjuda omställningsstöd till de tobaksodlare som avvecklar produktionen skulle kunna övervägas. För att skapa tillräckliga incitament för odlarna att ställa om sin produktion borde enligt Sveriges hållning dock ett beslut om avveckling tas nu tillsammans med kraftiga prissänkningar. (Angående Sveriges ståndpunkt, se vidare kommenterad dagordning 2002-03-11, Jo2002/87). Den redovisade ståndpunkt Sverige har i frågan innebär att motionerna 2000/01:MJ222 (c) yrkandena 1 och 2, 2000/01:MJ711 (c) yrkande 17 samt 2001/02:So624 (c) yrkande 2 är tillgodosedda.

Nationell jordbrukspolitik

Inriktning m.m.

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker ett stort antal motionsyrkanden (s, m, kd, c, mp) med allmänna krav på inriktningen av svensk jordbrukspolitik med hänvisning bl.a. till pågående beredning i Regeringskansliet. Därutöver avstyrker utskottet två motionsyrkanden (m, c) med krav på ökad möjlighet till generationsväxling inom jordbruksföretagen såsom tillgodosedda genom de stödmöjligheter som finns. Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (s, m) med anknytning till livsmedelssektorn med hänvisning till att utskottet ställt sig bakom regeringens politik på området. Slutligen avstyrker utskottet sju motionsyrkanden (kd, fp) med krav på olika former av konsekvensutredningar, prognosområden m.m.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ256 (m) bör den svenska jordbrukspolitiken avregleras och marknadsanpassas (yrkande 2). Motion 2001/02:MJ343 (m) behandlar jord- och skogsbruket som basnäringar på landsbygden och vad detta innebär för kultur- och miljöbevarandet samt vikten härav för den framtida inriktningen av politiken (yrkande 2). Enligt motionen bör jordbruksföretagen ses som enskilda företag med sin styrka just i produktionsuppgiften. De enskilda företagen skall generellt sett inte vara beroende av regionalpolitiska eller miljömässiga beslut (yrkande 9). Enligt motion 2000/01:MJ237 (kd) anförs att jordbruket och förädlingsindustrin har en central roll för sysselsättningen på landsbygden. En ensidig svensk avreglering skulle kunna leda till att en tredjedel av åkermarken blir olönsam och avvecklas. Detta skulle enligt motionären leda till en dramatisk avfolkning av landsbygden och därmed vikande marknad för en rad andra binäringar som är beroende av jordbruket (yrkande 1). Enligt motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 1 och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 1 bör inriktningen av svensk jordbrukspolitik syfta till att ge möjlighet att bedriva jordbruk i hela landet med fullt utnyttjande av befintlig åkermark. Enligt motionerna 2000/01:N326 (kd) yrkande 8, 2001/02:MJ329 (kd) och 2001/02:N265 (kd) yrkande 11 utgör jord- och skogsbruket en hörnsten i en levande landsbygd, vars förutsättningar måste tas till vara. I motion 2001/02:MJ336 (kd) förespråkas en reformerad jordbrukspolitik för livskraftiga och kvalitetsinriktade jordbruk och en livsmedelsförädling i internationell konkurrens (yrkande 1). Enligt motion 2000/01:MJ233 (c) är det nödvändigt att Sveriges lantbrukare ges förutsättningar att utvecklas som företagare. Motionärerna anser att politiska beslut rörande ekonomiska förutsättningar, miljö och sociala aspekter är viktiga för livskraftiga lantbruksföretag (yrkande 1). Motion 2001/02:MJ338 (c) framhåller jordbrukets betydelse som landsbygdens motor (yrkande 1). Vidare framhålls vikten av en positiv inställning till lantbruket och de tjänster som levereras (yrkande 2). Motionärerna anser dessutom att jordbruket måste ses och användas som en resurs i miljöarbetet (yrkande 32). Enligt motion 2001/02:MJ289 (mp) behöver hela livsmedelskedjan göras resurssnål (yrkande 2). Jordbrukspolitiken behöver dessutom förändras i syfte att främja hållbara matvanor (yrkande 3). I motion 2001/02:MJ518 (mp) framhålls behovet av att beakta försiktighetsprincipen i jordbruket (yrkande 3). I motion 2001/02:MJ388 (s) anförs att många målsättningar fylls genom olika stimulansåtgärder, exempelvis till ekologiska odlingar, i kombination med naturvårdsåtgärder.

I motion 2000/01:MJ205 (c) framförs åsikten att lantbrukarkårens kunskap bör tas till vara vid utarbetande av anvisningar på miljöområdet.

Frågan om generationsväxlingen inom jordbruket tas upp i två motioner. Enligt motion 2000/01:MJ258 (m) måste det bli en prioriterad framtida uppgift att skapa förutsättningar för unga att överta familjegården (yrkande 2). Enligt motion 2000/01:MJ259 (c) bör rimligare ekonomiska villkor för generationsväxling i jordbruket tillskapas (yrkande 2).

Frågor om behovet av uppföljning och konsekvensanalyser tas upp i en rad motioner. Enligt motion 2000/01:MJ237 (kd) bör Sverige, för att effektivt och verklighetstroget kunna utreda konsekvenserna av jordbrukspolitiska beslut inom den gemensamma jordbrukspolitiken, arbeta med ett prognosområde där man löpande kan testa konsekvenserna för Sveriges del (yrkande 3). Skaraborgsområdet bör därvid prövas som ett prognosområde i ett EU-finansierat projekt (yrkande 4). Också i motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 2 och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 2 efterlyses en konsekvensanalys av jordbruksnäringens betydelse. Även i motion 2001/02:MJ336 (kd) föreslås att ett fullskaligt och reellt prognosområde bör etableras som ett EU-finansierat projekt i Sverige (yrkande 4). Riksdagen bör enligt motionerna 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 9 och 2001/02:K321 (fp) yrkande 3 begära att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att med utgångspunkt i EU:s miljömål se över vilka miljöeffekter och miljökostnader som kan kopplas till jordbruket.

Enligt motion 2000/01:MJ207 (m) bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till ändring för att tillgodose behovet av forskning och utveckling inom svensk potatisodling. I motion 2000/01:MJ248 (s) framförs att det bör tas fram ett framtidsprogram för livsmedelssektorn i Skåne. Centrala moment i programmet bör vara att öka forsknings- och utvecklingsinsatserna och att effektivare sprida ny kunskap och livsmedelsteknik för att stimulera produktförnyelse, nyföretagande och kompetenshöjning i branschen (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Den nationella jordbrukspolitikens inriktning redovisas utförligt i budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1 utg. omr. 23). Riksdagen instämde därvid i den framtida politikens huvuddrag såsom de redovisades (bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:106 m.fl.). En hållbar jordbruks- och livsmedelsproduktion förutsätter ett brukande av naturresurserna på ett resursbevarande, miljöanpassat och etiskt godtagbart sätt. Jordbrukssektorn är därför viktig i omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle och i framtiden bör ersättning i högre utsträckning än i dag utgå för produktion av kollektiva nyttigheter som samhället efterfrågar, såsom exempelvis miljötjänster. Regeringen påpekar att åtgärder som gör det möjligt att bedriva jordbruk även i mindre gynnade områden också är viktiga samt att det i strävandena för att bevara en levande landsbygd krävs en utveckling som skapar förutsättningar för ett differentierat näringsliv och en integrerad utveckling av hela landsbygden. Denna utveckling stöds bl.a. av åtgärdsprogram inom ramen för miljö och landsbygdsprogrammet.

Inom Jordbruksdepartementet har ett arbete inletts med att analysera aktuella frågor kring utformningen av framtidens jordbrukspolitik samt hur de positiva effekter jordbruket bidrar till skall kunna värderas. Detta arbete kommer att ligga till grund för Sveriges position i den diskussion om EU:s framtida jordbrukspolitik som påbörjades vid det informella ministerrådet i Östersund i april 2001. Ekologisk odling utgör därvid en viktig komponent i

det framtida jordbruket. I skrivelse 1999/2000:14 har regeringen till riksdagen angett att målet inför år 2005 är att den ekologiskt odlade arealen skall fördubblas och att den ekologiska animalieproduktionen bör öka. Detta innebär att 20 % av arealen bör odlas ekologiskt samt att 10 % av antalet mjölkkor och slaktdjur av nöt och lamm bör finnas i ekologisk produktion år 2005. En förutsättning för att målen skall uppnås är att det finns en efterfrågan som motsvarar utbudet. Jordbruksverket har i rapport 2001:11 lämnat förslag till åtgärder för hur målen skall uppnås. Verket bedömer att det kommer att krävas intensifierade insatser för att uppnå de nya målen samt att fokus för insatserna i högre utsträckning bör riktas mot konsumentsidan. Rapporten har remissbehandlats och en majoritet av remissinstanserna stöder i huvudsak de förslag Jordbruksverket lämnar. Regeringen bedömer att insatser avseende försök och utveckling samt forskning bör prioriteras inom den ekologiska sektorn. Medel för detta kan bidra till att effektivisera produktionen och bättre tydliggöra den ekologiska produktionens miljöeffekter.

Hela det nya miljö- och landsbygdsprogrammet är från år 2001 öppet för ansökningar och delar av programmet har varit öppet i drygt ett år. En första analys och översyn av programmet har gjorts av Jordbruksverket och presenterades i december 2001 (Rapport 2001:19). Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen kommer att ta ställning till eventuella förändringar för att säkerställa att de uppställda målen kan uppnås under programperioden. Regeringen påpekar att det ännu är för tidigt att dra några slutsatser av de nyanslutningar som skett till programmet. Regeringen kan dock konstatera att åtgärderna inom miljö- och landsbygdsprogrammet väckt ett stort intresse bland lantbrukare och övriga berörda. Detta gäller såväl de fleråriga åtagandena för miljöersättningar som ersättningar inom programmets insatsområde II, t.ex. investeringsstöd och startstöd. Miljöersättningarna till jordbruket bedömer regeringen vara av stor betydelse för att uppnå miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Detta gäller framför allt ersättningarna för skötsel av betesmarker och slåtterängar samt ersättningarna till natur- och kulturmiljövärden. Sådana miljöersättningar har enligt regeringen därför en betydande omfattning även inom det nya miljö- och landsbygdsprogrammet. För att kunna säkerställa att miljöersättningen för bevarande av biologisk mångfald i slåtterängar och betesmarker riktas till de marker där behovet av sådana åtgärder är störst samt för att möta de ökade kraven på uppföljning och utvärdering av miljö- och landsbygdsprogrammet, behövs enligt regeringen en ökad kunskap om landets slåtter- och betesmarker. Under år 2001 påbörjade därför Jordbruksverket arbetet med en inventering av värdefulla ängs- och hagmarker. Inventeringen finansieras med medel från miljö- och landsbygdsprogrammets budgeterade medel för utvärdering. För insatsområde II i landsbygdsprogrammet har ett finansieringsbehov utöver de medel som budgeteras i programmet förutsetts. I det godkända programmet anges att regeringen beräknar att möjlighet till ytterligare medfinansiering via i första hand länsstyrelser och kommuner finns. Enligt regeringen finns det ett ökat intresse för småskalig lokal och regional livsmedelsproduktion både bland

konsumenterna och inom livsmedelsbranschen. Detta ökade intresse har enligt regeringen i många fall samband med ett allmänt utbrett miljöintresse och ökad efterfrågan av ekologisk produktion. Stödet till förbättrad bearbetning och saluföring är under denna programperiod mer fokuserat på innovativa satsningar. Detta stämmer enligt regeringen överens med målen i miljö- och landsbygdsprogrammet och är i linje med resultaten i utvärderingen av motsvarande stödform under programperioden 1995–1999. En rad projekt för att främja en småskalig livsmedelsproduktion har genomförts i olika delar av landet. Enligt regeringen visar dessa projekt att det finns en betydande outnyttjad tillväxtpotential i sådan verksamhet. Genom att förädlingen sker närmare producenten stannar det mervärde som förädlingen medför kvar på den lokala nivån. Inom ramen för landsbygdsprogrammet och i mål 1 prioriteras stöd till utveckling av småskalig livsmedelsförädling och marknadsföring av jordbruksprodukter.

Det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige i enlighet med artikel 142 i Sveriges anslutningsfördrag med EU har nu tillämpats under en sexårsperiod. Regeringen påpekar att det pågår en snabb strukturförändring inom jordbruket i norra Sverige och antalet företag minskar liksom i andra delar av landet. Hela stödområdets andel av landets mjölkproduktion har enligt regeringen sedan år 1995 varit oförändrad, cirka 14 %. I stödområde 1, den västligaste och mest fjällnära delen av stödområdet, har det däremot skett en långsam minskning av mjölkproduktionen med cirka 10 % under perioden. Produktionen av smågrisar har minskat med totalt en tredjedel i hela stödområdet sedan år 1995.

De syften som redovisas i flertalet motioner om inriktningen av den svenska jordbrukspolitiken överensstämmer såsom utskottet redogjort för i huvudsak med de strävanden regeringen redovisar i bl.a. budgetpropositionen för år 2002. Utskottet har vid behandlingen av budgetpropositionen sagt sig instämma i regeringens förda politik och gör i dag ingen annan bedömning. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna 2000/01:MJ233 (c) yrkande 1, 2000/01:MJ237 (kd) yrkande 1, 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 1, 2000/01:
MJ256 (m) yrkande 2, 2000/01:N326 (kd) yrkande 8, 2001/02:MJ289 (mp) yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ329 (kd), 2001/02:MJ336 (kd) yrkande 1, 2001/02:MJ338 (c) yrkandena 1, 2 och 32, 2001/02:MJ343 (m) yrkandena 2 och 9, 2001/02:MJ388 (s), 2001/02:MJ518 (mp) yrkande 3, 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 1 samt 2001/02:N265 (kd) yrkande 11.

Arbetet med översynen av Miljö- och landsbygdsprogrammet har utförts efter samråd med bl.a. Lantbrukarnas riksförbund. Till arbetet har också knutits en referensgrupp bestående av representanter från berörda organisationer. Utskottet utgår för övrigt från att det fortsatta arbetet med reformeringen av jordbrukspolitiken kommer att ske i dialog med berörda organisationer m.fl. Mot bakgrund härav anser utskottet att motion 2000/01:MJ205 (c) är tillgodosedd.

I miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige år 2000–2006 återfinns som redovisats ovan bl.a. startstöd till unga jordbrukare. Den tillämpade gränsen är 40 år och syftet med stödet är att underlätta och påskynda generationsväxling i jordbruket och därmed en föryngring av jordbrukarkåren. Utskottet avstyrker motionerna 2000/01:MJ258 (m) yrkande 2 och 2000/01: MJ259 (c) yrkande 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

I propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/01:3), redogör regeringen för sin syn på forskningspolitikens inriktning under åren 2001–2003. Regeringen fördelar 120 miljoner kronor av de resurser riksdagen tidigare anvisat till forskning inom biovetenskapliga och biotekniska området. Området pekas ut som ett under perioden prioriterat forskningsområde. Regeringen konstaterar att forskningens avnämare finns inom bl.a. livsmedelsindustrin och jordbruket. När det gäller lantbruksvetenskaplig forskning anför regeringen bl.a. att livsmedelsindustrin har en viktig uppgift att bevara de värden som livsmedelsråvarorna besitter från början och att tillföra nya värden i hela kedjan till konsumentpolitiken. Regeringen anser vidare att det är mycket viktigt att öka kunskapen om råvarans egenskaper relativt processpåverkan i såväl nya som befintliga processer. Politiken innebär att statens ansvar för forskning och utveckling som av företagen inte bedöms som kommersiellt intressant ökar. Exempel härpå är forskning om ekologiskt hållbara produktionssystem och växtförädling för regionala behov. Tre insatsområden av strategisk betydelse bör enligt regeringen bli föremål för särskilda satsningar: funktionsgenomik, risker med den moderna biologins utveckling samt ekologiskt lantbruk. Riksdagen har godkänt vad regeringen anför om prioriteringar m.m. (2000/01:UbU6, rskr. 2000/01:98). Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionerna 2000/01:MJ207 (m) och 2000/01:MJ248 (s) yrkande 1.

Utskottet anser inte att riksdagen bör göra några uttalanden i enlighet med de framförda förslagen om löpande konsekvensutredningar, konsekvensanalyser, prognosområden, m.m. med anledning av arbetet med reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken. Motionerna 2000/01:MJ237 (kd) yrkandena 3 och 4, 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 2, 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 9, 2001/02:MJ336 (kd) yrkande 4, 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 2 samt 2001/02:K321 (fp) yrkande 3 avstyrks.

Konkurrensvillkor

Utskottets förslag i korthet

Med hänvisning till den av utskottet uttalade principen om att likartade konkurrensvillkor skall gälla för den inre marknaden och det faktum att EG-kommissionen har att bevaka att nationellt utformade åtgärder inte snedvrider konkurrensen mellan länderna inom EU, avstyrker utskottet ett flertal motionsyrkanden (m, kd, c, fp) med anknytning till jordbrukets konkurrenssituation.

Motionerna

Frågor med anknytning till jordbrukets ekonomiska villkor tas upp i ett stort antal motioner. Enligt motion 2000/01:MJ208 (m) måste de svenska bönderna få samma konkurrensvillkor som andra bönder i Europa. Motionärerna anser att kostnaderna för bl.a. handelsgödsel, bekämpningsmedel och dieselskatt belastar svenska lantbruksföretagare på ett orimligt sätt. Dessa kostnader bör regering och riksdag sänka. Vidare anser motionärerna att lagar, regler och föreskrifter måste utarbetas så att de inte hindrar företagande på landsbygden samt att lantbruken måste kunna ta del av de arealersättningar och miljöstöd som finns inom EU i så stor omfattning som möjligt. Också i motion 2000/01:MJ216 (m) tas de ekonomiska villkoren för det svenska jordbruket upp. Motionärerna anser att åtgärder snabbt måste vidtas om det svenska jordbruket skall kunna konkurrera med jordbruket i övriga EU-länder. De hänvisar till flera av de förslag som lämnades i den s.k. Björkska utredningen; skatten på handelsgödsel bör slopas, dieselskatten sänkas liksom beskattningen på arbetsmaskiner minskas. Utbetalningen av arealersättningar skall ske under jordbrukarens eget budgetår och inte komma under påföljande budgetår. En särskild fråga gäller enligt motionärerna de allt sämre vägarna som har blivit ett stort bekymmer för jordbruksnäringen. Synpunkterna om jordbrukets skattevillkor får stöd i motionerna 2000/01:MJ256 (m) yrkande 3 och 2001/02:MJ330 (m). I motion 2001/02:Sk288 (m) framhålls att grunden för en livskraftig lands- och glesbygd är ett lönsamt och konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk (yrkande 18). Enligt motion 2000/01:MJ204 (kd) kan en regering som säger sig vilja göra lantbruket till en framtidsnäring inte fortsätta att blunda för den hämmande skatteryggsäcken. Det är ryggsäckens totala vikt som behöver bli lägre. Dieselskatten får därför inte höjas. I motion 2000/01:MJ237 (kd) bör lantbrukarnas lönsamhet stärkas genom sänkning av dieselskatten och kompensation för sent utbetalda bidrag. Dessutom bör el- och oljeeldningsskatterna justeras så att alla omfattas (yrkande 5). I motion 2001/02:MJ520 (kd) framförs åsikten att inom EU harmonisera avgifter och skatter för jordbruket (yrkande 4). Svenskt lantbruk måste få likvärdiga villkor som sina konkurrenter framhålls i motion 2000/01:MJ233 (c) yrkande 2. Det svenska jordbrukets ryggsäck måste lyftas av, inte tyngas av ytterligare bördor (yrkande 3). Vidare behöver åtgärder för att stärka svenskt jordbruks och trädgårdsnärings konkurrenskraft vidtas (yrkande 4). Dessa åsikter får stöd i motion 2001/02:MJ338 (c) yrkande 3. I motion 2000/01:MJ257 (fp) ställs krav på åtgärder för att förbättra lantbrukets konkurrenssituation (yrkande 11). Enligt motion 2000/01:N263 (fp) har svenskt jordbruk en mycket ansträngd lönsamhet i förhållande till andra EU-länder. Det behövs därför en fortsatt reformering av jordbrukspolitiken (yrkande 9). I motion 2001/02:MJ526 (fp) föreslås att konkurrenssituationen inom livsmedelssektorn ses över (yrkande 12). Åtgärder behöver vidtas för att förbättra lantbrukets konkurrenssituation. Sverige bör driva kravet att handelsgödsel och bekämpningsmedel beskattas genom ett system baserat på kväveeffektivi-

tet/kväveförluster på EU-nivå. Det är viktigt att svenska bönder har goda förutsättningar att konkurrera på en europeisk marknad (yrkande 15).

Enligt motion 2001/02:MJ520 (kd) bör miljöavgifter i jordbruket återgå till näringen för miljöinsatser (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen framhållit att en gemensam politik med likartade konkurrensvillkor är en förutsättning för att den inre marknaden också skall fungera när det gäller jordbruksproduktion (se bl.a. bet. 1998/99:MJU7). Det är EG-kommissionens uppgift att bevaka att nationellt utformade åtgärder inte snedvrider konkurrensen på denna marknad. Samtidigt kan olika riktade åtgärder komma i fråga på nationell nivå för att bl.a. möjliggöra insatser för att förbättra eller bevara miljön och främja en god djurhållning.

De skatteregler av intresse som berör livsmedelsindustrin, växthus- och jordbruksnäringen är följande. Vid tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för växthusuppvärmning vid yrkesmässig växthusodling utgår ingen energiskatt på bränslen som förbrukas. Däremot utgår sedan den 1 januari 2002 en reducerad koldioxidskatt motsvarande 30 % av den generella nivån. De reducerade skattesatserna gäller dock inte för bensin oavsett användning eller andra bränslen som förbrukas för drift av motordrivna fordon. Industri- och växthusnäringen betalar ingen energiskatt på el som förbrukas i tillverkningsprocessen eller växthusodlingen. Företag med en stor energiförbrukning kan få viss ytterligare nedsättning av koldioxidskatten. Om den koldioxidskatt som belastar ett företag inom tillverkningsindustrin eller växthusnäringen överstiger 0,8 % av försäljningsvärdet sätts skatten ned så att den överskjutande skattebelastningen inte överstiger 24 % av det överskjutande skattebeloppet för bränslet (0,8-procentsregeln). EG-rätten innehåller dock minimiskattesatser som inte får underskridas. Den officiella statistiken som används för näringsgrensindelning, Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI) är avgörande i fråga om vilka företag som räknas till industriell verksamhet och som därvid är berättigade till skattenedsättning. Företag som bedriver jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet omfattas fr.o.m. den 1 juli 2000 av samma skattelättnader som tillverkningsindustrin när det gäller förbrukning av el och bränslen för uppvärmning. Det innebär alltså att ingen energiskatt tas ut och en reducerad koldioxidskatt tas ut (prop. 1999/2000:105, bet. 1999/2000:SkU22). Från och med den 1 januari 2002 tas koldioxidskatt ut med 30 % av den generella nivån (prop. 2001/02:1, bet. FiU1). De reducerade skattesatserna gäller dock inte för bensin oavsett användning eller andra bränslen som förbrukas för drift av motorfordon.

Skatterna på bekämpningsmedel och gödselmedel infördes båda år 1984. Gödselskatten är 1,80 kr för varje helt kilogram kväve, förutsatt att andelen kväve i medlet är minst 2 % och 30 kr för varje helt gram kadmium i gödselmedel, till den del kadmiuminnehållet överstiger 5 gram per ton fosfor. Bekämpningsmedelsskatten är 20 kr för varje helt kilogram verksam beståndsdel i bekämpningsmedlet.

Energiskatten på dieselolja höjdes 2001 med 10 öre per liter med hänvisning till att det inte från miljösynpunkt är motiverat att ha lägre skatt på diesel än på bensin. Höjningen påverkar jordbruket (prop. 2000/01:1, bet. 2000/01:FiU1, rskr. 2000/01:36 m.fl.). År 2002 höjdes koldioxidskatten på bränslen med 15 % (prop. 2001/02:1, 2001/02:FiU1, rskr. 2001/02:34 m.fl.) För drivmedel sänks energiskatten lika mycket som koldioxidskatten höjs. Omläggningen har utformats så att skattebelastningen på bl.a. jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna blir oförändrad. Detta åstadkoms genom att koldioxidskattelättnaden höjdes från 65 till 70 %. Det bör påpekas att fordonsskatten på jordbrukstraktorer, som omfattar 225 kr/år slopades. Regeringen tillsatte i april 2001 en särskild utredare med uppgift att se över vägtrafikbeskattningens utformning (dir. 2001:12). I uppdraget ingår att se över även beskattningen av jordbrukets arbetsmaskiner.

Den av regeringen tidigare aviserade återföringen av skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel har aviserats i budgetpropositionen för år 2002 genom inrättande av ett särskilt anslag (bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:106 m.fl.). För år 2002 avses 363 miljoner kronor återföras och för åren 2003 och 2004 beräknas anslaget till 420 respektive 430 miljoner kronor. Regeringen lämnade i november 2001 till EG-kommissionen ett förslag till hur återföringen bör ske för notifiering.

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för år 2002 att det av miljöskäl är motiverat att öka användningen av alkylatbensin i tvåtaktsmotorer. En skattesänkning skulle enligt regeringen kunna användas som styrmedel, och Naturvårdsverket har undersökt de tekniska förutsättningarna och de miljömässiga effekterna av en sådan skattesänkning. Regeringen presenterade i april 2002 en proposition om sänkt skatt på alkylatbensin (prop. 2001/02:177).

Regeringen har i juni 2001 tillkallat en särskild utredare med uppgift att utvärdera skatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel i ett längre perspektiv (dir. 2001:55). Utredaren skall dels analysera och bedöma skatternas påverkan på användningen av bekämpningsmedel respektive handelsgödsel, dels bedöma vilka effekter de har på miljön. Med utgångspunkt häri skall utredaren analysera om skatterna bör förändras så att de kan fungera som effektivare styrmedel på miljöområdet utan att kraven på kostnadseffektivitet eftersätts. Utredningen skall vara klar senast den 30 november 2002.

Utskottet utgår från att den redovisade principen om likartade konkurrensvillkor för den inre marknaden också skall genomsyra det fortsatta arbetet på området samt att EG-kommissionen fortsatt bevakar att nationellt utformade åtgärder inte snedvrider konkurrensen på markanden. Mot bakgrund av det anförda är utskottet inte berett att föreslå några åtgärder med anledning av motionerna 2000/01:MJ204 (kd), 2000/01:MJ208 (m), 2000/01:MJ216 (m), 2000/01:MJ233 (c) yrkandena 2–4, 2000/01:MJ237 (kd) yrkande 5, 2000/01:MJ256 (m) yrkande 3, 2000/01:MJ257 (fp) yrkande 11, 2000/01:N263 (fp) yrkande 9, 2001/02:MJ330 (m), 2001/02:MJ338 (c) yrkande 3, 2001/02:

MJ520 (kd) yrkande 4, 2001/02:MJ526 (fp) yrkandena 12 och 15 samt 2001/02:Sk288 (m) yrkande 18.

Som utskottet inledningsvis redogjort för beslutade riksdagen vid behandlingen av budgetpropositionen för 2002 att godkänna förslaget att skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel skall återföras (prop. 2001/02:1 utg. omr. 23, bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:106 m.fl.). Som anförts ovan avses inledningsvis 363 miljoner kronor återföras och för åren 2003 och 2004 beräknas anslaget till 420 respektive 430 miljoner kronor. EG-kommissionens godkännande måste nu avvaktas. Utskottet anser därmed att motion 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 5 är tillgodosedd.

Vissa framtidsfrågor

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) med förslag till bl.a. särskilda jordbrukspräster, ett motionsyrkande (c) med krav på satsning på exportfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter samt ett motionsförslag (kd) om arbetstillfällen på landsbygden.

Motionerna

I motion 2000/01:MJ233 (c) tas frågan om en social dimension i lantbruket upp. Det samarbete som pågår mellan Lantbrukarnas Riksförbund och Svenska kyrkan i Skåne med en jordbrukspräst är enligt motionärerna mycket positivt. Motionärerna hänvisar därutöver till ett sådant arbete i Skara stift. De föreslår att varje län skall få möjlighet att ha minst en jordbrukspräst eller kurator som kan arbeta gentemot lantbrukarna (yrkande 16).

Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) bör regeringen satsa på exportfrämjande åtgärder för produkter från de areella näringarna (yrkande 5).

Motionärerna i motion 2001/02:N265 (kd) framhåller att nya arbetstillfällen kan skapas på landsbygden genom återställningsarbeten till ursprunglig miljö enligt miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

När det gäller motion 2000/01:MJ233 (c) yrkande 16 om en social dimension i lantbruket vill utskottet hänvisa till syftet med insatsområdet för en ekonomiskt och socialt hållbar utveckling på landsbygden inom miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2000–2006. Inriktningen på programmet är att främja utvecklingen av alternativa möjligheter för hela landsbygdens ekonomiska och sociala utveckling som en motvikt till att sysselsättningen i jord- och skogsbruket under lång tid har minskat kraftigt. Kvinnors förutsättningar och kompetens skall i högre utsträckning än tidigare tas till vara. Jordbruket skall fortsätta att bidra till regional utjämning av sysselsättning och välfärd. Förslagen som lämnas i motionen är av det slaget att de inte bör bli

föremål för något riksdagsuttalande. Med det anförda avstyrker utskottet motionen i berörd del.

Förslaget i motion 2001/02:MJ338 (c) yrkande 5 om en satsning på exportfrämjande åtgärder anser utskottet i huvudsak tillgodosett genom riksdagens beslut att anslå 17 miljoner kronor för år 2002 i utgiftsområde 23 under anslag 43:16 Åtgärder inom livsmedelsområdet (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:MJU2, rskr. 2001/02:106 m.fl.). Detta anslag disponeras bl.a. för att främja export av livsmedel. Motionen i berörd del avstyrks.

Inom miljö- och landsbygdsprogrammet får stöd lämnas för skötsel av våtmarker och småvatten som i miljöförbättrande syfte har anlagts på jordbruksmark efter den 31 december 1999 och som bevaras minst tjugo år från stödbeslutet. Vidare får stöd lämnas för anläggning av våtmarker och småvatten. Stödet innebär att brukaren får ersatt delar av kostnaden för att anlägga en våtmark eller ett småvatten. Stödet kan lämnas i hela landet utanför mål 1-området. Mot bakgrund härav anser utskottet inte det erforderligt med några åtgärder från riksdagens sida med anledning av motion 2001/02:N265 (kd) yrkande 12.

Arealersättning, djurbidrag m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion (m) om komplettering av reglerna för arealuttag med hänvisning till gällande EG-rätt och till att utskottet inte anser sig berett att göra en sådan detaljprövning av reglerna som förutsätts. Utskottet avstyrker vidare tre motionsyrkanden (m, c) om svensk oljeväxtproduktion. I sammanhanget hänvisar utskottet bl.a. till att förslagen ligger i jordbrukarens eget intresse och därför inte kräver stöd. Härutöver avstyrker utskottet tre motionsyrkanden (mp) om svinproduktion m.m. på grund av bl.a. de stödformer som redan gäller på området. Slutligen avstyrker utskottet ett flertal motionsyrkanden (kd, c, mp) med förslag inom det hästpolitiska området, eftersom regeringen aviserat en proposition i ämnet.

Motionerna

I motion 2000/01:MJ219 (m) föreslås en komplettering av reglerna för arealuttag (yrkande 1). Ett sätt att kombinera modernt lantbruk med föredömlig miljövård är att verka för införande av ”beträdor” inom EU:s regler för arealersättning. ”Beträdor” innebär att mark som skulle läggas i träda gräsbesås i fyra meter breda remsor längs fältkanter och upplåts för bl.a. ridning och promenader. Ersättningsstödet bör ändras så att ”beträdor” kan räknas som uttagen areal och därmed åtnjuta arealersättning från EU. Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag till ändring av regelsystemet för arealuttag i enlighet härmed (yrkande 2).

Enligt motion 2000/01:MJ250 (m) ledde beslutet om Agenda 2000 till en minskad lönsamhet för proteingrödor och en kraftigt minskad lönsamhet för oljeväxter samtidigt som spannmålen fick en viss kompensation för sänkt interventionspris. Miljöersättning till en växtföljd med avbrottsgrödor har flera fördelar och stämmer väl överens med det svenska miljömålet för jordbruket. Regeringen bör därför enligt motionärerna återkomma med förslag till hur problemen med den svenska oljeväxtproduktionen skall lösas. I motion 2000/01:MJ233 (c) framförs åsikten att regeringen i samband med översynen av miljöprogrammet bör överväga möjligheterna att ge stöd till avbrottsgrödor så att den svenska oljeväxtodlingen kan bevaras på traditionella nivåer (yrkande 26).

Motionären i motion 2001/02:MJ470 (m) anser att trädan bör kunna får brytas den 1 juni i stället för som nu den 1 juli. Detta för att förbättra förutsättningarna för odling av höstoljeväxter. Enligt motionen ingår Gotland inte i de områden som haft tillstånd att bryta trädan den 1 juni för oljeväxtodling. Detta är olyckligt då ett tillstånd att bryta trädan tidigare skulle möjliggöra att även försommartorra delar av vårt land, som Gotland, skulle få ökade möjligheter att öka odlingen av höstsådda oljeväxter. Några miljömässigt negativa konsekvenser skulle inte uppstå enligt motionären, eftersom avrinning från fälten under juni månad är mycket ovanlig.

Motion 2001/02:MJ511 (mp) tar upp frågan om svensk grisavel. Motionären anser att Sverige bör slå vakt om de värden svensk svinavel och svinuppfödning har och bygga vidare och utveckla dem. Detta skulle med fördel kunna ske i samarbete med de ekologiska bönderna (yrkande 2). Regeringen bör dessutom se över möjligheterna till stöd för ekologisk produktion av slaktsvin (yrkande 3). Enligt motion 2001/02:MJ515 (mp) bör stöden för gris och fjäderfä ses över, eftersom merkostnaderna för dessa djurslag blir högre vid ekologisk produktion. Det kan därför finnas anledning att införa stöd för denna produktion (yrkande 15).

Frågor om får- och lammproduktion tas upp i motion 2001/02:MJ482 (s). Enligt motionärerna krävs det cirka sju tackor för att komma upp i en djurenhet enligt definitionen. Den foderareal som behövs för att dessa tackor skall få det foder de behöver är dubbelt så stor som den foderareal som behövs för att föda ett vuxet nötkreatur, som också motsvarar en djurenhet. Detta förhållande innebär att får- och lammproducenter inte får bidrag efter den areal som de faktiskt brukar och behöver för att föda sina djur. Antalet djurenheter räcker inte när tackor värderats så lågt. Enligt motionärerna bör en översyn av stödet till får- och lammproduktion göras för att undersöka möjligheterna att inrätta ett nationellt stöd.

Ett flertal motionsyrkanden berör svensk hästpolitik. Enligt motion 2000/01:MJ230 (kd) bör den kallblodiga travaren omfattas av stödet till utrotningshotade inhemska hästraser (yrkande 1) och den svenska halvblodsaveln omfattas av uppfödarpremier (yrkande 2). Inom EU ses hästhållningen som en del av jordbrukssektorn. I Sverige däremot beaktas inte hästnäringen vare sig inom den gemensamma eller den nationella jordbrukspolitiken. Hästens

och hästnäringens vikt för jordbrukets, landskapets och regionernas utveckling medför att jordbrukspolitiska beslut även bör omfatta hästar hävdar motionärerna (yrkande 3). Motionärerna anser också att regeringen bör överväga om inte EU-stöden kan nyttjas för att stödja den svenska hästaveln och hästnäringen (yrkande 4). I motion 2000/01:MJ242 (c) föreslås att regeringen utreder förutsättningarna för att bevara och utveckla hästsektorn i Sverige och utarbetar lösningar för att bevara kallblodshästen. Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) bör hästen integreras i jordbrukspolitiken (yrkande 24). Även i motion 2001/02:MJ524 (c) framförs åsikten att hästar bör likställas med andra djurenheter inom svenskt jordbruk (yrkande 1). I motion 2000/01:MJ744 (mp) föreslås att möjligheterna att ålägga travsporten ansvaret för kallblodstravarens överlevnad och uppfödarpremier till ägarna av betäckta kallblodsston bör utredas.

Utskottets ställningstagande

Enligt kommissionens förordning (EG) 2316/1999 av den 22 oktober 1999 om tillämpningsföreskrifter till rådets förordning (EG) nr 1251/1999 om upprättande av ett stödsystem för producenter av vissa jordbruksgrödor, skall ett arealuttag i princip omfatta ett sammanhängande område om minst 0,3 ha och ha en bredd om minst 20 meter. Utskottet har vid tidigare tillfälle inte ansett sig vara berett att göra en sådan detaljprövning av regelsystemet för arealuttag som förutsätts i motion 2000/01:MJ219 (m) yrkandena 1 och 2 (se bl.a. bet. 1999/2000:MJU2 s. 78). Utskottet gör nu ingen annan bedömning och avstyrker motionen i berörd del.

Utskottet har tidigare uttalat stöd för uppfattningen att avbrott i växtföljden ur miljösynpunkt oftast är att föredra, särskilt genom odling av fleråriga vallar (bet. 1999/2000:MJU2). Ett avbrott i ensidiga spannmålsväxtföljder bör dock vara i jordbrukarens eget intresse, både för att långsiktigt bevara åkermarkens produktionsförmåga och för att minska trycket från skadegörare och därmed bekämpningsinsatserna och kostnaderna för dessa. Utskottet ansåg med hänvisning härtill att det inte bör införas någon miljöersättning för avbrott i växtföljden. Inte heller i denna fråga anser utskottet att skäl framkommit för någon annan bedömning. Motionerna 2000/01:MJ233 (c) yrkande 26 och 2000/01:MJ250 (m) bör därför lämnas utan riksdagens åtgärd.

Enligt vad utskottet erfarit pågår det inom Jordbruksverket ett arbete med att se över möjligheterna att i förtid bryta trädan, vilket behandlas i motion 2001/02:MJ470 (m). Lantbrukarnas Riksförbund har efterfrågat en sådan möjlighet att på mekanisk eller kemisk väg bryta trädan den 1 juni i hela Sverige inför sådd av höstoljeväxter. Jordbruksverket utreder de olika effekter som kan uppkomma, såsom förändrad användning av kemiska bekämpningsmedel och ett ökat läckage av kväve från åkermarken. En eventuell ändring av reglerna måste ställas i relation till hur stora arealer som kan bli aktuella för odling av höstoljeväxter i olika områden. Enligt Regeringskansliet skulle en ändring av reglerna kunna införas redan under år 2002. Syftet med motionen är därmed tillgodosett.

Utskottet delar visserligen motionärens uppfattning i motion 2001/02: MJ511 (mp) yrkande 2 om betydelsen av en god svensk svinavel och en etisk och säker svinproduktion. Utskottet anser emellertid att de förslag som lämnas i motionen inte är av sådant slag att de bör behandlas i sak av riksdagen. Utskottet vill dock framhålla att det inom näringen pågår arbete med att stärka och bevara svensk svinavel. Med det anförda som grund avstyrker utskottet motionen i berörd del.

I enlighet med artikel 142 i anslutningsfördraget ges Sverige rätt att lämna långsiktigt nationellt stöd för att säkerställa att traditionell jordbruksverksamhet kan bibehållas i särskilda regioner. Stödet är helt finansierat av svenska staten och fungerar generellt som ett komplement till kompensationsbidraget. Stöd kan lämnas för att skapa bättre förutsättningar för jordbruk inom områden i norra Sverige (stödområdena 1–3). Nationellt stöd lämnas bl.a. för produktion av slaktsvin och ägg. Härutöver återfinns en rad stöd inom ramen för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder som delfinansieras av EU:s budget. Vissa ekologiska produktionsformer är stödberättigade och innebär att jordbrukare kan få ersättning bl.a. för ekologisk djurhållning. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av extra ersättning för ekologiskt odlad slåttervall, betesvall och grönfodergrödor. Ersättningen baseras på djurinnehavet och omfattar bl.a. suggor. Jordbruksverket föreslår i sin översyn av miljö- och landsbygdsprogrammet (Rapport 2001:19) att även annan foderareal än vall och grönfoder på åkermark bör kunna vara djurstödsgrundande. Bland ytterligare stödformer kan nämnas stöd till produktion av linderödssvin inom ramen för stöd till utrotningshotade husdjur. Stöd till fjäderfäproduktion kan lämnas som investeringsstöd till jordbruksföretag och förädlingsstöd till livsmedelsindustrin. I sin översyn föreslår Jordbruksverket att förädlingsstödet även skall få lämnas för utökning inom grissektorn. Frågan härom bereds i Regeringskansliet. Under vissa förutsättningar kan stöd lämnas till organisationer som bedriver kompetensutveckling inom miljöområdet riktad mot jordbruket (KULM). Som framgår av det redovisade föreligger det således en rad olika ersättningsmöjligheter vid sådana produktionsformer som motionerna 2001/02:MJ511 (mp) yrkande 3 och 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 15 behandlar. I den mån yrkandena inte är tillgodosedda anser utskottet att resultatet av Jordbruksverkets analys och förslag inom miljö- och landsbygdsprogrammet bör avvaktas innan riksdagen vidtar några åtgärder. Utskottet avstyrker därför motionerna.

När det gäller förslaget i motion 2001/02:MJ482 (s) om att inrätta ett nationellt stöd till får- och lammproduktion vill utskottet anföra följande. Detaljerade bestämmelser om bidrag för bl.a. tackor finns i rådets förordning (EG) nr 2529/2001 av den 19 december 2001 om den gemensamma organisationen av marknaden för får- och getkött samt i kommissionens förordning (EG) nr 2342/1999 av den 28 oktober 1999 om tillämpningsföreskrifter. Införande av ett nytt nationellt stöd är inte förenligt med gällande bestämmelser. Utskottet avstyrker motionen.

I mars 2000 förordnades en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till en sammanhållen svensk hästpolitik. Utredningen, som antog namnet Hästpolitiska utredningen, lämnade samma år betänkandet En svensk hästpolitik (SOU 2000:109). Utredningen föreslår bl.a. att stöd för bevarande av utrotningshotade husdjursraser skall kunna ges till ett antal svenska hästraser såsom russ, nordsvensk brukshäst, kallblodstravaren och den svenska ardennern. Stöd bör enligt utredningen dessutom kunna ges för ston med renrasigt föl som registreras. Utredningen redogör vidare för de s.k. uppfödarpremierna inom trav- och galoppsporterna, vilka baseras på hästarnas intjänade prispengar. Uppfödarpremiernas utformning bidrar enligt utredningen till att premiera en kvalitetsmedveten avel. Utredningen anser dock att det inte är en statlig angelägenhet att finansiera ett system med uppfödarpremier till hästsektorn, utan bör utgöra en fråga för sektorn själv att ta hand om. I utredningen föreslås dessutom att hästar skall ingå vid den svenska tillämpningen av den gemensamma jordbrukspolitiken inom EU, i tillämpliga delar vad gäller åtgärder inom ramen för landsbygdsförordningen (EG) 1257/99. Hästar skall enligt utredningen inkluderas i det djurinnehav som ligger till grund för beräkningen av brukningsintensiteten inom kompensationsbidraget och miljöersättningen för öppet och varierat odlingslandskap. I betänkandet föreslår utredaren vidare att kostnaderna för att införa hästar som ersättningsgrundande djur i öppet och varierat odlingslandskap och kompensationsbidrag i första hand skall finansieras inom gällande ekonomiska ram för miljö- och landsbygdsprogrammet om inte denna fullt ut tas till vara. Jordbruksverket har enligt uppdraget från regeringen om översyn av miljö- och landsbygdsprogrammet (Rapport 2001:19) uppskattat behovet av att tillföra ytterligare medel till programmet för att finansiera förslaget i det hästpolitiska betänkandet. Verket bedömer att förslaget i betänkandet kan finansieras inom den i översynsuppdraget angivna ekonomiska ramen för programmet om 3 530 miljoner kronor år 2003. Förslaget i betänkandet En svensk hästpolitik kan enligt Jordbruksverket innebära negativa effekter för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet om naturbetesmarker övergår till att helt betas av häst. Det är, anför verket, emellertid osäkert om och i så fall i hur stor utsträckning ett genomförande av förslaget i betänkandet skulle innebära en sådan utveckling. Såväl Hästpolitiska utredningens betänkande som Jordbruksverkets rapport är föremål för Regeringskansliets beredning, och regeringen har aviserat en proposition om en svensk hästpolitik till hösten 2002. De frågor som tas upp i motionerna 2000/01:MJ230 (kd), 2000/01:MJ242 (c), 2000/01:MJ744 (mp), 2001/02:MJ338 (c) yrkande 24 samt 2001/02:MJ524 (c) yrkande 1 bör därför inte nu bli föremål för några åtgärder från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

Regionala frågor

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (c) om ändring i stödområdesindelningen i södra Dalarna med hänvisning bl.a. till att frågan tidigare utretts. Med anledning av en motion (s) föreslår utskottet emellertid att regeringen i samband med det fortsatta arbetet med den framtida jordbrukspolitiken bör pröva möjligheterna att få till stånd en mer ändamålsenlig stödområdesindelning i Jämtlands län. Härutöver avstyrker utskottet tre yrkanden (m, c) angående den s.k. REKO-ersättningen och det gotländska jordbruket. Utskottet grundar ställningstagandet bl.a. på att riksdagen ställt sig bakom regeringens uppfattning att ersättningsformen skulle vara tidsbegränsad. Vidare avstyrker utskottet ett flertal motionsyrkanden (m, kd, c) med olika förslag om jordbruket i norra Sverige med hänvisning till bl.a. de stödformer som omfattar regionen. Utskottet avstyrker fem motionsyrkanden (s, m, c, fp, mp) om villkoren för småskalig livsmedelsproduktion, bärodling i Norrland och skärgårdslantbruket i den mån de inte kan anses redan tillgodosedda.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ203 (c) är stödområde 4 i dess nuvarande utformning heterogent. I området har t.ex. södra Dalarna sämre förutsättningar för jordbruk än andra delar av stödområdet. Stödområde 4 borde därför delas. Enligt motion 2000/01:MJ255 (s) bör stödområde 2 B i Jämtlands län överförs till stödområde 2 A.

Enligt motion 2000/01:MJ226 (c) bör riktade vall- och REKO-stöd till Gotland införas; En grundförutsättning för att hålla kulturlandskapet i hävd är en livskraftig jordbruksnäring med betande djur. Vallodling är en förutsättning för att kunna hålla betesdjur. Vall är en gröda med många fördelar. Användningen av bekämpningsmedel är liten, och genom att ha en lång växtsäsong reducerar vall näringsläckaget. REKO är en mycket lämplig form för att minimera den negativa miljöpåverkan som jordbruket skapar på Gotland på den del av arealen som inte är ekoodlad. Enligt motion 2001/02:MJ365 (c) krävs det särskilda insatser för att stimulera det gotländska lantbruket.

Det konventionella jordbruket får enligt motion 2000/01:MJ256 (m) inte diskrimineras vid det fortsatta programmets tillämpning. Motionärerna anser det vara fel att REKO-ersättningen slopades. Frågan om de förlorade ersättningarna måste nu hanteras så att skadan kan repareras så snabbt som möjligt (yrkande 12).

Enligt motion 2000/01:MJ256 (m) har jordbruket i Norrlands glesbygd stor betydelse för sysselsättning, samhällsstruktur och en tilltalande landskapsbild. Motionärerna anser att regelverken efter EU-inträdet innebär att de nuvarande åtgärderna inom struktur- och regionalpolitiken uppvisar en mycket splittrad och svåröverskådlig bild. En reform är enligt motionärerna därför nödvändig

(yrkande 14). Också i motion 2001/02:MJ240 (m) framförs åsikter om jordbrukets situation i norra Sverige. Vikten av ett livskraftigt jordbruk framhålls. Motionerna 2000/01:MJ258 (m) yrkande 1 och 2001/02:MJ421 (m) yrkande 1 tar upp utvecklingen av jordbruket i Gävleborgs län. Enligt motion 2001/02:MJ379 (kd) finns det ett antal basnäringar som kan svara för grunden i arbetet för att motverka den negativa utvecklingen för gles- och landsbygdsbefolkningen. Motionären anser att jordbruket därvid spelar en viktig roll. Sammantaget kan jord- och skogsbruket i norra Sverige vara en motor i utvecklingen av näringslivet och skapa bättre förutsättningar för att leva och bo på landet. Det behövs enligt motionären inga betydande insatser utan ett regelverk som skapar förutsättningar för utvecklingen. Också enligt motion 2000/01:MJ259 (c) bör Norrlandsjordbrukets situation stärkas (yrkande 1). I motion 2001/02:MJ385 (c) framförs åsikter om betydelsen av och situationen för jordbruket i norra Sverige.

Riksdagen bör enligt motionerna 2000/01:MJ235 (kd) yrkande 3 och 2001/02:N255 (kd) yrkande 2 begära att regeringen fullföljer det uppdrag riksdagen i december 1998 gav regeringen om att utforma ett särskilt stöd till jordbruket i fjällnära områden.

I motionerna 2001/02:MJ239 (m) och 2001/02:MJ258 (c) anförs att det behövs ytterligare stimulanser för att tillvarata de möjligheter som jordbruket och livsmedelsindustrin ger. Det naturliga är enligt motionärerna att använda sig av det utrymme som finns i den nationella ersättningen samtidigt som ersättningarna och produktionen kan komma att ligga under referensnivån i anslutningsfördraget. Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) behövs en översyn av systemet med den nationella ersättningen till Norrlandsjordbruket. Översynen bör syfta till att låta hela ersättningsnivån komma de areella näringarna till del (yrkande 10).

I motion 2001/02:N255 (kd) tas behovet av en höjd transportersättning för jordbruket i norra Sverige upp där kött och ägg ingår i underlaget (yrkande 1).

Enligt motion 2000/01:MJ249 (m) behöver villkoren för bärodlare i bl.a. Västerbotten utvecklas. Utöver ett förbättrat odlingsstöd borde enligt motionen resurser sättas in på kompetens- och marknadsutveckling. Odlarnas kompetens behöver utvecklas genom utbildning och erfarenhetsutbyte. Därutöver behövs enligt motionärerna forskning och utveckling av marknadstillträdet. Också i motion 2001/02:MJ477 (fp, c) behandlas villkor för yrkesmässig bärodling och annan odling i norra Sverige. Små och medelstora livsmedelsföretag som tillverkar saft, sylt och bär av skogens råvaror upplever enligt motion 2001/02:MJ383 (s) ofta att Jordbruksverkets regelverk för olika stöd är besvärligt. Detta på grund av att företagen ibland behandlas som jordbruksföretag och i bland som icke-jordbruksföretag. Som exempel anges att dessa företag inte är berättigade till investeringsstöd för förädling och avsättning, eftersom det inte finns någon producent av råvaran.

Villkoren för skärgårdslantbruket och skärgårdslantbrukarna behöver enligt motionerna 2000/01:MJ512 (c) yrkande 2 och 2001/02:MJ220 (c) yrkande 13 ses över och stärkas.

Enligt motion 2000/01:MJ259 (c) är en underskattad åtgärd för att bidra till en positiv landsbygdsutveckling den möjlighet som ligger i en lokal vidareförädling av livsmedelsproduktionen (yrkande 7). I motion 2001/02:MJ220 (c) behövs en förändring av livsmedelslagstiftningen för att främja småskalig livsmedelsproduktion i skärgården (yrkande 14). Också i motion 2001/02:MJ518 (mp) tas frågor om lokal produktion, regionalpolitik och säkerhetsaspekter upp. Motionärerna anser att vinsten med kortare avstånd mellan odlare, bonde och producent å ena sidan och kunderna å den andra kan räknas på många plan; Konsumenterna kan lättare kommunicera och kontrollera hur maten framställs, och varornas naturliga hållbarhet gynnas. Detta ökar självförsörjningsgraden (yrkande 21). Motion 2001/02:MJ456 (s) tar upp frågor om stöd till småskalig produktförädling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen behandlat motioner om stödområdesindelning m.m. (se bl.a. bet. 1999/2000:MJU2) och har därvid hänvisat till att regeringen i december 1996 gav Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en samlad utvärdering och översyn av de regionala stöden till jordbruket. I uppdraget ingick bl.a. att göra en genomgång av stödområdesgränserna, och förslag till eventuella förändringar skulle rymmas inom befintliga budgetramar. Jordbruksverket redovisade resultatet av utvärderingen våren 1998 (Rapport 1998:2). Verket anförde att det med undantag för vissa förändringar i stödområde 4 inte var motiverat att genomföra några förändringar i stödområdesindelningen. Utskottet är med hänvisning härtill inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2000/01:MJ203 (c).

När det gäller Jämtlands län finner utskottet emellertid att det kan finnas skäl att se över den nuvarande stödområdesindelningen. Jämtlands län är indelat i tre stödområden: 1, det fjällnära jordbruket, 2A som utgör övriga länet med undantag för vissa församlingar i Storsjöbygden samt tre församlingar i Ragundadalen, vilka omfattas av stödområde 2B. Stödområdesindelningen har sin främsta betydelse för nivån på det pristillägg som utgår ur det nationella stödet för mjölkproduktion och potatisodling. Det har inom näringen pågått diskussioner om gränsdragningen mellan områdena 2A och 2B särskilt med tanke på de geografiska förhållandena och de omfattande nivåskillnader som råder inom och mellan dessa områden. Som framhålls i motion 2000/01:MJ255 (s) är en positiv utveckling av jordbruket i länets centrala delar av stor vikt för den norrländska livsmedelsindustrin och därmed även för jordbruket i länets ytterområden. Som vidare anförs i motionen kan det ifrågasättas om det föreligger sådana skillnader mellan stödområdena 2A och 2B att det motiverar den nuvarande stödområdesindelningen. Områdesindelningen synes inte heller ge avsedd kompensationseffekt för variationen i skördar. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att regeringen, i samband med det fortsatta arbetet med den framtida jordbrukspolitiken, bör pröva möjligheterna att få till stånd en mer ändamålsenlig stödområdesindelning i

Jämtlands län. Vad utskottet anfört med anledning av motion 2000/01:MJ255 (s) bör ges regeringen till känna.

När det gäller motion 2000/01:MJ226 (c) om riktade vall- och REKO-stöd till Gotland vill utskottet hänvisa till att riksdagen vid behandlingen av propositionen Hållbart fiske och jordbruk (prop. 1997/98:2, bet. 1997/98:JoU9, rskr. 1997/98:116) ställde sig bakom regeringens förslag att miljöersättningen för resurshushållande konventionellt jordbruk (REKO) skulle vara ett tidsbegränsat kompetensutvecklingsprogram. Utskottet har senare därutöver hänvisat till att anslutningen till miljöersättningen för resurshushållande konventionellt jordbruk varit dålig och att måluppfyllelsen jämfört med det uppsatta arealmålet enligt uppgift endast varit ca 33 % (bet. 1999/200:MJU2 s. 97). Utskottet delade mot bakgrund av det anförda regeringens bedömning att de miljömål som ersättningen avsåg att uppnå, dvs. minskad användning av bekämpningsmedel och mindre förluster av växtnäring och biologisk mångfald, kan uppnås på ett mer kostnadseffektivt sätt. Det kan ske bl.a. genom riktade åtgärder för att minska kväveläckaget och genom kompetensutveckling av lantbrukare men också genom näringens egna åtgärder. Det bör emellertid i sammanhanget påpekas att Gotland omfattas av kompensationsbidraget för mindre gynnade områden (stödområde 4 enligt artikel 20 i förordning [EG] 1257/99). Det innebär att stöd betalas ut för bete och slåttervall på åker samt betesmark under vissa villkor. Vidare utgår ersättning för miljövänlig odling av sockerbetor på Gotland. Syftet härmed är att minska riskerna med kemisk bekämpning samtidigt som förlusterna av växtnäringsämnen begränsas. Regeringens utgångspunkt är vidare att sockerbetsodlingen skall vara kvar på Gotland. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att motionerna 2000/01:MJ226 (c) och 2001/02:MJ365 (c) bör lämnas utan vidare åtgärd.

Det anförda innebär också att utskottet avstyrker motion 2000/01:MJ256 (m) yrkande 12.

När det gäller jordbruket i norra Sverige uttalade utskottet i samband med behandlingen av budgeten för år 2002 (bet. 2001/02:MJU2) att detta jordbruk har en särskild regionalpolitisk betydelse genom den mångfald av värden som jordbruksnäringen och dess verksamheter förknippas med. Jordbruket och skogsbruket bidrar till att upprätthålla livsmedelsproduktion, sysselsättning, befolkning och samhällsstruktur i dessa delar av landet. Området har delats upp i två separata Mål 1-program, Norra Norrland respektive Södra skogslänsregionen. Båda programmen har arbetats fram regionalt med utgångspunkt i bl.a. de länsvisa prioriteringar som lyfts fram i de regionala tillväxtavtalen och innehåller särskilda insatsområden för jordbruk och landsbygdsutveckling. Programmen omfattar även åtgärder riktade till fiskerinäringen, finansierade genom Fonden för fiskets utveckling. Stöd ges också i programmen till rennäringen och särskilda insatser avses att genomföras för det fjällnära jordbruket. Miljö- och landsbygdsprogrammets åtgärder för ett hållbart jordbruk, såsom kompensationsbidrag i mindre gynnade områden och olika miljöersättningar, särskilt bevarandet av ett öppet och varierat odlingslandskap, är betydelsefulla i norra Sverige. Ett antal stödformer som i södra Sve-

rige genomförs inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet ingår i norra Sverige i stället i Mål 1-programmen. Det gäller stöd till investeringar i jordbruksföretag, kompetensutveckling, startstöd till unga jordbrukare, stöd till förbättrad bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter samt åtgärder för att främja anpassning och utveckling av landsbygden. Sverige får enligt anslutningsfördraget lämna ett nationellt stöd för att upprätthålla produktionen i norra Sverige (stödområdena 1–3). Detta stöd kan lämnas för slaktsvin, suggor, getter, ägg, potatis, bär och grönsaker samt som pristillägg och transportstöd för mjölk. Stödet är beräknat utifrån förutsättningen att den totala stödnivån före EU-medlemskapet skall kunna upprätthållas. I betänkandet konstaterar utskottet att de samlade programdokumenten för Mål 1 är ägnade att stärka konkurrenskraften för jordbruket i Norrlands inland. Åtgärder möjliggörs som både underlättar en nödvändig fortsatt strukturutveckling inom jordbruket och främjar ökad sysselsättning på landsbygden, bl.a. genom en snabbare diversifiering av de jordbruksföretag som saknar förutsättningar att utveckla sin jordbruksproduktion. Utskottet förutsätter att regeringen fortsättningsvis följer utvecklingen och effekterna av de åtgärder som hittills vidtagits.

Enligt uppgift från Jordbruksdepartementet har produktionen av mjölk hållits uppe i stödområde 2, där produktionen är störst. Däremot har en minskning skett i stödområde 1 under senare år. Regeringen har enligt förslaget i budgetpropositionen för avsikt att höja stödet med 2 öre per liter mjölk i detta område. Höjningen måste godkännas av EU innan den kan genomföras. För att motverka minskningen i smågrisproduktionen planeras också en höjning av suggstödet. Den stödberättigade äggproduktionen varierar kraftigt mellan åren. Referensnivån överskreds flera år varför EG-kommissionen begärde en sänkning av stödet per höna. Preliminära uppgifter för år 2001 tyder på att den stödberättigade produktionen åter har överskridit referensnivån. Regeringen följer noga utvecklingen men planerar för närvarande ingen ändring av stödet per höna. EG-kommissionen har ännu inte godkänt de ändringar som regeringen föreslagit. Att generellt sett de ursprungligen anslagna medlen inte förbrukas fullt utgör enligt regeringen inte ett tillräckligt skäl för en höjning av stödnivåerna. I en helhetsbedömning måste även vägas in de förändringar som skett i andra stödformer, inkomstutveckling, etc. Inom ramen för de två mål 1-programmen har för programperioden 2000–2006 anvisats ökade ekonomiska medel för utveckling av jordbrukets konkurrensförmåga genom investeringsstöd och åtgärder för att främja diversifiering och ny produktion i jordbruksföretagen. Utskottet har erfarit att regeringen noga följer utvecklingen i norra Sverige genom det underlag som Jordbruksverket lämnar för regeringens årliga rapport till EG-kommissionen.

Mot bakgrund av det anförda anser utskottet inte att riksdagen bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2000/01:MJ256 (m) yrkande 14, 2000/01:MJ258 (m) yrkande 1, 2000/01:MJ259 (c) yrkande 1, 2001/02: MJ240 (m), 2001/02:MJ379 (kd), 2001/02:MJ385 (c) samt 2001/02:MJ421 (m) yrkande 1.

Riksdagen gjorde i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 1998 ett tillkännagivande att regeringen i samband med förändringsarbetet av miljöprogrammet skulle beakta behovet av ett särskilt stöd till det fjällnära jordbruket (se vidare bet. 1997/98:JoU1). I regeringens skrivelse 1999/2000: 14, En hållbar utveckling av landsbygden, m.m., konstaterade regeringen att den jordbruksmark som förekommer i fjälltrakterna, liksom all annan jordbruksmark, omfattas av möjligheten att erhålla ersättning för särskilda miljötjänster, t.ex. för miljövänlig vallodling eller betesdrift under förutsättning att uppsatta villkor uppfylls. Däremot gjorde regeringen i skrivelsen bedömningen att det faktum att jordbruket är fjällnära inte är en tillräcklig grund för att jordbruket skall kunna ersättas som någon miljövänlig produktionsform om kriterierna för att berättiga till miljöersättning inte är uppfyllda. Jordbruksministern anförde i ett frågesvar (Svar på fråga 2000/01:463) att ett viktigt mål för regeringen är att hela Sverige skall leva och utvecklas. Jordbruket har en viktig roll i norra Sverige och bidrar, förutom med grundläggande livsmedelsproduktion, till att upprätthålla sysselsättning, befolkning och samhällsstrukturer i dessa delar av landet. Jordbruksministern redogjorde för de olika stöden för norra Sverige och konstaterade att åtgärderna i mål 1-programmen, det nationella stödet, miljöersättningarna och kompensationsbidraget i mindre gynnade områden bidragit till att upprätthålla ett öppet odlingslandskap och ett livskraftigt jordbruk i Norrlands inland. Utskottet konstaterar i likhet med jordbruksministern att de redovisade åtgärderna innebär att riksdagens tillkännagivande får anses tillgodosett. Motionerna 2000/01:MJ235 (kd) yrkande 3 och 2001/02:N255 (kd) yrkande 2 bör därför inte föranleda några ytterligare åtgärder från riksdagens sida.

Sverige får enligt anslutningsfördraget lämna nationellt stöd för att upprätthålla produktionen i norra Sverige (stödområdena 1–3). Stöd kan bl.a. lämnas för getter, suggor samt som pristillägg och transportstöd för mjölk. Enligt vad som framgår av Jordbruksverkets årsredovisning för räkenskapsåret 2001 har storleken på den stödberättigade mjölkproduktionen de senaste åren minskat och kommer allt längre ifrån referenskvantiteten, dvs. den basvolym som fastställdes i samband med att Sverige blev medlem i EU. Nedgången är en konsekvens av strukturförändringen i norra Sverige. En förklaring till utvecklingen kan enligt Jordbruksverket vara den fria handel med mjölkkvoter som infördes kvotåret 2000/01. Mjölkkvoter som var reserverade för Norrland kan fr.o.m. detta år fritt säljas till andra delar av landet. Den stödberättigade äggproduktionen har däremot enligt Jordbruksverket ökat efter en kraftig nedgång år 2000 men är alltjämt långt under referenskvantiteten. Den totala slaktsvinsproduktionen var under åren 1998 och 1999 i nivå med referenskvantiteten men har enligt Jordbruksverket därefter sjunkit, vilket även är fallet med den stödberättigade slaktsvinsproduktionen. Regeringen anför i budgetförslaget får år 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 23) att regeringen inom ramen för anslaget avser att genomföra två justeringar av stödnivåerna. Den ena mindre ändringen innebär att stödnivån i stödområde 1 höjs från 1:05 kr till 1:07 kr per kilogram komjölk och med 120 kr per stödbe-

rättigad get. Den andra ändringen innebär en uppräkning av stödet per stödberättigad sugga med i genomsnitt 200 kr i stödområdena 1–3. Förändringarna måste godkännas av EG-kommissionen genom en ändring av beslut nr 96/228/EG av den 28 februari 1996. Utskottet har erfarit att anledningen till det höjda mjölkstödet just är tillbakagången i mjölkproduktionen och ett allmänt önskemål att justera stödet. Anledningen till det ökade suggstödet är huvudsakligen att komma till rätta med den minskade smågrisproduktionen och det därmed ökade transportbehovet. Ett godkännande av dessa förslag av EU är att vänta senare i vår. Som utskottet anfört ovan utgör det förhållandet att de ursprungligen anslagna medlen inte förbrukas fullt inte ett tillräckligt skäl för en höjning av stödnivåerna. I en helhetsbedömning måste även vägas in de förändringar som skett i andra stödformer, inkomstutveckling, etc. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2001/02:MJ239 (m), 2001/02:MJ258 (c) och 2001/02:MJ338 (c) yrkande 10.

När det gäller kravet i motion 2001/02:N255 (kd) yrkande 1 vill utskottet anföra följande. Utskottet anförde i betänkande 1998/99:MJU7 om det s.k. intransportstödet att ett höjt intransportstöd sannolikt skulle leda till en ökad stabilitet och därmed förmodligen en ökad investeringsvilja bland brukarna i område 1. Utskottet hänvisade emellertid till den pågående översynen inför strukturfondsperioden som började löpa fr.o.m. år 2000 och att regeringen gör en översyn av hela stödsystemet till det svenska jordbruket. Dessutom anförde utskottet att det bör uppmärksammas att intransportstöd utbetalas inom ramen för det undantag för nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige som Sverige erhöll i samband med EU-inträdet. Ett kommissionsbeslut begränsar storleken av det intransportstöd som får betalas ut på årsbasis. En utvidgning av tillämpningsområdet för intransportstödet är därmed avhängigt av godkännande från EG-kommissionen. Mot bakgrund härav var utskottet inte berett att föreslå något uttalande från riksdagens sida med anledning av motionerna. Utskottet är inte heller nu berett att föreslå en sådan förändring som efterlyses i motion 2001/02:N255 (kd) och avstyrker densamma i berörd del.

Bärodlare som ägnar sig åt yrkesmässig odling har tillgång till samma stödsystem som den övriga svenska och europeiska trädgårdsnäringen. Detta stöd är utformat som ett stöd till erkända producentorganisationer och är reglerat i rådets förordning (EG) 2200/96. Inom ramen för stödet till jordbruket i norra Sverige lämnas nationellt stöd till bär- och grönsaksproduktion. År 2000 lämnades stöd till ca 450 hektar bär och grönsaksodling till ett totalt belopp av 1,2 miljoner kronor. Miljöstödet till ekologisk produktion inom ramen för landsbygdsprogrammet omfattar också bär- och grönsaksodling liksom investerings-, kompetensutvecklings- och projektstöden inom ramen för mål 1-programmen i norra Sverige. Utskottet avstyrker motionerna 2000/01:MJ249 (m), 2001/02:MJ383 (s) och 2001/02:MJ477 (fp, c) i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet lämnas stöd till skärgårdsjordbruket. Det finns möjlighet att utforma t.ex. utvecklingsprojekt för att främja diversifiering av jordbruksföretag och turism med anknytning till

jordbruket efter de förhållanden som råder inom olika skärgårdsområden. Utskottet anser att riksdagen inte bör göra något sådant uttalande som föreslås i motionerna 2000/01:MJ512 (c) yrkande 2 och 2001/02:MJ220 (c) yrkande 13.

När det gäller frågor med anknytning till småskalig livsmedelsproduktion vill utskottet inledningsvis framhålla att regeringen under år 2001 gav Livsmedelsverket i uppdrag att kartlägga och analysera förutsättningarna för lokal och regional livsmedelsproduktion (regeringsbeslut 2001-03-08). Livsmedelsverket redovisade sitt uppdrag i september år 2001 (SLV rapport 17-2001). I de sammanfattande slutsatserna anför Livsmedelsverket att majoriteten av de små företagen tycks bekymra sig relativt lite om livsmedelslagstiftningens regelkrav och att livsmedelslagstiftningen i sig inte tycks vara en särskilt betungande börda på regional och lokal produktion. Jordbruksdepartementet kommer att remissbehandla rapporten under våren dels via hearingar på olika platser i landet, dels via en begränsad skriftlig remissomgång. I sammanhanget bör dock påpekas att utskottet genom Regeringskansliet erfarit att det inom EU pågår arbete med ett förslag till uppdatering och i vissa fall ändring av de gemensamma hygienreglerna för livsmedelsproduktion. Förslaget lades fram under det franska ordförandeskapet i juli 2000 och syftar till att samordna, uppdatera och förenkla det nu gällande regelverket. För livsmedel av icke-animaliskt ursprung föreslås inga större förändringar. För primärproduktionen blir det dock en skärpning, då detta område inte tidigare generellt reglerats. Beträffande livsmedel av animaliskt ursprung är syftet att minska detaljregleringen och antalet rättsakter. De nya förslagen skall innehålla de mål man vill uppnå och inte i onödan detaljreglera exakt vilken teknisk lösning som skall användas för att uppnå målet. Krav på företagen att tillämpa kvalitetssystemet HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point system) enligt rådets direktiv 93/43/EEG om livsmedelshygien samt på att ha egentillsyn skall vidare garantera att säkra livsmedel levereras till konsumenten. Större ansvar läggs på den som producerar eller hanterar råvaran eller livsmedlet. Intentionen i förslaget är inte att lätta på reglerna. Förslaget innehåller i stället för småföretagare intressanta komponenter såsom att dagens system med två nivåer av godkännande, varav en nivå innebär att producenten godkänns för att sälja produkten enbart på den lokala marknaden, försvinner. Krav kommer att införas om att samtliga anläggningar skall uppfylla kraven i regelverket och därmed få sälja sina produkter inom hela den inre marknaden. Det finns ett antal av EU medfinansierade åtgärder som skall medverka till att stärka den ekonomiskt och socialt hållbara utvecklingen av landsbygden. Syftet är att åtgärderna skall underlätta och främja en diversifiering av näringslivet på landsbygden genom en ny och konkurrenskraftig användning av de resurser och den kompetens som livsmedelsproduktionen och skogsbruket och därtill knutna verksamheter inte längre behöver utnyttja. Det övergripande målet är att främja fortsatt sysselsättning, tillväxt och bosättning på landsbygden. I denna satsning ingår att stärka lokal och småskalig livsmedelsproduktion samt satsningar inom exempelvis landsbygdsturism. De stöd

inom miljö- och landsbygdsprogrammet som direkt kan bidra till lokal och småskalig livsmedelsproduktion är investeringsstöd, vidareförädlingsstöd, kompetensutveckling och projektstöd. Programmet ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och styrs av EU:s förordningar. För programperioden åren 2000–2006 fokuserar Jordbruksverket mer på målen med stöden vid prioriteringen bland ansökningar i stället för att fördela stöden till så många som möjligt inom en bransch. Stödet är inriktat på innovation och småskalig livsmedelsförädling. Utöver miljö- och landsbygdsprogrammet görs andra satsningar på småskalig och lokal livsmedelsproduktion genom program och gemenskapsinitiativ inom ramen för strukturfonderna, såsom Leader plus och mål 1. Utskottet har vid flera tidigare tillfällen behandlat motioner med liknande förslag (se bl.a. bet. 2001/02:MJU5). Utskottet har därvid påpekat att riksdagen, med anledning av motionsförslag, år 2001 gav regeringen i uppdrag att återkomma med förslag som kan förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen. Förslagen skall bl.a. syfta till en förenkling av regelverket och skapa bättre förutsättningar för lokal och småskalig livsmedelsproduktion och främja etablering av nya företag inom området (bet. 2000/01:MJU12, rskr. 2000/01:159). Utskottet erinrar om uppdraget och förutsätter att frågorna tas upp i samband med översynen av landsbygdspolitiken under våren 2002. Motionerna 2000/01:MJ259 (c) yrkande 7, 2001/02:MJ220 (c) yrkande 14, 2001/02:MJ456 (s) och 2001/02:MJ518 (mp) yrkande 21 bör lämnas utan riksdagens vidare åtgärd i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Miljövänligt jordbruk

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag (v, c) om miljöstödens inriktning med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet. På samma grund avstyrker utskottet ett antal motionsförslag (m, kd, c) om fäbodkulturen m.m. och (v) om att regeringen bör se över reglerna för miljöstöd för biologisk mångfald. Vidare avstyrker utskottet två motionsförslag (v, mp) om bevarande av ängs- och hagmarker såsom i huvudsak redan tillgodosedda. Härutöver avstyrker utskottet ett flertal motionsyrkanden (s, m, v, kd, mp) med olika förslag om ekologisk odling med hänvisning till att utskottet står bakom den av regeringen förda politiken. Utskottet avstyrker vidare tre motionsyrkanden (v, mp) om bekämpningsmedel på grund av det arbete på området som pågår. Ett motionsförslag (kd) med anknytning till skyddszoner avstyrks med hänvisning till att dess syfte får anses tillgodosett genom riksdagens beslut om delmål för miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Motionsförslag (mp) om styrmedel för konstgödsel avstyrks, eftersom frågan är föremål för en särskild utredning. Slutligen avstyrker utskottet två motionsförslag, dels (c) om vissa regler för genmodifierade grödor,

dels (s, c) om beteskraven och stödreglerna, alla på den grunden att regelverket är föremål för översyn.

Motionerna

Miljöstödens inriktning

Enligt motion 2001/02:MJ256 (v) behöver ytterligare åtgärder vidtas för att nå miljömålen. Dessa åtgärder bör ligga till grund för förändringar av jordbrukets miljöstöd under nuvarande programperiod (yrkande 1). En omfördelning av jordbruksstöden bör dessutom ske från generella stöd till miljöstöd. Detta för att finansiera en utökning av miljöstöden i samband med den pågående översynen av miljö- och landsbygdsprogrammet (yrkande 2). I motion 2001/02:MJ338 (c) poängteras vikten av det fortsatta arbetet med miljöförbättringarna inom jordbruket och arbetet med odling i balans (yrkande 26).

Riksdagen bör enligt motion 2001/02:MJ256 (v) begära att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utveckla en ny modell för jordbrukets miljöstöd som tar ett helhetsgrepp kring hela det produktionsinriktade jordbrukets miljöproblem (yrkande 3).

Värdefulla natur- och kulturmiljöer

Fäbodkulturen behandlas i ett flertal motioner. Enligt motion 2001/02:MJ237 (m) behövs åtgärder för att möjliggöra en fortsatt utveckling av den svenska fäbodkulturen (yrkande 1). Myndigheterna som ansvarar för hanteringen av fäbodkulturen bör samordna sin verksamhet (yrkande 2). Det behöver enligt motion 2000/01:MJ201 (c) vidtas åtgärder för att möjliggöra bevarandet av ett levande fäbodbruk i Sverige (yrkande 1). Ägofredslagstiftningen behöver ändras så att fortsatt fäboddrift kan bedrivas (yrkande 2). Därutöver behövs en ökad satsning på vårdplaner, mark- och byggnadsvård på fäbodar samt ett bättre juridiskt skydd för att bevara befintliga fäbodsmiljöer, som är eller kommer att vara, levande (yrkande 3). Många fäbodar fyller enligt motionen en viktig funktion genom att bevara utrotningshotade husdjursraser. Ett aktivt arbete för en genomarbetad avelsplan bör därför utarbetas för alla de utrotningshotade husdjursraserna (yrkande 4).

Regeringen bör enligt motion 2000/01:MJ234 (v) vid översynen av landsbygdsförordningen se över reglerna för miljöstöd för biologisk mångfald. Enligt inventeringar och bedömningar gjorda av Naturvårdsverket finns det sammantaget ca 300 000 hektar ängs- och hagmark som är av värde för natur- och kulturvården. För att målet om fortsatt hävd av dessa marker skall kunna uppnås fordras enligt motionärerna ökade ersättningar till jordbruket. Landsbygdsförordningen ligger fast, men i samband med den pågående översynen föreslås att reglerna för miljöstöd för biologisk mångfald ses över (yrkande 3).

Enligt motion 2000/01:MJ234 (v) bör regeringen utreda möjligheten att involvera fler aktörer i bevarandet av ängs- och hagmarker samt utveckla

formerna för alternativ till stöd till jordbrukare för hävd av ängs- och hagmarker. Genom förordnande enligt 7 kap. miljöbalken kan t.ex. särskilt skyddsvärda marker eller tätortsnära betesmarker ges status av naturvårdsområde. Detta kan göras genom att lokala eller regionala myndigheter på uppdrag av Naturvårdsverket tar huvudansvaret för hävden av marken genom inhyrning av betesdjur eller genom särskilda avtal med jordbrukare eller andra som kan hävda marken (yrkande 7).

I motion 2001/02:MJ375 (mp) föreslås att särskilda medel avsätts till länsstyrelserna för att handla upp god skötsel av ängs- och hagmarksinventeringens objekt i klasserna 1, 2 och 3 (yrkande 5).

Ekologisk odling

Frågor med anknytning till ekologisk odling behandlas i flera motioner. Enligt motion 2000/01:MJ234 (v) bör regeringen vid nästa översyn av landsbygdsförordningen se över reglerna för miljöstöd för ekologisk odling (yrkande 4). I motion 2001/02:MJ422 (v) föreslås att målet för arealen ekologiskt odlad mark bör ökas till att senast år 2010 uppgå till 30 % (yrkande 6). Ett förenklat regelsystem som gynnar ekologisk odling efterlyses i motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 13 och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 16. Riksdagen bör enligt motion 2000/01:N383 (mp) begära att regeringen utreder varför det svenska ekojordbruket inte klarar av att tillfredsställa marknadens efterfrågan (yrkande 17). Vidare bör behovet av stimulanser för att öka produktionen av ekoprodukter övervägas (yrkande 18). Sistnämnda krav framförs även i motionerna 2001/02:MJ466 (mp) yrkande 6 och 2001/02:N364 (mp) yrkande 9. I motion 2001/02:MJ515 (mp) tas behovet av billigare ekologisk mat upp (yrkande 16). Motionärerna anser att det behövs en översyn av vilka behov av medel för marknadsstödjande åtgärder som föreligger senast år 2003 (yrkande 17). Slutligen anser de att det behövs en handlingsplan för ekologiskt förökningsmaterial (yrkande 21). Enligt motion 2001/02:MJ490 (s) bör på sikt den ekologiska odlingen utvecklas till den dominerande odlingsmetoden.

Enligt motion 2000/01:MJ256 (m) bör en betydande del av de medel som satsas på ekologisk forskning i stället satsas på forskning kring miljöåtgärder inom det konventionella jordbruket (yrkande 10).

Bekämpningsmedel

För att i framtiden kunna undvika vidare hälso- och miljöeffekter av bekämpningsmedelsanvändningen bör enligt motion 2001/02:MJ422 (v) yrkande 5 en total avveckling av bekämpningsmedel vara målsättningen inom det svenska jordbruket. Enligt motion 2000/01:MJ842 (mp) bör regeringen återkomma till riksdagen med nytt mål och handlingsprogram för minskning av bekämpningsmedel i jordbruket (yrkande 1). Regeringen bör dessutom lämna förslag på åtgärder för hur det nya målet skall kunna nås (yrkande 2).

Övriga miljöfrågor

Enligt motion 2000/01:MJ212 (kd) bör det i skötsellagen införas krav på odlingsfria zoner på 5–10 meter längs vattendrag.

Miljöpartiet de gröna anser i motion 2001/02:MJ515 (mp) att det behövs ekonomiska styrmedel och andra åtgärder för att minska användningen av konstgödsel (yrkande 7).

Det är enligt motion 2000/01:MJ233 (c) av vikt att man inom EU arbetar för att åstadkomma internationellt bindande regler om att hålla genmodifierade grödor och andra grödor skilda från varandra (yrkande 12).

Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) bör beteskraven utformas efter de lokala förhållandena. Det gäller att på olika sätt arbeta för att stödja de lantbruk vars förhållanden är sådana att beteskraven kan vara svåra att följa. Reglerna bör utformas efter de förutsättningar som råder i olika delar av landet (yrkande 11).

Utskottets ställningstagande

Miljöstödens inriktning

I Jordbruksverkets rapport om översyn av miljö- och landsbygdsprogrammet (Rapport 2001:19) lämnas en rad förslag i vad avser miljöstöden och deras måluppfyllelse i förhållande till miljömålen. I rapporten redogör verket också för uppdraget att utreda de sammanlagda effekterna av och förutsättningarna för att tillföra ytterligare EG-medel för de åtgärder som eventuellt föreslås genom en tillämpning av modulering i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1259/1999 om gemensamma bestämmelser för system för direktstöd inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Verket har utrett två moduleringsförslag. Det ena förslaget innebär en differentiering mellan olika företagsstorlekar och det andra en generell procentuell sänkning av de belopp som skulle beviljas jordbrukare för ett visst kalenderår. I rapporten anför Jordbruksverket att fördelarna med en generell procentuell neddragning är att det är en tydlig och genomskådlig modell samt att den är administrativt enklast att hantera. Vidare undviker en sådan modell omstruktureringar bland jordbruksföretagen i syfte att stödoptimera som kan bli fallet vid en differentierad modell. Fördelen med en differentierad modell är att den ger större möjlighet till styrning av jordbrukets utveckling. Syftet och målet med moduleringen bör vara avgörande för vilken modell som tillämpas. Enligt regelverket inom EU kan moduleringsmedel endast användas för ytterligare åtgärder eller ett utökat antal stödmottagare inom miljöersättningar och kompensationsbidraget. Jordbruksverket föreslår inte ytterligare åtgärder inom ramen för översynen. Kostnaden för ett utökat antal stödmottagare är enligt verket svåruppskattad men bedöms vara begränsad. Enligt verket är det planeringsmässigt mer gynnsamt att tillämpa modulering redan från programperiodens början. Vid programplaneringsstadiet kan samtliga åtgärder och stödmottagare betraktas som nya och därmed finansieras med moduleringsmedel. Jordbruksverket bedömer att Sverige i nuläget har svårt att i någon större utsträckning utnyttja moduleringsregelverket inom EU eftersom de miljöersättningar som

redan tillämpas i miljö- och landsbygdsprogrammet är relativt omfattande. Jordbruksverkets rapport bereds som tidigare påpekats inom Regeringskansliet. Med anledning härav föreslår utskottet att frågan om miljöstödens inriktning i de avseenden som tas upp i motionerna 2001/02:MJ256 (v) yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:MJ338 (c) yrkande 26 lämnas utan vidare åtgärd.

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört om tillsättande av en parlamentarisk kommitté med uppgift att utarbeta en svensk strategi för reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken, anser utskottet att kravet på en sådan utredning som efterlyses i motion 2001/02:MJ256 (v) yrkande 3 får anses vara tillgodosett.

Värdefulla natur- och kulturmiljöer

Riksdagen har godkänt ett antal delmål för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap (prop. 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). Enligt delmål 1 skall senast år 2010 samtliga ängs- och betesmarker bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark skall utökas med minst 5 000 hektar och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna skall utökas med minst 13 000 hektar till år 2010. Delmålet innebär att samtliga ängs- och betesmarker skall kunna hävdas till år 2010. Därutöver skapas förutsättningar för att arealen hävdade ängsmarker skall kunna fördubblas och att arealen betesmarker i Norrland samt utmarksbeten skall kunna öka med ca 20 % till år 2010. Enligt delmål 4 skall det senast år 2010 finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige. I samband med detta delmål påpekar regeringen att det i dag genom miljö- och landsbygdsprogrammet finns stöd till avelsföreningarnas information samt ett begränsat ekonomiskt stöd till den som håller vissa utrotningshotade husdjursraser. Regeringen har påbörjat arbetet med en strategi för husdjursgenetiska resurser som tillsammans med utvärderingen av den gemensamma jordbrukspolitiken år 2003 kommer att klarlägga om det finns behov av ytterligare stöd till dem som håller hotade husdjursraser. Utskottet anser att det påbörjade arbetet bör avvaktas innan riksdagen vidtar några ytterligare åtgärder. Med anledning härav föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ201 (c) yrkandena 1–3 samt 2001/02:MJ237 (m) yrkandena 1 och 2 lämnas utan vidare åtgärd.

I propositionen Svenska miljömål (prop. 2000/01:130 s. 153) redogör regeringen för orsakerna till att ängs- och hagmarker inte hävdas i större utsträckning; kunskapsunderlaget vad gäller de faktiska förhållandena är bristfälligt i dessa avseenden men undersöks för närvarande i samband med den löpande utvärderingen av EU:s gemensamma jordbrukspolitiks miljöeffekter. Resultatet av denna undersökning får enligt regeringen visa om det finns behov av ytterligare styrning. Regeringen kommer i sådant fall att låta utreda hur betesmarkerna kan nyttjas på ett från naturvårdssynpunkt bättre sätt.

Stöd kan ges för bevarande av betesmarker och slåtterängar och innebär att jordbrukare kan få ersättning för skötsel av betesmarker, slåtterängar m.m. så

att hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden bevaras och förstärks. Ersättningen betalas ut som grund- och tilläggsersättning. Jordbruksverket föreslår i sin översyn av miljö- och landsbygdsprogrammet (Rapport 2001:19) att tilläggsersättningen höjs från 1 400 kr per hektar till 2 400 kr per hektar och för lieslåtter från 3 000 kr per hektar till 6 600 kr per hektar. Motivet är enligt verket att den nuvarande ersättningen inte motsvarar arbetskostnaden för skötseln. De slåtterängar som kvalificerar sig för tilläggsersättning har i regel terrängformer, stenbundenhet och andra markförhållanden som gör att de är mer arbetskrävande än den genomsnittliga slåtterängen. Stödet för bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet syftar till att bevara kulturhistoriskt värdefulla agrara miljöer med spår av äldre markanvändning samt biologiskt rika småbiotoper och livsmiljöer i eller i anslutning till åkermark och att bevara odlingslandskapets lokala och regionala särdrag i alla delar av landet. Jordbruksverket föreslår att kvalifikationsgränsen sänks från 3 000 kr till 1 000 kr, vilket möjliggör att ett större antal småbiotoper och värdefulla landskapselement kan komma att skötas och bevaras samt bl.a. förbättrad regional spridning och mer omfattande bevarande av ytmässigt små jordbruksmiljöer. I avvaktan på den fortsatta beredningen av de förslag Jordbruksverket lämnat föreslår utskottet att motion 2000/01:MJ234 (v) yrkande 3 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd. Motionen avstyrks.

Naturvårdsverket har haft regeringens uppdrag att utarbeta en nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Uppdraget har utförts i samarbete med Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna. Syftet med planen var att presentera de nationellt värdefullaste helhetsmiljöerna och ängs- och hagmarkerna. Helhetsmiljöerna omfattar större områden som till exempel en hel gård, by eller landskap. Ängs- och hagmarkslistan utgörs av enskilda ängar eller naturbetesmarker. Objekten skall ha så höga värden att ett skydd med stöd av miljöbalken skall vara befogat om inte andra styrmedel som exempelvis miljöstödet kan räcka för att bevara värdena. Bevarandeplanen är emellertid inte komplett beträffande urvalet av helhetsmiljöer. Den benämns därför etapp I. Naturvärdena bildar grund för denna etapp. Främsta underlaget är resultatet från ängs- och hagmarksinventeringen och länsstyrelsernas bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Nationella bevarandeplanen omfattar drygt 510 helhetsmiljöer och en lista med drygt 1 230 nationellt värdefulla ängs- och hagmarker. 20 % av dessa ängs- och hagmarksobjekt ingår i skyddade områden såsom naturreservat, naturvårdsområde eller nationalpark. Naturvårdsverket har därutöver utarbetat ett åtgärdsprogram för genomförande av den nationella bevarandeplanen. Verket anför med anledning härav att bonden är den viktigaste aktören för att dessa odlingslandskap skall kunna bevaras. Grundläggande för att klara detta är att det finns jordbruk och bönder i de regioner och bygder där de för biologiska mångfalden och kulturmiljövården värdefulla områdena finns. Det är enligt Naturvårdsverket viktigt att jordbruk med betesdjur får sådana ekonomiska förutsättningar att det stimulerar till att driva jordbruket vidare. Det är därför viktigt att kommunerna tillsammans med lantbrukets företrädare och länssty-

relserna analyserar jordbrukets förutsättningar i de aktuella bygderna. Möjligheterna att hålla betesdjur måste enligt verket utredas särskilt. Betesdjuren bör styras till de värdefulla naturbetesmarkerna. Naturvårdsverket har rekommenderat länsstyrelserna att tillsammans med kommunerna och lantbrukets företrädare göra ett åtgärdsprogram för länet och redovisa hur genomförandet av nationella bevarandeplanen bör ske. Avsikten med åtgärdsprogrammet är att informera om på vilket sätt samhället kan stimulera och skapa förutsättningar för ett jordbruk som kan bevara de biologiska och kulturhistoriska värdena. För att stimulera en fortsatt skötsel av de värdefulla odlingsmarkerna kan samhället bidra med miljöstöden och andra EU-stöd, regionalpolitiska stöd osv. Juridiska styrmedel i form av naturreservat, biotopskyddsområde, samrådsområde kan i vissa fall användas.

Jordbruksverket har härefter erhållit ansvaret för miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap. Jordbruksverket skall, enligt uppdrag från regeringen, genomföra en nationell inventering av landets värdefulla ängs- och betesmarker. Länsstyrelsen kommer att utföra själva inventeringsarbetet på regional nivå. Urvalet av marker görs från de betes- och ängsmarker som är i jordbruksdrift i dag och de marker som tidigare uppmärksammats i inventeringsarbete inom odlingslandskapet. Enligt verket togs under år 2001 en metod och ett IT-stöd fram. Inventerare utbildas och själva fältarbetet börjas under år 2002. Fältarbetet sträcker sig fram till och med år 2004. Enligt planerna skall vid årsskiftet 2004/2005 det samlade resultatet finnas tillgängligt i form av en databas såväl som en skriftlig rapport. Inventeringen skall användas för att följa upp miljö- och landsbygdsprogrammet för Sverige. Den kommer att fungera som ett underlag för uppföljning kring miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och användas som verktyg för myndigheter i arbetet kring odlingslandskapet (Miljöstödet och ängs- och hagmarkerna, Jordbruksverkets Rapport 2000:20). Det anförda innebär enligt utskottets uppfattning att motion 2000/01:MJ234 (v) yrkande 7 är tillgodosedd.

Som utskottet redovisat ovan utför länsstyrelserna det inventeringsarbete som bedrivs med Jordbruksverket som ansvarig myndighet. Utskottet har erfarit att finansieringen sker inom budgeten för miljö- och landsbygdsprogrammet. Totalramen för projektet är ca 50 miljoner kronor och förvaltas av Jordbruksverket. Motion 2001/02:MJ375 (mp) yrkande 5 avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Ekologisk odling

Regeringen har i skrivelse 1999/2000:14 till riksdagen angett att målet inför år 2005 är att den ekologiskt odlade arealen skall fördubblas och att den ekologiska animalieproduktionen bör öka. Detta innebär att 20 % av arealen bör odlas ekologiskt samt att 10 % av antalet mjölkkor och slaktdjur av nöt och lamm bör finnas i ekologisk produktion år 2005. I budgetpropositionen för 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 23) påpekar regeringen att en förutsättning för att målen skall uppnås är att det finns en efterfrågan som motsvarar utbudet. Jordbruksverket har i rapport 2001:11 lämnat förslag till åtgärder för hur målen skall uppnås. Verket bedömer att det kommer att krävas intensifierade

insatser för att uppnå de nya målen samt att fokus för insatserna i högre utsträckning bör riktas mot konsumentsidan. Rapporten har remissbehandlats och en majoritet av remissinstanserna stöder i huvudsak de förslag Jordbruksverket lämnar. Regeringen bedömer att insatser avseende försök och utveckling samt forskning bör prioriteras inom den ekologiska sektorn. Enligt regeringen kan medel för detta bidra till att effektivisera produktionen och bättre tydliggöra den ekologiska produktionens miljöeffekter. Regeringen anser vidare att en ökad kunskapsuppbyggnad är angelägen inom den ekologiska produktionen samt att marknadsföring och information till konsumenterna behöver förbättras. Miljöersättningarna inom miljö- och landsbygdsprogrammet, vilka enligt regeringen omfattar ca 15 miljarder kronor för hela perioden, skall medverka till att de aktuella miljömålen för jordbruket uppfylls. Dessa omfattar bl.a. jordbrukets miljöbelastning och omfattningen av den ekologiska produktionen. De nya miljöåtgärderna infördes i full omfattning år 2001. I utskottets betänkande över budgetpropositionen instämde utskottet i regeringens överväganden om politikens inriktning och förslaget till medelstilldelning. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motionerna 2000/01:MJ234 (v) yrkande 4, 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 13, 2000/01:N383 (mp) yrkandena 17 och 18, 2001/02:MJ422 (v) yrkande 6, 2001/02:MJ466 (mp) yrkande 6, 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 16 samt 2001/02:N364 (mp) yrkande 9 i den mån de inte är tillgodosedda med det anförda.

När det gäller förslaget i motion 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 16 vill utskottet hänvisa till att regeringen i februari 2002 tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att se över mervärdesskatten på ekologiska livsmedel. Motionen får därmed anses tillgodosedd.

Utskottet är inte berett att föreslå en sådan översyn av medel för marknadsstödjande åtgärder inom ekologiskt lantbruk som föreslås i motion 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 17. Motionen avstyrks i berörd del.

Jordbruksverket föreslår i en aktionsplan för ekologiska jordbruksprodukter och livsmedel att en särskild handlingsplan för ekologiskt utsäde skall tillsättas och tar på sig ansvaret för att genomföra detta tillsammans med näringen. Sverige arbetar dessutom inom ramen för EG-kommissionens artikel 14-kommitté för lagstiftning på det ekologiska området för att finna en lösning på utsädesfrågan. Frågan behandlas även inom det nordiska samarbetet. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna 2001/02:MJ490 (s) och 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 21.

När det gäller kravet i motion 2000/01:MJ256 (m) yrkande 10 om att en betydande del av de resurser som satsas på ekologisk forskning i stället borde satsas på konventionellt jordbruk vill utskottet hänvisa till den uppfattning utskottet vid flera tidigare tillfällen givit uttryck för (se bl.a. bet. 2001/02: MJU2). Enligt utskottets mening bör resultatet av forskningsprogrammet för ekologisk jordbruks- och trädgårdsproduktion även kunna gynna den konventionella produktionens utveckling. Det ankommer för övrigt på Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) att fatta

beslut om fördelningen av medel till olika forskningsprojekt på området. Motionen avstyrks.

Bekämpningsmedel

Det övergripande målet när det gäller bekämpningsmedel är att minska riskerna för miljö och hälsa. Sverige har därför sedan 1980-talet haft handlingsprogram för att minska hälso- och miljöriskerna vid användning av bekämpningsmedel i jordbruket. Nuvarande program innehåller en rad olika åtgärder som utöver gällande lagstiftning och tillsyn rörande registrering och spridning omfattar olika former av ekonomiska styrmedel, informationsinsatser, m.m. Regeringen har givit Jordbruksverket i uppdrag att utarbeta ett förslag till nytt handlingsprogram för användning av bekämpningsmedel i jordbruks- och trädgårdsnäringen för perioden 2002–2006. Uppdraget skall redovisas den 30 juni 2002. När det gäller ekonomiska styrmedlen har regeringen tillsatt en utredning med uppgift att se över miljöskatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel (dir. 2001:55). Redovisningen av uppdraget skall ske under hösten 2002. Inom ramen för EU-samarbetet har bekämpningsmedel nyligen behandlats i det sjätte miljöhandlingsprogrammet. Bland annat kommer en tematisk strategi för bekämpningsmedelsanvändningen att utarbetas. Enligt vad utskottet erfarit deltar Sverige dessutom aktivt i pågående omregistreringsarbete rörande aktiva substanser i bekämpningsmedel. Målsättningen är att en hög skyddsnivå för hälsa och miljö skall uppnås. Resultatet av detta arbete kommer att vara styrande för vilka ämnen som i framtiden kommer att finnas på marknaden. Ett totalförbud för användning av bekämpningsmedel kan enligt regeringen bedömas få mycket allvarliga konsekvenser för den svenska livsmedelsproduktionen och det svenska lantbrukets konkurrenskraft. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 2000/01: MJ842 (mp) yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:MJ422 (v) yrkande 5.

Övriga miljöfrågor

När det gäller Kristdemokraternas förslag att i skötsellagen införa krav på odlingsfria zoner vill utskottet hänvisa till att riksdagen har godkänt regeringens förslag till delmål i propositionen Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36) under miljökvalitetsmålet Ingen övergödning. Fram till år 2010 skall de svenska vattenburna utsläppen av fosforföroreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten ha minskat kontinuerligt från 1995 års nivå (delmål 2). Vidare har riksdagen beslutat att senast år 2010 skall de svenska vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 % från 1995 års nivå till 38 500 ton (delmål 3). Enligt regeringens bedömning förutsätter delmålen kraftfulla insatser bl.a. inom jordbrukssektorn och av kommunerna. Behovet av effektivare styrmedel kommer enligt regeringen att övervägas, bl.a. vid en översyn av skatten på handelsgödsel. Regeringen avser att återkomma med ett kvantitativt och tidsbestämt delmål för fosfor senast år 2005. Det bör vidare tilläggas att inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet får stöd för

anläggning av skyddszoner på åkermark lämnas. Ersättningen skall bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning. Syftet med åtgärden är att minska erosionen av växtnäringsämnen från åkermark till vatten. I ersättningen finns ett krav på skörd av skyddszonen. När det gäller detta stöd lämnar Jordbruksverket i sin översyn av miljö- och landsbygdsprogrammet (2001:19) vissa förslag såsom bl.a. att det gällande skördekravet kan verka hämmande på anslutningen till ersättningsformen, särskilt när det gäller brukare i slättbygden som inte har någon övrig vallodling. Verket föreslår vidare att ersättningsformen för skyddszoner skall gå att kombinera med ersättningsformen för ekologiska produktionsformer. Utskottet avstyrker motion 2000/01:MJ212 (kd) i den mån dess syfte inte kan anses tillgodosett med det anförda.

Jordbruksverket har i rapporten Miljöeffekter av EU:s jordbrukspolitik (2002:2) redovisat modellberäkningar över kväveutlakningen i jordbruket. Beräkningarna visar att bruttobelastningen till följd av jordbruket var på samma nivå år 1999 som år 1995. Tidigare beräkningar visar på en nedgång mellan åren 1985 och 1995. I stort sett visar de faktorer som påverkar utlakningen att utvecklingen har gått åt rätt håll. Resultaten av modellberäkningarna visar att kväveutlakningen är oförändrad på risknivå och i stort sett oförändrad inom de regioner som miljömålet Ingen övergödning omfattar. Det återstår därmed ett krav på omfattande minskningar av kväveutlakningen fram till år 2010. Den stora anslutningen till miljöersättningen för minskat kväveläckage kommer dock att påverka kväveutlakningen i rätt riktning vid nästa beräkning av rotzonsutlakningens storlek. Som utskottet anfört ovan har regeringen tillsatt en särskild utredare (dir. 2001:55) med uppgift att utvärdera skatterna på bekämpningsmedel och handelsgödsel samt utreda om skatterna bör förändras så att de kan fungera som effektivare styrmedel på miljöområdet utan att kraven på kostnadseffektivitet eftersätts. Utredningen skall redovisa uppdraget under hösten 2002. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 7.

Genom införandet av miljöbalken (1998:808) kom lagen (1994:900) om gentekniskt modifierade organismer (gentekniklagen) att upphöra att gälla. De regler som behandlar genteknik återfinns numera i 13 kap. miljöbalken. Reglerna tillämpas enligt 1 § vid innesluten användning och avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer. Utförliga tillämpningsföreskrifter till 13 kap. miljöbalken finns i förordningen (1994:901) om gentekniskt modifierade organismer och i förordningen (2000:271) om innesluten användning av genmodifierade organismer. De svenska bestämmelserna grundas på motsvarande reglering inom EU. Dessa utgörs av direktiv 90/219/EEG om innesluten användning av genetiskt modifierade mikroorganismer (med ändringar från den 8 mars 2001 beslut 2001/204/EEG) och direktiv 90/220/EEG om avsiktlig utsättning av genetiskt modifierade organismer i miljön (ändrat genom direktiv 2001/18/EG). Det sistnämnda direktivet innehåller också regler om utsläppande av produkter på marknaden. De svenska reglerna är emellertid i någon mån mer omfattande än EG-direktiven när det gäller etiska

hänsyn och bestämmelser om innesluten användning av genetiskt modifierade djur och växter.

Gentekniken har särskilt kommit att tillämpas inom forskningen och växtförädlingen. Regleringen av gentekniken inom jordbruk och handel är i dag föremål för översyn både inom landet och internationellt. Avtalet för internationell handel med genmodifierade organismer – Cartagenaprotokollet om biosäkerhet – undertecknades i maj 2000 i Nairobi. Protokollet bygger bl.a. på försiktighetsprincipen såsom den kom att formuleras i juni 1992 i Riodeklarationen om miljö och utveckling. Försiktighetsprincipen har också beaktats vid utarbetandet av de ändringar som gjorts av direktiven 90/219/EEG och 90/220/EEG, som också ligger till grund för de svenska reglerna. De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken innebär att det ställs krav på försiktighetsmått och – vid yrkesmässig verksamhet – bästa möjliga teknik när en verksamhet eller åtgärd kan antas medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Vidare gäller den s.k. produktvalsprincipen även vid användning av biotekniska organismer. Jordbruksverket har meddelat utförliga föreskrifter om bl.a. aktsamhetskraven i författningarna SJVFS 1999:122–124.

Bioteknikkommittén lade år 2000 fram betänkandet Att spränga gränser – Bioteknikens möjligheter och risker (SOU 2000:103). I betänkandet lägger kommittén fram förslag om en svensk bioteknikpolitik i 21 punkter. Bland annat framhåller kommittén att det är väsentligt att det finns ett bättre underlag för riskbedömningar från försöksutsättningar än vad som finns för närvarande innan gentekniskt förändrade organismer släpps ut på marknaden. Försöksutsättningar av gentekniskt förändrade organismer i naturen bör därför genomföras och utvärderas på ett vetenskapligt godtagbart sätt för att bygga upp så mycket kunskap som möjligt. Vidare föreslår kommittén att avsiktlig utsättning av genetiskt förändrade organismer med antibiotikaresistentgener i miljön bör upphöra. Kommittén framhåller att den bioteknikrelaterade forskningen måste prioriteras. Vad gäller riskbedömning framhåller kommittén att det bör utvecklas en teknikneutral risk- och nyttobedömning som bör ta hänsyn till risker för människan och miljön och omfatta en etisk prövning. I betänkandet redovisas också de etiska normer som återspeglas i lagstiftning, i internationella deklarationer och i andra riktlinjer på bioteknikområdet. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Det pågående arbetet innebär att motion 2000/01:MJ233 (c) yrkande 12 inte nu bör föranleda någon åtgärd.

I uppdraget att se över miljö- och landsbygdsprogrammet har Jordbruksverket särskilt analyserat utformningen av ersättningen för ekologisk djurhållning vad gäller kopplingen mellan ersättningen och arealen slåttervall, betesvall och fodergrödor. Enligt Jordbruksverket är måluppfyllelsen för nötkreatur och lamm god. Det är däremot inte samtliga ansökta djurenheter som leder till utbetalning eftersom det finns djurhållare (särskilt i högavkastande områden) som kan ha tillräckligt med egenproducerat foder till sina djur utan att odla så mycket som enligt ersättningsreglerna krävs för utbetalning.

För svinproducenter utgör vallen också en mycket liten del av foderstaten. Svinproducenter har inte möjlighet att odla tillräckligt mycket vall för att erhålla ersättning för samtliga suggor även om viss vall behövs för suggornas utevistelse. Enligt Jordbruksverket väljer många brukare att hellre ansöka om arealersättning för arealer som egentligen skulle kunna anmälas som grönfoder eftersom arealersättningen för de allra flesta brukare ger en högre ersättning per hektar även om djurstödsdelen på 1 700 kr per enhet räknas med. För att göra fler djur synliga i ersättningsformen samt stimulera större anslutning bör enligt verket även odling av foderspannmål och fodertrindsäd vara djurstödsgrundande, dock utan rätt till arealersättning. En sådan ändring skulle enligt verket leda till att brukaren inte kan få både arealersättning och ersättning för ekologiska produktionsformer för dessa arealer. En viktig princip i ekologisk produktion är att gården skall vara så självförsörjande på foder som möjligt. Stödregler anger t.ex. att fodret skall vara odlat på den egna gården. Detta innebär påpekar Jordbruksverket att odlad areal foder på åker och antal djur följer varandra i hög grad. Ju högre självförsörjningsgrad som uppnås desto fler djur kan berättiga till ersättning. Jordbruksverkets översyn är nu föremål för regeringens överväganden. Det anförda innebär enligt utskottets mening att riksdagen inte nu bör vidta några åtgärder med anledning av motion 2001/02:MJ338 (c) yrkande 11.

Administration

Utskottets förslag i korthet
Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (m, kd, c, fp) med allmänna förslag om jordbruksadministrationen. Utskottet hänvisar i sammanhanget till det pågående reformarbetet. Härutöver anser utskottet att ett motionsyrkande (mp) om inrättande av ett samrådsorgan med anknytning till ekologisk produktion är tillgodosett och därför inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet avstyrker slutligen två motionsförslag (kd, c) om kostnadsramarna för anslagen för jordbruksstödet med hänvisning till vad regeringen tidigare redovisat.

Motionerna

Enligt motion 2001/02:MJ421 (m) yrkande 4 bör frågan om en avveckling av Jordbruksverket utredas. Motionärerna i motion 2001/02:MJ520 (kd) föreslår att en utredning tillsätts med syfte att förenkla förfarandet vid ansökan om miljöstöd med en förlängd stödperiod (yrkande 11). Dessutom bör jordbruksbyråkratin minskas (yrkande 12). Också i motion 2000/01:MJ233 (c) förespråkas förenklingar av regelverket kring jordbruksadministrationen (yrkande 13). Likande synpunkter framförs i motion 2000/01:MJ259 (c) om att begränsa blanketthantering och byråkrati (yrkande 4). Myndighetsuppgifterna borde dessutom regionaliseras anförs det i motionen. Växande blanketthante-

ring och byråkrati drabbar jordbruket särskilt hårt. Det är angeläget att så många myndighetsuppgifter som möjligt läggs på regional nivå nära jordbrukarna (yrkande 5). Slutligen föreslår motionärerna att stödsystemen förenklas och att kontrollerna i fält förbättras (yrkande 6). I motion 2001/02:MJ338 (c) bör reglerna förenklas för de företag som är aktiva inom Jordbruksverkets ansvarsområde även om det kan innebära minskade direkta statliga inkomster (yrkande 4). Liknande synpunkter framförs i motion 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 2.

Enligt motion 2001/02:MJ515 (mp) påpekas att i Jordbruksverkets aktionsplan för ekologisk produktion föreslås att ett samrådsorgan inrättas mellan de myndigheter som fördelar medel till forskning, försök och utvecklingsprojekt inom ekologisk produktion. Sådana samrådsorgan bör enligt motionen inrättas (yrkande 18).

Enligt motion 2001/02:MJ520 (kd) bör kostnadsramarna för EU-medfinansierade anslag långsiktigt ligga på en nivå som innebär att Sverige fullt ut kan använda de EU-anslag som är möjliga (yrkande 6). I motion 2000/01:MJ239 (c) förespråkas en höjd medelsram för det svenska landsbygdsprogrammet i samband med den översyn som skall göras 2002.

Utskottets ställningstagande

När det gäller den framtida jordbruksadministrationen anför regeringen i budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 23) att de regleringar och stödsystem som EU:s jordbrukspolitik föreskriver successivt har förändrats. Detta ställer stora krav på utvecklingen och effektiviseringen av administrationen. I syfte att åstadkomma en mer kostnadseffektiv jordbruksadministration inom ramen för länsstyrelseorganisationens roll och uppgifter, har regeringen uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag till en organisation som innebär att hanteringen av jordbruksstöd koncentreras till färre enheter (dir. 2000:94). Utredaren överlämnade den 22 maj 2001 sin rapport Effektivare jordbruksadministration – koncentration och samverkan (Fi 2001/2357). I rapporten har utredaren presenterat två alternativ till en effektivare hantering av jordbruksadministrationen. I det första alternativet lämnas i enlighet med direktiven ett förslag om en koncentration av administrationen av jordbruksstöden till nio länsstyrelser. Det andra alternativet innebär en formaliserad samordning av administrationen. Detta skulle innebära att ett antal samordningsregioner bildas, varvid en länsstyrelse i varje region ges ett särskilt samordningsansvar. Utredaren förordar det alternativ som innebär att samverkan mellan länsstyrelserna utvecklas och formaliseras. Utredaren föreslår också en formaliserad samverkan mellan Statens jordbruksverk och länsstyrelserna. Förslaget har remissbehandlats. Flertalet remissinstanser förordar samordningsalternativet. Statens jordbruksverk och Riksrevisionsverket förordar emellertid det alternativ som innebär en koncentration av administrationen till färre enheter. Den förändring av den gemensamma jordbrukspolitiken som pågår inom EU innebär att det kan komma att ställas nya krav på jordbruksadministrationen i framtiden. Regeringen anser att de åtgär-

der som nu vidtas inte får försvåra sådana förändringar. Samtidigt är det angeläget att de åtgärder som är möjliga att vidta för att uppnå en effektivare administration av jordbruksstöden genomförs. Som utredaren visat är en koncentration av administrationen till färre enheter förknippad med stora omställningskostnader. Utredaren har också redovisat andra nackdelar med en sådan förändring, såsom svårigheter att uppnå synergieffekter med verksamhet inom näraliggande områden, främst gäller detta vissa av miljöstöden. I alternativet med formaliserad samverkan undanröjs dessa nackdelar, men utredaren visar också på nackdelar med samordningsalternativet, bl.a. begränsningar vad gäller Statens jordbruksverks möjligheter att uppnå en förenklad styrning av verksamheten. Utredaren anser dock att fördelarna i samordningsalternativet överväger nackdelarna. Denna uppfattning delas av flertalet remissinstanser. Mot denna bakgrund förordar regeringen alternativet som innebär en formaliserad samverkan. Regeringen avser att identifiera ett antal samordningsregioner, inom vilka en länsstyrelse pekas ut som samordningsansvarig. Till samordningsansvarig länsstyrelse i respektive region avser regeringen att ge ett uppdrag som också innebär krav på redovisning av vilka åtgärder som planerats eller vidtagits i syfte att effektivisera och utveckla verksamheten. Utgångspunkten för uppdraget tas i utredningens förslag. Genom en sådan ordning bör arbetssätt och -former kunna utvecklas, varvid kvalitet och effektivitet höjs. Detta bör också kunna leda till att kostnaderna för administrationen kan minskas. De samordningsansvariga länsstyrelserna skall också ingå i det råd som regeringen avser att inrätta vid Statens jordbruksverk. Det kvalitetsarbete och de samverkansprojekt som redan pågår mellan Statens jordbruksverk och länsstyrelserna och som syftar till att uppnå rationaliseringar, ökad kostnadseffektivitet och en mer enhetlig regeltillämpning har, som utredaren påvisat, redan haft effekter i verksamheten. Regeringen bedömer att detta arbete bör fortgå och ges hög prioritet. I syfte att uppnå en mer rationell och kostnadseffektiv administration föreslår utredaren att vissa utvecklingsprojekt inom IT-området skall genomföras. Regeringen bedömer att en utveckling inom IT-området är en viktig förutsättning för en väl fungerande verksamhet. För att möjliggöra detta bör åtgärder vidtas som kräver relativt stora investeringar. Utskottet vill därutöver påpeka att i syfte att minimera skillnader i bedömningen av stödansökningar i olika län har Jordbruksverket tillsammans med länsstyrelserna genomfört en rad åtgärder. SeQnd-projektet startade år 1999 i syfte att öka effektiviteten och säkerställa hanteringen av jordbruksstöden på Jordbruksverket och länsstyrelserna. Erfarna handläggare har utsetts till s.k. kvalitetsambassadörer. Deras roll är att förankra kvalitetsarbetet på respektive arbetsplats.

Det arbete som har inletts utgör enligt utskottets mening viktiga steg mot en effektivare jordbruksadministration. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna 2000/01:MJ233 (c) yrkande 13, 2000/01:MJ259 (c) yrkandena 4, 5 och 6, 2001/02:MJ338 (c) yrkande 4, 2001/02:MJ421 (m) yrkande 4, 2001/02:MJ520 (kd) yrkandena 11 och 12, 2001/02:MJ526 (fp) yrkande 2 i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Jordbruksverket föreslår i sin aktionsplan för ekologiska jordbruksprodukter och livsmedel att tre olika former av samrådsorgan skall bildas. Ett organ för de myndigheter som fördelar medel till forskning, försök och utveckling, ett för att samordna marknads- och konsumentåtgärder samt ett utvecklingsforum för ekologisk produktion. Utskottet har erfarit att regeringen anser att förslagen är bra och att den typen av samrådsorgan har en viktig funktion att fylla. Frågan om formerna för inrättande av sådana organ bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Motion 2001/02:MJ515 (mp) yrkande 18 är därmed fullt ut tillgodosedd.

När det gäller ramen för de EG-finansierade stöden och deras utnyttjande som tas upp i motionerna 2000/01:MJ239 (c) och 2001/02:MJ520 (kd) hänvisar utskottet till tidigare uttalanden om det självklara i att framförhandlade stöd skall utnyttjas (se bl.a. bet. 1998/99:MJU7). Riksdagen har godkänt regeringens förslag i budgeten för år 2002 vad avser anslag 44:1 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur (prop. 2001/02:1 utg.omr. 23, bet. 2001/02: MJU2, rskr. 2001/02:106 m.fl.). I propositionen anförs om ersättningsnivåerna att under anslaget har anvisats medel för de av Sverige tillämpade miljö- och strukturstöden med anknytning till jordbruket samt för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Regeringen påpekar att lantbrukare i hela landet har visat stort intresse för åtgärderna inom ramen för miljö- och landsbygdsprogrammet och att regeringens avsikt är att följa den plan som finns för programmet i syfte att nå de mål som formulerats. Nyanslutningen till miljöåtgärderna bedöms ha blivit något större än vad regeringen förutsett. Enligt regeringen innebär det stora intresset att de ekonomiska ramarna blir fullt utnyttjade. Utskottet avstyrker motionerna 2000/01:MJ239 (c) och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 6 i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Övriga nationella frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsförslag (mp) om att tillåta odling av industrihampa eftersom utskottet delar regeringens uppfattning att sådan odling kan äventyra människors liv och hälsa. Härutöver anser utskottet att tre motionsförslag (kd, c) om olika former av ersättning vid skördeskador och epizootier bör lämnas utan riksdagens åtgärd. Slutligen avstyrker utskottet två motionsyrkanden (v, kd) med anknytning till informationssatsning om samerna såsom i huvudsak tillgodosedda.

Motionerna

I motion 2000/01:MJ245 (mp) anförs att det enligt Sveriges lantbruksuniversitet skulle vara intressant att odla hampa med THC-halt lägre än 0,3 % dels för ekologisk odling, dels som trädesgröda och komplement till rörflen och

Salix. Fibrerna med sina mycket goda egenskaper kan användas vid tillverkning av papper, kläder och som isoleringsmaterial hävdas det i motionen.

Enligt motion 2000/01:MJ243 (kd) har väderleken de senaste åren för många lantbruksföretag inneburit stora svårigheter. Motionärerna ställer frågan om det är företagen som skall bära förlusterna vid väderleksrelaterade katastrofsituationer. De anser att regeringen bör genomföra en utredning om detta och återkomma till riksdagen med förslag härom (yrkande 9). Liknande synpunkter framförs i motion 2001/02:MJ222 (c) om att utreda möjligheterna till katastrofersättning för jordbrukare som drabbas av översvämningar.

Enligt motion 2001/02:MJ338 (c) bör ökade möjligheter till ersättning för produktionsbortfall vid epizootiutbrott införas. Dessa ersättningsregler bör utformas så att förebyggande arbete gynnas och stimuleras (yrkande 21).

Enligt motion 2001/02:MJ424 (kd) finns det behov av ytterligare forskning om den historiska utvecklingen när det gäller samerna. Det går sannolikt inte att undvika, vilket inte heller är önskvärt, att även situationen för övrig befolkning, som exempelvis fjällbönderna, inom renskötselområdet belyses utifrån ett historiskt perspektiv. Viktigt är också att informationsinsatserna når de vanliga människorna som inte automatiskt tar till sig den här typen av information. Likaså bör naturligtvis informationsinslagen bli en naturlig del inom skolans undervisning på alla stadier. Det är vidare ängeläget att informationsinsatserna får en bredd som gör det möjligt att presentera viktiga delar av det material som senare års forskning åstadkommit (yrkande 2).

I motion 2001/02:N307 (v) påpekas att Sametinget är en statlig myndighet och har informationsuppgifter. Enligt motionen vore det naturligt att det nationella informationscentret för samefrågor placerades hos Sametinget med dess huvudkontor i Kiruna och lokalkontor i Jokkmokk och Östersund.

Utskottets ställningstagande

Den s.k. industrihampan tillhör arten Cannabis sativa L och är därmed samma växt som cannabisväxten. Det går inte att skilja industrihampan från cannabisen med blotta ögat utan det enda som skiljer dem åt är dess innehåll av THC (tetrahydrocannabinol). THC-halten betecknar halten narkotiskt substans i växten. All odling av hampa är enligt svensk lagstiftning klassat som framställning av narkotika. Tillstånd att odla hampa för medicinska, vetenskapliga eller andra samhällsnyttiga ändamål kan beviljas av Läkemedelsverket. Svensk lagstiftning ger dock inte möjlighet att bevilja tillstånd för odling av s.k. industrihampa. Genom EG-lagstiftningen är odling av hampa för framställning av fibrer berättigat till s.k. arealstöd och bearbetningsstöd. Stödet är dock förbundet med flera villkor, bl.a. krävs att hampans THC-halt inte överstiger 0,3 %. Sverige har dock, liksom Grekland, valt att behålla förbudet mot att odla s.k. industrihampa i nationell lagstiftning. Jordbruksministern hänvisade i ett frågesvar i riksdagen (svar på fråga 2000/01:1643) att Sverige i juni 2001 i ett svar till kommissionen anfört, att med hänsyn till vikten av att skydda människors liv och hälsa genom att vidta åtgärder mot narkotikabruk, och till de uppenbara kontrollsvårigheter som är förbundna med tillåtande av

odling av hampa med låg THC-halt, den svenska regeringen anser det befogat att inte tillåta sådan odling i landet. Med hänvisning till detta brev, angav jordbruksministern att hon inte hade för avsikt att vidta åtgärder för att tillåta odling av industrihampa. Utskottet delar jordbruksministerns uppfattning och avstyrker motion 2000/01:MJ245 (mp).

I samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2002 tog utskottet upp frågan om problemen med skördeskador (bet. 2001/02:MJU2). Utskottet anförde därvid att inom den gemensamma jordbrukspolitiken jordbruks- och trädgårdsgrödor inte omfattas av samma stödordningar och att sårbarheten vid bortfall av skördar därför är olika. Utskottet sade sig dela regeringens uppfattning att näringarna som huvudregel skall bära sina egna kostnader även när det gäller väderleksrelaterade bortfall av skördar. Företagen måste ta med i beräkningen att pris och avkastning varierar. Skattesystemet möjliggör dessutom en utjämning av inkomsterna mellan olika år. Utskottet anförde vidare att staten även fortsättningsvis bör ha ett övergripande ansvar för skördebortfall till följd av naturkatastrofliknande händelser, och att ansvaret borde vara detsamma vid skördebortfall såväl i odlingar av trädgårdsgrödor som jordbruksgrödor. Utskottet uttalade att det föreligger en viss osäkerhet om avgränsningen av det statliga ansvaret för skördebortfall till följd av naturkatastrofliknande händelser, varför det från flera synpunkter vore värdefullt om närmare klarhet kunde vinnas om omfattningen av det statliga ansvaret härför. Enligt utskottet borde regeringen därför närmare se över frågan om omfattningen av statens ansvar för skördebortfall till följd av naturkatastrofer. Riksdagen beslutade att ge regeringen till känna vad utskottet anfört (rskr. 2001/02:106 m.fl.). Utskottets inställning kvarstår och anser med hänvisning till riksdagens tillkännagivande att inga ytterligare åtgärder bör vidtas med anledning av motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 9 och 2001/02:MJ222 (c).

Enligt gällande direktiv inom EU utgår ingen ersättning för produktionsbortfall vid epizootiutbrott. Dock tillämpas i Sverige full ersättning av produktionsbortfall vid utbrott av vissa allvarliga sjukdomar, t.ex. mul- och klövsjuka och BSE, medan 50 procent av produktionsbortfallet ersätts vid vissa andra sjukdomar. Regeringen har påpekat att det i dagsläget inte finns något budgetutrymme för att höja ersättningsnivåerna. Anslutning till kontrollprogram bör ligga i djurägarens eget intresse, liksom att ha ett högt säkerhetstänkande. Grövre form av vårdslöshet i djurskyddshänseende kan innebära reducerad ersättning. Motion 2001/02:MJ338 (c) yrkande 21 avstyrks.

Regeringen beslutade i februari 2001 (ärende 2001-02-08 nr 6) att inleda en nationell informationssatsning om samerna som urbefolkning i Sverige och samernas kultur. Som mål för verksamheten anges att öka kunskapen om samerna som Sveriges urbefolkning och samernas kultur i hela landet. Regeringen anser vidare att det är av vikt att få ökat och långsiktigt förtroende mellan samer och icke-samer och kunna förebygga och motverka diskriminering. Informationssatsningen kommer att pågå åren 2002–2004. För perioden har regeringen avsatt 14 miljoner kronor. Regeringen beslöt samtidigt att

tillsätta en projektkommitté, vilken fick i uppdrag att lämna förslag till hur en del av medelsramen skall disponeras för samordning och för informationsinsatser som bedöms som nödvändiga för att få en nationell uppslutning och kraftsamling. Enligt uppdraget bör särskild uppmärksamhet ägnas åt utbildningsväsendet, medier och olika myndigheters informationsansvar. Projektkommittén gavs också uppdraget att besluta om en strategiplan. I november 2001 fastställde projektkommittén ett s.k. strategidokument för informationssatsningen. I dokumentet uttalas bl.a. att informationssatsningen också ska bidra till att skapa förståelse och initiera en omvärdering av det historiska förloppet. Därför är det viktigt att stödja långsiktigt arbete och bidra till att bland annat olika akademiska discipliner samverkar (sammanträdesprotokoll 2001-11-14, ärende 54/01). I regeringens regleringsbrev för budgetåret 2002 avseende Sametinget (regeringsbeslut 2001-12-13 nr 30) förtydligas ovanstående med att både mäns och kvinnors historia och roll skall belysas. Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion 2001/02:MJ424 (kd) yrkande 2.

Sametinget har i dag en lagstadgad skyldighet att informera om samiska förhållanden (sametingslagen 1992:1433). Den ovan beskrivna projektkommittén har föreslagit ett nationellt informationscentrum. (Underlagsrapport Dnr Jo2001/1593/SU). Informationsbudskap, faktasammanställningar, ny teknik, nya medier och målgrupper m.m. bedöms som viktiga frågor att lösa i ett första skede. Projektkommittén har under sin mandatperiod med avslut den 31 december 2001 föreslagit att ett nationellt informationscentrum inrättas för kraftsamling och nationellt genomslag (underlagsrapport Dnr Jo2001/1593/SU). I regeringens proposition En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4) bedömer regeringen att tre miljoner kronor bör engångsvis avsättas för etablering av ett nationellt informationscentrum för samefrågor. En styrgrupp håller på att tillsättas i samråd med Sametinget. Arbetet med informationssatsningen har skett och kommer således att ske i nära samverkan mellan regeringen och Sametinget. Av årets regleringsbrev för Sametinget framgår att styrgruppen skall återrapportera vilka insatser som gjorts för att öka förtroendet mellan samer och icke-samer, motverka diskriminering och öka samordningen av olika aktörers informationsinsatser. Arbetet med ett nationellt informationscentrum skall enligt regeringen påbörjas under år 2002 och centrumet bör vara inrättat under år 2004. Regeringens avsikt är att på sikt överföra ansvaret för centrumet till Sametinget. Utskottet anser att syftet med motion 2001/02:N307 (v) därmed är tillgodosett.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Internationella riktlinjer (punkt 1)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ218 yrkandena 2, 5 och 7 samt avslår motion 2001/02:MJ527 yrkande 3.

Ställningstagande

Det behövs internationella riktlinjer, i FN:s regi, för en ekologiskt hållbar jordbruksproduktion, vilka kan ligga till grund för en liberaliserad marknad för jordbruksprodukter. De ekologiska villkoren för jordbruket talar till stor del emot vidareutvecklingen av en global marknad för livsmedel om man inte samtidigt vidtar andra åtgärder för att säkra att produktionen sker på naturens villkor. Detta skulle kunna göras genom bl.a. sådana internationella riktlinjer i FN:s regi, vilka skulle kunna ligga till grund för en liberaliserad marknad för jordbruksprodukter. Ett annat hinder för jordbruket i u-länderna är de tullhinder och kvotsystem som förhindrar konkurrens på EU-markanden. De fattigaste länderna måste därför få möjlighet att behålla sina gränsskydd och kontroll över jordbruksproduktionen samtidigt som de ges fri tillgång till våra marknader. Vidare bör liberaliseringen av handeln med jordbruksprodukter ske parallellt med utvecklingen av jordbruket i tredje världen. Bondens behov bör sättas i centrum i den alltmer avreglerade marknaden. Det anförda bör ges regeringen till känna.

2. Handel med tredje land m.m. (punkt 2)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ515 yrkandena 3 och 5.

Ställningstagande

Jag anser att EU bör verka för att jordbrukets alla funktioner, inklusive betydelsen för miljön och hälsan, erkänns i internationella handelsrelationer. Dessutom bör handeln med ekologiska produkter med tredje land underlättas. Det pågående arbetet i IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements), för att skapa kompletterande gemensamma regelverk är viktigt för marknadens utveckling. Arbetet kan leda till en kraftigt ökad efterfrågan på ekologiska produkter från länder där den egna produktionen är låg. En förutsättning för en expanderande förädlingsmarknad är dock att tillgången på råvaror får ett jämnare flöde över tiden. Import och export är viktiga komplement till utveckling av den inhemska marknaden. Det är också viktigt att tredje världens ekobönder inte ställs utanför EU:s marknad. För att förbättra möjligheterna till ett utvecklat samarbete bör EU:s lagstiftning och tillämpning ses över så att handel med tredje land underlättas. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:U513 yrkande 17, 2001/02:MJ343 yrkande 1 och 2001/02:N266 yrkande 2 samt avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 yrkande 10 samt 2001/02:So624 yrkande 3.

Ställningstagande

En avreglering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik är i framtiden ofrånkomlig. En sådan förändring måste dock ske successivt och kombineras med andra åtgärder. En förutsättning är att andra stora livsmedelsproducerande länder utanför EU inte tillför sitt jordbruk dolda subventioner. Ytterligare en förutsättning är att de inhemska konkurrensförhållandena ändras och förbättras. Den gemensamma jordbrukspolitiken hindrar dessutom länder från tredje världen att exportera till EU. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6 och 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8 samt avslår motionerna 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 yrkande 10, 2001/02:So624 yrkande 3 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Ställningstagande

Inriktningen av den gemensamma jordbrukspolitiken behöver ändras så att ekologiskt hållbara produktionsmetoder, landsbygdsutveckling och bevarande av ett öppet landskap och biologisk mångfald prioriteras. Riksdagen bör dessutom begära att regeringen vid nästa reformering av EU:s jordbrukspolitik verkar för en förändring från kompensation för lägre priser och exportstöd till ersättningar för miljöåtgärder och stöd till regioner med sämre odlingsförutsättningar. Målet för den framtida jordbrukspolitiken bör vara ett konkurrenskraftigt jordbruk som skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion och som tar hänsyn till de olika förutsättningar som finns i medlemsländerna när det gäller t.ex. klimat, jordbrukets struktur och politiska ambitioner. Detta måste göras på ett sätt som inte leder till en kraftig utslagning av jordbruk med sociala konsekvenser, hot mot den biologiska mångfalden och utarmning av landsbygden som följd. Regeringen bör verka för att jordbrukspolitiken reformeras så att pengarna i jordbruksbudgeten förs över från generella stöd till miljöersättningar och stöd till landsbygdsutveckling. Vidare bör de enskilda medlemsländerna i EU ges större möjlighet att själva anpassa stöden inom landsbygdsförordningen till nationella preferenser och behov. Det enskilda landets ekonomiska situation bör påverka kraven på omfattningen av medfinansiering av åtgärderna inom landsbygdsförordningen. Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

5. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K426 yrkandena 23

och 28 samt avslår 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K428 yrkande 10, 2001/02:So624 yrkande 3 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Ställningstagande

En grundlig reform av den gemensamma jordbrukspolitiken bör eftersträvas av Sverige i den planerade översyn som ska göras år 2003. En sådan reform måste resultera i långsiktiga och stabila villkor för bönderna. Därutöver måste mål som landsbygdsutveckling och multifunktionalitet skrivas in i fördragstexten. Jordbrukspolitiken bör utöver traditionell livsmedelsproduktion kompletteras och mer främja övriga jordbruksprodukter som energi och åtgärder för att skydda natur, miljö och landskap och därmed stödja landsbygdens utveckling. Jordbruket har också stor betydelse för miljö- och kulturarv, liksom för en rik biologisk mångfald. Dessa uppgifter måste värderas mycket högt.

Det är vidare viktigt att EU, inte minst genom den nya livsmedelsmyndigheten, stöder jordbrukarna i deras strävan att höja kvaliteten på livsmedel och förebygga epidemier. Hela livsmedelskedjan måste präglas av kvalitetstänkande och omsorg om djuren. Djurskyddet måste stärkas och kontrollen förbättras. Stöd till djurtransporter måste avskaffas. De plågsamma transporterna av levande djur bör ersättas av satsningar på fler slakterier.

Slutligen måste jordbruket bli miljömässigt hållbart. Det kräver att stödsystemet läggs om. Giftanvändning bör naturligtvis inte främjas med EU-medel och antibiotika i foder inte tillåtas. Europeiskt jordbruk skall utmärka sig genom en hög produktkvalitet, djurvänlighet och miljömässig hållbarhet. Den fortsatt stora användningen av miljöfarliga kemikalier måste minska. Vidare är det önskvärt att den gemensamma jordbrukspolitiken inte, som tidigare, leder till storindustrialisering av jordbruket. Mindre familjejordbruk bör främjas. Stöd till tobaksodling är inte etiskt försvarbart och bör avskaffas.

Jordbruket kan slutligen bidra till en mer hållbar energianvändning i Europa genom odlingen av s.k. energigrödor, såsom bl.a. poppel och pil. Sådana grödor kan i framtiden bli en betydelsefull och miljövänlig energikälla. Jordbrukspolitiken bör därför främja utvecklingen och odlandet av energigrödor. Det kan dessutom vara ett bra och lönsamt sätt för många jordbrukare att ställa om från den överskottsproduktion som i längden inte kan bibehållas.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

6. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28 samt 2001/02:So624 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 yrkande 10 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Ställningstagande

EU:s jordbrukspolitik bör inriktas på att minska handelssnedvridande stöd samt att miljö, djuromsorg, kultur och livskraftig landsbygd värnas. Arbetet måste syfta till att lämna den politik som gör att lantbruksföretagen producerar det som berättigar till störst ersättningar och i stället forma en politik som gör det möjligt för lantbrukarna att producera de livsmedel konsumenterna efterfrågar. Lantbrukarna måste dessutom få en god avkastning på sina arbetsinsatser. Stödet till jordbruket måste styras mot miljö- och landsbygdsprogram. Jordbrukarna måste få betalt för de tjänster det utför åt samhället, såsom bevarande av öppet landskap samt bevarande av biologisk mångfald och kulturmiljöer. Vidare föreslås att politiken skiftar från en gemensam jordbrukspolitik till en mat- och landsbygdspolitik.

Ett omställningsprogram måste snarast utarbetas i syfte att minska EU:s subventioner till tobaksodlingarna i Sydeuropa. För att stimulera jordägarna behövs det under en omställningsperiod EU-bidrag för att de skall kunna övergå till miljövänlig produktion av annat slag.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

7. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 1 och 2000/01:K398 yrkande 24, samt avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2000/01:N328 yrkande 1,

2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:K428 yrkande 10, 2001/02:So624 yrkande 3 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Ställningstagande

Jordbrukspolitiken behöver avregleras och kraftigt förändras så att den tar större hänsyn till jordbrukets roll i det naturliga kretsloppet och dess konsekvenser för djur, miljö och biologisk mångfald. Stödet måste skiftas från inkomststöd och produktionsstöd till miljöstöd och landsbygdsstöd och stöd till småföretagande. Det är mycket angeläget att den gemensamma jordbrukspolitiken reformeras. Riksdagen bör därför begära att regeringen i EU verkar för att reformeringen av den gemensamma jordbrukspolitiken påskyndas. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Den gemensamma jordbrukspolitikens inriktning (punkt 6)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:K428 yrkande 10 samt avslår motionerna 2000/01:MJ218 yrkande 4, 2000/01:MJ234 yrkande 6, 2000/01:MJ237 yrkande 2, 2000/01:MJ257 yrkande 1, 2000/01:K398 yrkande 24, 2000/01:U206 yrkande 37, 2000/01:U513 yrkande 17, 2000/01:N328 yrkande 1, 2001/02:MJ336 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 27 och 28, 2001/02:MJ343 yrkande 1, 2001/02:MJ500, 2001/02:MJ526 yrkande 1, 2001/02:MJ527 yrkandena 5–8, 2001/02:K426 yrkandena 23 och 28, 2001/02:So624 yrkande 3 samt 2001/02:N266 yrkande 2.

Ställningstagande

Den gemensamma jordbrukspolitiken tar nästan halva EU:s budget i anspråk. Det är därför mycket viktigt att den gemensamma jordbrukspolitiken reformeras. Detta bör ges regeringen till känna.

9. EU:s jordbrukspolitik i förhållande till andra WTO-parter (punkt 7)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ338 yrkande 30.

Ställningstagande

Förändringar av EU:s ersättningssystem till en ökad marknadsorientering bör inte ske ensidigt. Om EU lägger om sin jordbrukspolitik samtidigt som andra stora och viktiga aktörer på världsmarknaden inte förändrar sin politik kommer det att få stora negativa konsekvenser för det öppna landskapet, den biologiska mångfalden, den europeiska modellen samt för möjligheterna till en levande landsbygd i hela Europa. En översyn och avreglering av jordbrukspolitiken skall inom de flesta områden göras parallellt med USA och andra WTO-partner, för att förhindra konkurrens på ojämlika villkor, eftersom USA:s samlade åtgärder för jordbruksstöd är jämförbara med EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Vad som anförts om att en översyn och avreglering av EU:s jordbrukspolitik bör göras parallellt med USA:s och andra WTO-partners bör ges regeringen till känna.

10. Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån (punkt 8)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:U511 yrkande 11.

Ställningstagande

EU:s jordbrukspolitik är ett exempel på hur fel centralisering kan slå. Jordbrukspolitiken tar halva EU:s budget i anspråk, samtidigt som den gynnar storskalig produktion baserad på bekämpningsmedel och konstgödsel, vilket skapar stora miljöproblem. Jordbruksmarkerna i EU hotas samtidigt av utarmning på grund av det jordbruk som bedrivs inom ramen för EU:s jordbrukspolitik, vilket naturligtvis är en katastrof för kommande generationer. Vi anser att en viktig fråga de närmaste åren måste vara att driva att den gemensamma jordbrukspolitiken förändras så att EU endast ger stöd åt ett ekologiskt hållbart, småskaligt och djurvänligt jordbruk samt att den i hög grad flyttas till nationell nivå. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Miljöfrågor m.m. (punkt 9)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ527 yrkande 9 samt avslår motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 8, 2000/01:U511 yrkande

10, 2001/02:MJ375 yrkande 2, 2001/02:MJ515 yrkande 1, 2001/02:MJ518 yrkande 4, 2001/02:MJ526 yrkande 13 och 2001/02:U301 yrkande 38.

Ställningstagande

Det är viktigt att Sverige på gemenskapsnivå formulerar tydliga mål och höga krav för miljön, djurskydd samt säkra livsmedel. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Miljöfrågor m.m. (punkt 9)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 8, 2001/02:MJ526 yrkande 13 och 2001/02:U301 yrkande 38 samt avslår motionerna 2000/01:U511 yrkande 10, 2001/02:MJ375 yrkande 2, 2001/02:MJ515 yrkande 1, 2001/02:MJ518 yrkande 4 och 2001/02:MJ527 yrkande 9.

Ställningstagande

Det finns inom EU allmänna miljömål som även omfattar jordbruket. Jag anser dock att det är olyckligt att några separata miljömål för den gemensamma jordbrukspolitiken inte arbetats fram från kommissionen. Åtgärderna för att minimera jordbrukets miljöbelastning är otillräckliga. Därför bör Sverige i EU verka för att separata miljömål för jordbruket skapas. När det gäller miljömålen är det, enligt miljögarantin, möjligt för varje nation att ha strängare miljökrav än EU:s lägsta nivå. Dessutom anser jag att jordbrukspolitiken måste avregleras och kraftigt förändras så att den tar större hänsyn till jordbrukets roll i det naturliga kretsloppet och dess konsekvenser för djur, miljö och biologisk mångfald. Vad som anförts bör ges regeringen till känna.

13. Miljöfrågor m.m. (punkt 9)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ515 yrkande 1 och 2001/02:MJ518 yrkande 4 samt avslår motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 8, 2000/01:U511 yrkande 10, 2001/02:MJ375 yrkande 2, 2001/02:MJ526 yrkande 13, 2001/02:MJ527 yrkande 9 samt 2001/02:U301 yrkande 38.

Ställningstagande

Inriktningen på den framtida jordbrukspolitiken bör vara att nå ett ekologiskt hållbart jordbruk. Jag anser att EU motverkar en miljövänlig utveckling genom att subventionera ett jordbruk baserat på bekämpningsmedel och konstgödsel. Detta måste förändras. Vad som anförts bör ges regeringen till känna.

14. Jordbrukspolitiken och östutvidgningen (punkt 10)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ256 yrkande 1 och avslår motion 2001/02:MJ338 yrkande 29.

Ställningstagande

Vi anser att arbetet med avreglering och marknadsanpassning av jordbrukspolitiken måste gå vidare. Detta är särskilt viktigt för att utan tidsutdräkt kunna genomföra den angelägna utvidgningen av Europeiska unionen. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Jordbrukspolitiken och östutvidgningen (punkt 10)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ338 yrkande 29 och avslår motion 2000/01:MJ256 yrkande 1.

Ställningstagande

När EU:s nuvarande jordbruksprogram löper ut 2006 bör den gemensamma jordbrukspolitiken ersättas med en mat- och landsbygdspolitik (FRP, food and rural policy). Kandidatländerna bör få delta i denna process, eftersom de kommer att påverkas av den. Ansökarländerna bör ges möjlighet att delta i de kommande diskussionerna om en halvtidsöversyn av den gemensamma jordbrukspolitiken. Detta skulle ge kandidatländerna tid att anpassa sig till integrationsprocessen och vidta nödvändiga åtgärder för att förändra sina strukturer. Kandidatländerna skall uppmuntras att börja införa EU:s lagstiftning före tillträdet, för att skapa möjligheter att korta ned övergångsperioder, stödja ytterligare handel, motverka tillämpningsproblem vid tillträdet och för att bli medvetna om och avlägsna potentiella hinder för ett tidigt tillträde så

snart som möjligt. Vad som anförs om att låta EU:s kandidatländer delta i processen med att skapa en mat- och landsbygdspolitik (FRP) bör ges regeringen till känna.

16. Stöd till tobaksodling (punkt 11)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ222 yrkandena 1 och 2, 2000/01:MJ711 yrkande 17 samt 2001/02:So624 yrkande 2.

Ställningstagande

Rökning är i dag ett stort folkhälsoproblem världen över. Samtidigt illustrerar detta den kluvenhet EU uppvisar på en rad områden. Å ena sidan vill EU minska rökningen och arbetar aktivt för detta genom bl.a. olika upplysningskampanjer. Å andra sidan utgår stora stöd till tobaksodling. Detta kan inte vara en riktig och rimlig politik. Ur ett folkhälsoperspektiv bör stöd och subventioner till tobaksodling inom EU avvecklas. Sverige måste vara pådrivande för att så sker, så att rökningen minskar. Vad som ovan anförts om att avveckla EU:s stöd och subventioner till tobaksodling bör ges regeringen till känna.

17. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 2 och 2001/02:MJ343 yrkandena 2 och 9 samt avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 1, 2000/01:MJ237 yrkande 1, 2000/01:MJ243 yrkande 1, 2000/01:N326 yrkande 8, 2001/02:MJ289 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ329, 2001/02:MJ336 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkandena 1, 2 och 32, 2001/02:MJ388, 2001/02:MJ518 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 1 samt 2001/02:N265 yrkande 11.

Ställningstagande

Den svenska jordbrukspolitiken avregleras och marknadsanpassas. Jord- och skogsbruket är basnäringar på landsbygden och inom ramen för dessa verksamheter ryms mycket stora värden. Detta gäller inte enbart produktionsmässiga utan även stora kultur- och miljövärden. Inom ramen för odling och be-

byggelse på landsbygden kan man följa tidigare generationers arbetsinsatser och levnadsvillkor långt tillbaka i tiden. I detta ligger oskattbara värden. Samma sak gäller den biologiska miljön. Det är genom generationers odlarmöda som vi fått den rika biologiska mångfalden i vårt land. Detta är också värden som måste bevaras. Samtidigt finns det anledning att påpeka att bevarandeambitionerna inte får innebära att man lägger en död hand över landsbygden och de areella näringarna. Det är snarare genom ett fortsatt aktivt ägande och brukande som värdena kan bevaras till kommande generationer. Bevarandekraven kan inte läggas så tungt på nuvarande aktiva generation att verksamheten kraftigt försvåras. Intrång i äganderätten som baseras på t.ex. kultur- eller miljöbevarande måste ersättas fullt ut. Kostnaderna för ett allmänt intresse kan inte enbart bäras av enskilda markägare. Jordbruksföretagen ses som enskilda företag med sin styrka just i produktionsuppgiften. De enskilda företagen skall generellt sett inte vara beroende av regionalpolitiska eller miljömässiga beslut. Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

18. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ237 yrkande 1, 2000/01:MJ243 yrkande 1, 2000/01:N326 yrkande 8, 2001/02:MJ329, 2001/02:MJ336 yrkande 1, 2001/02:MJ520 yrkande 1 och 2001/02:N265 yrkande 11 samt avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 1, 2000/01:MJ256 yrkande 2, 2001/02:MJ289 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ338 yrkandena 1, 2 och 32, 2001/02:MJ343 yrkandena 2 och 9, 2001/02:MJ388 och 2001/02:MJ518 yrkande 3.

Ställningstagande

Jordbruket och förädlingsindustrin har en central roll för sysselsättningen på landsbygden. En ensidig svensk avreglering skulle kunna leda till att en tredjedel av åkermarken blir olönsam och avvecklas. Detta skulle leda till en dramatisk avfolkning av landsbygden och därmed vikande marknad för en rad andra binäringar som är beroende av jordbruket. Inriktningen av svensk jordbrukspolitik bör dessutom syfta till att ge möjlighet att bedriva jordbruk i hela landet med fullt utnyttjande av befintlig åkermark. Jord- och skogsbruket utgör för övrigt en hörnsten i en levande landsbygd, vilkas förutsättningar måste tas till vara. Det är också viktigt att reformeringen inriktas på att tillskapa livskraftiga och kvalitetsinriktade jordbruk och en livsmedelsförädling i internationell konkurrens. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12)
av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 19. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 1 och 2001/02:MJ338 yrkandena 1, 2 och 32 samt avslår motionerna 2000/01:MJ237 yrkande 1, 2000/01:MJ243 yrkande 1, 2000/01:MJ256 yrkande 2, 2000/01:N326 yrkande 8, 2001/02:MJ289 yrkandena 2 och 3, 2001/02:MJ329, 2001/02:MJ336 yrkande 1, 2001/02:MJ343 yrkandena 2 och 9, 2001/02:MJ388, 2001/02:MJ518 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 1 samt 2001/02:N265 yrkande 11.

Ställningstagande

Det är nödvändigt att Sveriges lantbrukare ges förutsättningar att utvecklas som företagare. Politiska beslut rörande ekonomiska förutsättningar, miljö och sociala aspekter är därför mycket viktiga för livskraftiga lantbruksföretag. Jordbrukets har vidare en stor betydelse som motor för landsbygden. Det är därför viktigt att man i reformarbetet intar en positiv inställning till lantbruket och de tjänster som levereras. Dessutom måste jordbruket betraktas och användas som en resurs i miljöarbetet. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Den nationella jordbrukspolitikens inriktning m.m. (punkt 12)
av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ289 yrkande 2 och 2001/02:MJ518 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 1, 2000/01:MJ237 yrkande 1, 2000/01:MJ243 yrkande 1, 2000/01:MJ256 yrkande 2, 2000/01:N326 yrkande 8, 2001/02:MJ289 yrkande 3, 2001/02:MJ329, 2001/02:MJ336 yrkande 1, 2001/02:MJ338 yrkandena 1, 2 och 32, 2001/02:MJ343 yrkandena 2 och 9, 2001/02:MJ388, 2001/02:MJ520 yrkande 1 samt 2001/02:N265 yrkande 11.

Ställningstagande

Livsmedelskedjan har utvecklats till en mycket omfattande och resurskrävande hantering. Detta beror bl.a. på tillgången till billig energi samt en globaliserad handel. Omstruktureringen till en storskalig matproduktion med ett litet antal produktionsanläggningar orsakar omfattande transporter. Sammantaget utgör livsmedelskedjan en av våra stora miljöbelastare, såväl i Sverige som globalt. Problemen med klimatpåverkan, försurning, marknära ozon,

övergödning, nedbrytning av ozonlagret, hotet mot den biologiska mångfalden, förbrukning av ändliga resurser, markförstörelse och vattenföroreningar är exempel härpå. Många av dessa problem orsakas av tunga transporter, men även det intensiva bruket av kemikalier i jordbruket orsakar problem, liksom bevattningen. Därutöver anser jag att försiktighetsprincipen bör vara helt vägledande för all livsmedelshantering och för jordbruksmetoderna. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Generationsväxling i jordbruket (punkt 14)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ258 yrkande 2 och 2000/01:MJ259 yrkande 2.

Ställningstagande

Det måste bli en prioriterad framtida uppgift att skapa förutsättningar för unga att överta familjegården. Därför bör rimligare ekonomiska villkor för generationsväxling i jordbruket tillskapas. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Forskningsfrågor (punkt 15)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ207 och avslår motion 2000/01:MJ248 yrkande 1.

Ställningstagande

Odlingen av matpotatis i landet sker i drygt 8 000 företag och på en areal av nästan 25 000 ha. Medelarealen på ca 3 ha odling per företag visar att branschen är småskalig. En mindre andel av produktionen säljs via odlingens kooperativa utbudsföreningar vilket gör det svårt att administrera en insamling av kollektiva medel för forsknings- och utvecklingsverksamhet. Potatisodlingen möter en stark internationell konkurrens på den svenska marknaden och en ökande konkurrens av andra basprodukter som pasta, ris m.m. Samtidigt brottas branschen med många problem av odlingstekniskt slag i sin ambition att utveckla en miljömässigt och långsiktigt uthållig pro-

duktion. I det sammanhanget krävs fortsatt och intensifierad forskning om bekämpning av skadegörare i produktionen och om en säker utsädesodling. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur dessa angelägna frågor skall kunna lösas. Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

23. Konsekvensutredning, prognosområde, m.m. (punkt 16)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 23. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ237 yrkandena 3 och 4, 2000/01:MJ243 yrkande 2, 2001/02:MJ336 yrkande 4 och 2001/02:MJ520 yrkande 2 samt avslår motionerna 2000/01:MJ257 yrkande 9 och 2001/02:K321 yrkande 3.

Ställningstagande

Jord- och skogsbruket är en förutsättning för en levande landsbygd och tusentals arbetstillfällen i livsmedels- och skogsindustri. För att få en helhetsbild av jordbrukets betydelse borde en särskild konsekvensanalys genomföras. Denna skulle belysa jordbrukets betydelse för sysselsättning, försörjningsberedskap, bevarandet av det öppna landskapet, boende och service på landsbygden etc. Detta är inte minst angeläget i dessa tider då jordbruket utsätts för hård snedvriden konkurrens och många, framför allt mindre jordbruk, tvingas läggas ner. Inhemskt jordbruk är också en förutsättning för att undvika långa, miljöförstörande transporter, för att inte bli försörjningsberoende av andra länder samt för att upprätthålla en god livsmedelssäkerhet. Regeringen bör således snarast återkomma till riksdagen med en sådan konsekvensanalys som underlag för det fortsatta beslutsfattandet.

För att effektivt och verklighetstroget kunna utreda konsekvenserna av jordbrukspolitiska beslut inom den gemensamma jordbrukspolitiken borde Sverige arbeta med ett prognosområde där man löpande kan testa konsekvenserna för svensk del. Arbetsmodellen borde vara så intressant att EU kan bidra med projektmedel.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

24. Konsekvensutredning, prognosområde, m.m. (punkt 16)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 24. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ257 yr-

kande 9 och 2001/02:K321 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01: MJ237 yrkandena 3 och 4, 2000/01:MJ243 yrkande 2, 2001/02:MJ336 yrkande 4 och 2001/02:MJ520 yrkande 2.

Ställningstagande

Riksdagen bör begära att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att med utgångspunkt i EU:s miljömål se över vilka miljöeffekter och miljökostnader som kan kopplas till jordbruket. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 25. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ208, 2000/01:MJ216, 2000/01:MJ256 yrkande 3 och 2001/02:Sk288 yrkande 18 samt avslår motionerna 2000/01:MJ204, 2000/01:MJ233 yrkandena 2–4, 2000/01:MJ237 yrkande 5, 2000/01:MJ257 yrkande 11, 2000/01:N263 yrkande 9, 2001/02:MJ330, 2001/02:MJ338 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 4 samt 2001/02:MJ526 yrkandena 12 och 15.

Ställningstagande

Vi anser att de svenska bönderna måste få samma konkurrensvillkor som andra bönder i Europa. Kostnaderna för bl.a. handelsgödsel, bekämpningsmedel och dieselskatt belastar svenska lantbruksföretagare på ett orimligt sätt. Dessa kostnader bör regering och riksdag sänka. Lagar, regler och föreskrifter måste utarbetas så att de inte hindrar företagande på landsbygden samt att lantbruken måste kunna ta del av de arealersättningar och miljöstöd som finns inom EU i så stor omfattning som möjligt. Vidare måste åtgärder snabbt vidtas om det svenska jordbruket skall kunna konkurrera med jordbruket i övriga EU-länder. Flera av de förslag som lämnades i den s.k. Björkska utredningen är mycket bra. I utredningen föreslogs bl.a. att skatten på handelsgödsel bör slopas, dieselskatten sänkas liksom beskattningen på arbetsmaskiner minskas. Utbetalningen av arealersättningar skall ske under jordbrukarens eget budgetår och inte komma under påföljande budgetår. En särskild fråga gäller de allt sämre vägarna som har blivit ett stort bekymmer för jordbruksnäringen. Grunden för en livskraftig lands- och glesbygd är ett lönsamt och konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk. Vad som anförts bör ges regeringen till känna.

26. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 26. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ204, 2000/01:MJ237 yrkande 5 och 2001/02:MJ520 yrkande 4 samt avslår motionerna 2000/01:MJ208, 2000/01:MJ216, 2000/01:MJ233 yrkandena 2–4, 2000/01:MJ256 yrkande 3, 2000/01:MJ257 yrkande 11, 2000/01:N263 yrkande 9, 2001/02:MJ330, 2001/02:MJ338 yrkande 3, 2001/02:MJ526 yrkandena 12 och 15 samt 2001/02:Sk288 yrkande 18.

Ställningstagande

Förutom klimatmässiga skillnader inom unionen kan vi konstatera att den svenska regeringens politik ställer högre krav på exempelvis miljöskydd, husdjurshygien m.m., vilket ytterligare fördyrar produktionskostnaderna för svensk livsmedelsproduktion, jämfört med vad som gäller inom EU. För att svenskt lantbruk skall bli mer konkurrenskraftigt är det därför nödvändigt med en harmonisering av de avgifter som i dag belastar de svenska bönderna. Om så inte sker avvecklar regeringen svenskt jordbruk och överlåter till övriga EU-länder att ta över jordbruksproduktionen. I samband med saneringen av den svenska statsbudgeten föreslog den socialdemokratiska regeringen att extra energiskatter skulle tas ut av bönderna för att bidra till ett minskat budgetunderskott. Dessa extraordinära energiskatter får svenska bönder bära till skillnad från sina kolleger inom EU. Många jordbruksföretag har i dag högre elenergikostnader än annan näringsverksamhet i Sverige, vilket måste anses helt orimligt och måste rättas till. Den så kallade Björkska utredningen har tydligt visat att Sveriges bönder har ett betydligt besvärligare konkurrensläge än bönderna i grannländerna. Vad som anförts bör ges regeringen till känna.

27. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 27. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ233 yrkandena 2–4 samt avslår motionerna 2000/01:MJ204, 2000/01:MJ208, 2000/01:MJ216, 2000/01:MJ237 yrkande 5, 2000/01:MJ256 yrkande 3, 2000/01:MJ257 yrkande 11, 2000/01:N263 yrkande 9, 2001/02:MJ330, 2001/02:MJ338 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 4, 2001/02:MJ526 yrkandena 12 och 15 samt 2001/02:Sk288 yrkande 18.

Ställningstagande

Det svenska jordbrukets förutsättningar att konkurrera på den europeiska marknaden borde vara goda. De livsmedel som produceras håller hög kvalitet, vilket är en viktig exportfördel. Tyvärr har den svenska regeringen genom inhemska beslut snedvridit konkurrensen inom jordbruksområdet. De svenska bönderna belastas med extra kostnader som bönderna inom EU inte har. Svenskt lantbruk måste få likvärdiga villkor som sina konkurrenter. Det handlar om att stärka konkurrenskraften för att skapa utrymme för nödvändiga framtidsinvesteringar i produktionskapacitet, produktutveckling och marknadsföring. Dagens lönsamhet i jordbruket är helt otillräcklig inte bara sett utifrån investeringsbehov utan även i förhållande till en rimlig ersättning till brukarnas eget arbete och eget kapital. Det svenska jordbrukets ryggsäck måste lyftas av, inte tyngas av ytterligare bördor. Vad som behövs är bl.a. omfattande satsningar på forskning och utveckling samt exportfrämjande åtgärder. Det innebär även att medel anslås till småskalig livsmedelsförädling. Sammantaget innebär dessa åtgärder att det svenska jordbrukets konkurrenskraft förstärks betydligt. Vi föreslår bl.a. att man under fyra år satsar på exportfrämjande åtgärder och satsar på program för gårdsbaserad livsmedelsförädling. Därutöver behövs ett femårigt program för strukturomvandlingen av trädgårdsnäringen och resurser för trädgårdsbranschens utveckling under fem år. Detta bör ges regeringen till känna.

28. Jordbrukets konkurrensvillkor (punkt 17)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 28. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ257 yrkande 11 samt avslår motionerna 2000/01:MJ204, 2000/01:MJ208, 2000/01:MJ216, 2000/01:MJ233 yrkandena 2–4, 2000/01:MJ237 yrkande 5, 2000/01:MJ256 yrkande 3, 2000/01:N263 yrkande 9, 2001/02:MJ330, 2001/02:MJ338 yrkande 3, 2001/02:MJ520 yrkande 4, 2001/02:MJ526 yrkandena 12 och 15 samt 2001/02:Sk288 yrkande 18.

Ställningstagande

En annan utmaning blir samtidigt att med böndernas hjälp öka de positiva effekterna jordbruket har på miljön, vad gäller insatser för ett öppet odlingslandskap och en varierad kulturmiljö. Folkpartiet har krävt att regeringen skall vidta åtgärder för att lantbrukets konkurrenssituation skall förbättras. Vi har nu noterat att regeringen lovat sådana åtgärder, och vi skall med stort intresse ta del av förslagen när de läggs fram för riksdagen. Under många år har Europas bönder använt handelsgödsel med höga halter kadmium i fosfaterna. Det finns kadmiumfria fosfater, men dessa är mycket dyra. Det är ex-

tremt angeläget att hejda försurningen av mark och vatten, men det är också angeläget att få kontroll av, och stopp på, sådant som kadmium i konstgödsel, beständiga kemikalier, antibiotika och andra farmakologiska ämnen i gödsel och rötslam. Dessutom bör EU satsa på att minska pesticiderna i odlingen, införa utbytesprincipen och inte minst satsa på forskning om effektiva men kortlivade pesticider. Dessa har effekt enbart där det ska vara effekt, men bryts snabbt ner till ofarliga beståndsdelar. Det bör skapas regler snarast om maximala nivåer för ett stort antal ämnen i alla sorters gödsel – naturgödsel är lika illa som handelsgödsel ur dessa synvinklar. Detta bör ges regeringen till känna.

29. Exportfrämjande åtgärder (punkt 20)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 29. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ338 yrkande 5.

Ställningstagande

Eftersom livsmedelsmarknaden blir alltmer internationaliserad är det viktigt att svenska lantbrukare och förädlingsföretag får möjlighet att vara med och konkurrera med sina produkter på andra marknader än den svenska. Olika exportfrämjande åtgärder med hjälp av statliga insatser är särskilt viktigt för de mindre producenterna som saknar de större företagens säljorganisationer, marknadsföringsmöjligheter och kapital. En medveten satsning på exportfrämjande åtgärder för olika former av nischprodukter i de areella näringarna skulle betyda mycket för företagsamheten och sysselsättningen främst på den svenska landsbygden. En satsning på exportfrämjande åtgärder under en fyraårsperiod bör genomföras för både nischprodukter och andra produkter med sitt ursprung i de areella näringarna. Vad som ovan anförs om en satsning på exportfrämjande åtgärder för produkter från de areella näringarna bör ges regeringen till känna.

30. Regler för arealuttag (punkt 22)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 30. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ219.

Ställningstagande

Reglerna för arealuttag behöver kompletteras. Ett sätt att kombinera modernt lantbruk med föredömlig miljövård är att verka för införande av ”beträdor” inom EU:s regler för arealersättning. ”Beträdor” innebär att mark som skulle läggas i träda gräsbesås i fyra meter breda remsor längs fältkanter och upplåts för bl.a. ridning och promenader. Ersättningsstödet bör ändras så att ”beträdor” kan räknas som uttagen areal och därmed åtnjuta arealersättning från EU. Regeringen bör lägga fram ett förslag till ändring av regelsystemet för arealuttag i enlighet härmed. Vad som anförts om regler för arealuttag bör ges regeringen till känna.

31. Oljeväxtproduktion (punkt 23)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 31. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 26, 2000/01:MJ250 och 2001/02:MJ470.

Ställningstagande

Beslutet om Agenda 2000 ledde till en minskad lönsamhet för proteingrödor och en kraftigt minskad lönsamhet för oljeväxter samtidigt som spannmålen fick en viss kompensation för sänkt interventionspris. Miljöersättning till en växtföljd med avbrottsgrödor har flera fördelar och stämmer väl överens med det svenska miljömålet för jordbruket. Regeringen bör därför återkomma med förslag till hur problemen med den svenska oljeväxtproduktionen skall lösas. Regeringen bör därvid överväga möjligheterna att ge stöd till avbrottsgrödor så att den svenska oljeväxtodlingen kan bevaras på traditionella nivåer.

Dessutom anser vi att trädan bör kunna får brytas den 1 juni i stället för som nu den 1 juli. Detta för att förbättra förutsättningarna för odling av höstoljeväxter. Enligt motionen ingår Gotland inte i de områden som haft tillstånd att bryta trädan den 1 juni för oljeväxtodling. Detta är olyckligt då ett tillstånd att bryta trädan tidigare skulle möjliggöra att även försommartorra delar av vårt land, som Gotland, skulle få ökade möjligheter att öka odlingen av höstsådda oljeväxter.

Vad som anförts om oljeväxtproduktion bör ges regeringen till känna.

32. Svensk svinavel (punkt 24)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 32. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ511 yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att de värden svensk svinavel och svinuppfödning har skall värnas och utvecklas. Detta kan med fördel ske i samarbete med de ekologiska bönderna. Med tydligare märkning av svenska charkvaror och bättre information om vad den svenska uppfödningen innebär skulle det bli lättare för konsumenten att välja svenskt fläskkött. Om detta kan ändras kommer producenterna att erfara att en svensk etisk avel är lönsam. Detta bör ges regeringen till känna.

33. Stöd till produktion av slaktsvin m.m. (punkt 25)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 33. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ511 yrkande 3 och 2001/02:MJ515 yrkande 15.

Ställningstagande

Kostnaderna för ekologisk produktion är högre än för konventionell produktion. Det kan därför finnas anledning att införa stöd för sådan produktion. Regeringen bör med anledning härav se över möjligheterna till stöd för ekologisk produktion av svin och fjäderfä. Detta bör ges regeringen till känna.

34. Hästnäringen (punkt 27)

av Ulf Björklund (kd), Caroline Hagström (kd) och Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 34. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ230, 2000/01:MJ242, 2001/02:MJ338 yrkande 24 och 2001/02:MJ524 yrkande 1 samt avslår motion 2000/01:MJ744.

Ställningstagande

Vi anser att den kallblodiga travaren bör omfattas av stödet till utrotningshotade inhemska hästraser och den svenska halvblodsaveln omfattas av uppfödarpremier. Inom EU ses hästhållningen som en del av jordbrukssektorn. I Sverige däremot beaktas inte hästnäringen inom jordbrukspolitiken. Hästens och hästnäringens vikt för jordbrukets, landskapets och regionernas utveckling medför att jordbrukspolitiska beslut även bör omfatta hästar. Regeringen bör dessutom överväga om inte EU-stöden kan nyttjas för att stödja den svenska hästaveln och hästnäringen. Vad som anförts om hästnäringen bör ges regeringen till känna.

35. Hästnäringen (punkt 27)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 35. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ744 samt avslår motionerna 2000/01:MJ230, 2000/01:MJ242, 2001/02:MJ338 yrkande 24 och 2001/02:MJ524 yrkande 1.

Ställningstagande

Antalet kallblodstravare är så litet att arten är utrotningshotad. Med blott 500 föl per år är den genetiska mångfalden hotad. För att bibehålla den nuvarande bredden måste populationens storlek öka med en takt om åtminstone 1 000 föl per år. För att uppnå detta bör det införas ett minoritetsskydd inom travsporten som består av en procentuell andel av loppen och prispengarna. Uppfödarpremier till ägarna av betäckta ston är ytterligare en lösning. Detta bör ges regeringen till känna.

36. REKO-stöd (punkt 30)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m) och Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 36. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ226, 2000/01:MJ256 yrkande 12 och 2001/02:MJ365.

Ställningstagande

Det konventionella jordbruket får inte diskrimineras vid det fortsatta programmets tillämpning. Det var fel att slopa REKO-ersättningen. Frågan om de förlorade ersättningarna måste nu hanteras så att skadan kan repareras så snabbt som möjligt.

En grundförutsättning för att kunna hålla kulturlandskapet i hävd är en livskraftig jordbruksnäring med betande djur. Vallodling är en förutsättning för att kunna hålla betesdjur. Vall är en gröda med många fördelar. Användningen av bekämpningsmedel är liten, och genom sin långa växtsäsong reducerar vall näringsläckaget.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

37. Jordbruket i norra Sverige (punkt 31)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 37. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 14, 2000/01:MJ258 yrkande 1, 2001/02:MJ240 och 2001/02:MJ421 yrkande 1 samt avslår motionerna 2000/01:MJ259 yrkande 1, 2001/02:MJ379 och 2001/02:MJ385.

Ställningstagande

Jordbruket i Norrlands glesbygd har stor betydelse för sysselsättning, samhällsstruktur och en tilltalande landskapsbild. Regelverken efter EU-inträdet innebär att de nuvarande åtgärderna inom struktur- och regionalpolitiken uppvisar en mycket splittrad och svåröverskådlig bild. En reform är därför nödvändig.

Förutsättningarna för ett väl fungerande jordbruk finns i Norrland. Tyvärr minskar dock intresset bland de yngre att driva jordbruk där. Mycket av den pessimism som särskilt har märkts i ett bälte genom Gävleborg, Dalarna och Värmland härrör från dåliga förutsättningar att driva jordbruksföretag under rimliga ekonomiska villkor. Lantbrukarfamiljen i Norrland har oftast en låg arbetsinkomst från jordbruket. Det är därför av största vikt att företagsklimatet i hela Sverige avsevärt förbättras så att framtidstron på jordbruket i regionen ökar. Tyngande skatter, byråkratiskt krångel, dyra generationsväxlingar och omfattande hämmande regelverk måste snarast förändras så att förutsättningar skapas för en långsiktigt hållbar ekonomi i jordbruket.

Vad som anförts om jordbruket i norra Sverige bör ges regeringen till känna.

38. Jordbruket i norra Sverige, Stöd till det fjällnära jordbruket och Transportersättning till jordbruket i norra Sverige (punkterna 31, 32 och 34)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 31, 32 och 34 borde ha följande lydelse:

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 38. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ379 samt avslår motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 14, 2000/01:MJ258 yrkande 1, 2000/01:MJ259 yrkande 1, 2001/02:MJ240, 2001/02:MJ385 och 2001/02:MJ421 yrkande 1.

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 38. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ235 yrkande 3 och 2001/02:N255 yrkande 2.

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 38. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:N255 yrkande 1.

Ställningstagande

Jordbruket spelar en viktig roll som grund i arbetet för att motverka den negativa utvecklingen för gles- och landsbygdsbefolkningen. Sammantaget kan jord- och skogsbruket i norra Sverige vara en motor i utvecklingen av näringslivet och skapa bättre förutsättningar för att leva och bo på landet. Det behövs inga betydande insatser utan ett regelverk som skapar förutsättningar för utvecklingen.

Jordbruket i norra Sverige har under lång tid erhållit en regionalpolitisk ersättning för att täcka de merkostnader som bönderna i området drabbas av. Motiven för ersättningen har varierat, men i dag torde de väsentligaste motiven vara att det genom jordbruket finns en möjlighet att bevara det öppna landskapet i delar av norra Sverige. Genom jordbruket skapas också ett betydande antal arbetstillfällen både inom själva jordbruket och inom livsmedelsindustrin. Transportstödet är viktigt för att täcka merkostnaderna för jordbruket i norra Sverige. EU-inträdet innebar dock att ersättningen för intransport av jordbruksprodukter urholkades för mjölk och helt försvann för kött och ägg. Jordbrukets struktur samt områdets stora avstånd gör att kostnaderna för insamling av mjölk, ägg och kött är betydligt högre än på andra håll i landet samtidigt som kostnaderna för uttransport av livsmedel är högre eftersom området är mycket glesbefolkat och har många små butiker. Ett höjt transportstöd skulle leda till ökad stabilitet och ökad investeringsvilja bland lantbrukarna i området.

Riksdagen gav i december 1998 regeringen i uppdrag att utforma ett särskilt stöd till jordbruket i fjällnära områden för att kompensera det sämre

utfallet efter EU-inträdet i stödområde 1. Trots detta har det ännu inte införts någon särskild ersättning riktad till jordbruket i det här området. Det har fört med sig en vikande produktion som kommer att få svåra resultat om det inte sker någonting från regeringens sida. Jordbruksministern har i svar på frågor om det fjällnära jordbruket menat att det faktum att jordbruket är fjällnära inte i sig innebär att det kan vara berättigat till extra miljöersättningar. Vi anser att ministern i och med detta underlåtit att följa riksdagens tillkännagivande som innebar ett krav på att regeringen särskilt skulle beakta det fjällnära jordbruket. Därför anser vi att regeringen snarast bör återkomma med ett förslag om ekonomiskt stöd till det fjällnära jordbruket.

Vad som anförts ovan bör ges regeringen till känna.

39. Jordbruket i norra Sverige (punkt 31)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 39. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ259 yrkande 1 och 2001/02:MJ385 samt avslår motionerna 2000/01:MJ256 yrkande 14, 2000/01:MJ258 yrkande 1, 2001/02:MJ240, 2001/02:MJ379 och 2001/02:MJ421 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att Norrlandsjordbrukets situation måste stärkas. Jord- och skogsbruket i norra Sverige kan utgöra en motor i utvecklingen av näringslivet och skapa bättre förutsättningar för att leva och bo i regionen. Det krävs då att politiken innebär att dessa näringar inte utsätts för en negativ särbehandling. I dag behövs inga betydande insatser men däremot ett regelverk som skapar förutsättningar för utveckling och som också gör det möjligt att ta del av de samhällsinsatser och medel som redan finns. För att jord- och skogsbruket skall kunna vara en ännu starkare motor i näringslivet på landsbygden i norra Sverige krävs bl.a. att transportkostnaderna utjämnas, att jordbruket i det fjällnära området stimuleras, att nationellt anslagna medel till jordbruket används fullt ut samt att ersättningarna inom miljöersättningen öppet odlingslandskap höjs. Detta bör ges regeringen till känna.

40. Nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige (punkt 33)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 40. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ239 samt avslår motionerna 2001/02:MJ258 och 2001/02:MJ338 yrkande 10.

Ställningstagande

För att tillvarata de möjligheter som jordbruket och livsmedelsindustrin ger behöver ytterligare stimulanser tillföras. Det är naturligt att använda sig av det utrymme som finns i den nationella ersättningen samtidigt som ersättningarna och produktionen kan komma att ligga under referensnivån i anslutningsfördraget till EU. Det är väsentligt att den ytterligare stimulansen kommer de produktionsgrenar till del som är störst och har störst betydelse för det öppna landskapet och sysselsättningen, nämligen mjölk- och svinproduktionen. Detta bör ske genom att ersättningen till suggorna räknas upp med ytterligare 600 kr per sugga och resterande belopp läggs ut på mjölkproduktionen. Detta bör ges regeringen till känna.

41. Nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige (punkt 33)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 41. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ258 och 2001/02:MJ338 yrkande 10 samt avslår motion 2001/02:MJ239.

Ställningstagande

Norrlandsjordbruket har speciella förutsättningar. Långa avstånd och ett utsatt klimat gör att förutsättningarna ser annorlunda ut än på andra håll i Sverige och i EU. Det är viktigt att särskild hänsyn tas till Norrlandsjordbrukets förutsättningar. Ersättning lämnas för att skapa bättre förutsättningar för jordbruk i norra Sverige. Jordbruksproduktionen får som villkor för ersättningen inte öka i förhållande till tiden före den svenska EU-anslutningen. Den totala nationella ersättningen har under åren 1995–2000 klart understigit referensersättningsnivån. Detta tyder på att lönsamheten är fortsatt svag. En översyn av systemet med den nationella ersättningen till Norrlandsjordbruket, i syfte att låta hela ersättningsnivån komma de areella näringarna till del, bör komma till stånd. Det är väsentligt att den ytterligare stimulansen kommer de produktionsgrenar till del som är störst och har störst betydelse för det öppna landskapet och sysselsättningen, nämligen mjölk- och svinproduktionen. Detta bör ges regeringen till känna.

42. Bärodling (punkt 35)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 42. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ249 samt avslår motionerna 2001/02:MJ383 och 2001/02:MJ477.

Ställningstagande

Bärodling omfattas av ett nationellt finansierat regionalstöd, vars syfte är att stimulera odlingen. Stödet per arealenhet är lägre till bärodling än till traditionella jordbruksgrödor. Bärgrödorna medverkar precis som andra grödor till landskapsbilden, och det borde därför vara möjligt att de skulle uppbära lika stora miljöstöd som vanliga jordbruksgrödor. Stöd utgår endast till den faktiskt odlade arealen, vilket betyder att stora ytor som åtgår till vändtegar och kör- och gångvägar inte är stödberättigade. Odlingen kräver också ett växelbruk, vilket ökar arealbehovet. För att bärodlingen skall kunna bli ett verkligt alternativ till andra grödor borde grundstödet ligga på samma nivå som för andra grödor, räknat utifrån den bruttoareal som odlingen tar i anspråk. Till detta läggs sedan det regionala stödet, beräknat på nettoarealen. Utöver ett förbättrat odlingsstöd borde också resurser sättas in på kompetens- och marknadsutveckling. Därutöver behövs forskning och utveckling när det gäller marknadstillträdet. Bärodlingen i norra Sverige är en resurs som är väl värd att värna. Regeringen bör närmare utreda förutsättningarna och villkoren för detta.

43. Skärgårdslantbruket (punkt 36)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 36 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 43. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ512 yrkande 2 och 2001/02:MJ220 yrkande 13.

Ställningstagande

Det svenska skärgårdsjordbruket är en viktig förutsättning för att få levande skärgårdar. I dag brottas jordbruket i skärgården med bristande lönsamhet, vilket försämrar möjligheterna till att bibehålla ett öppet landskap, biologisk mångfald och sysselsättning i skärgården. De specifika förutsättningar som jordbruket i skärgården har får inte leda till en utarmning av denna näringsgren. Det är angeläget att se över situationen för skärgårdsjordbruket och

komma med förslag som kan förbättra konkurrenskraften. Således bör en särskild utredning med syfte att ge förslag på hur konkurrenskraften för skärgårdsjordbruket kan förbättras tillsättas så fort som möjligt. Det anförda bör ges regeringen till känna.

44. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37)

av Ulf Björklund (kd), Caroline Hagström (kd) och Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 44. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ259 yrkande 7 och 2001/02:MJ220 yrkande 14 samt avslår motionerna 2001/02: MJ456 och 2001/02:MJ518 yrkande 21.

Ställningstagande

Det är viktigt att stödja det lokala näringslivet i skärgården genom att stödja en småskalig livsmedelsproduktion och lokal småskalig livsmedelsförädling. Det råder dock enligt ett flertal länsstyrelser oklarheter om huruvida tillämpningen av livsmedelslagstiftningen tar hänsyn till de speciella villkor som råder för småskalig livsmedelsförädling. Det kan t.ex. gälla behovet av att kunna ge dispens från vissa regler för att på så vis kunna underlätta småskalig livsmedelsförädling. Därför bör livsmedelslagstiftningen och dess tillämpningar för småskalig livsmedelsförsörjning ses över, allt i syfte att underlätta näringsverksamhet för skärgårdsbor. Det anförda bör ges regeringen till känna.

45. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 45. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ518 yrkande 21 och avslår motionerna 2000/01:MJ259 yrkande 7, 2001/02:MJ220 yrkande 14 och 2001/02:MJ456.

Ställningstagande

I en värld som alltmer präglas av internationell handel och ett näringsliv som har exportinriktningen som överordnad princip, krävs det politisk medvetenhet och vilja att styra jordbruksproduktionen mot en lokalare och mer överskådlig marknad. Vinsterna med kortare avstånd mellan odlare, bonde, producent och kunder kan räknas på många plan. Konsumenterna kan lättare kommunicera med odlaren. Transportbehovet blir mindre till fromma för det

globala klimatet och för varornas naturliga hållbarhet. Insatserna av konstgjorda hållbarhetsåtgärder såsom strålning och antimögelbehandling kan minskas liksom behovet av konservering. Villkoren för bönder och odlare bör vara så gynnsamma att incitamenten för kvalitetsinriktad lokal produktion ter sig som det attraktiva valet. Samtidigt får då även jordbruket i fattiga länder ett rättvisare utrymme.

För vår egen regionala balans är ett livskraftigt och småskaligt jordbruk över hela landet och en småskalig distribution med t.ex. mobila slakterier, mindre och fler mejerier, decentraliserade destruktionsanläggningar och äkta lokala varumärken något som bildar stommen i en levande landsbygd. De två till synes oförenliga dimensionerna bidragsjordbruk och avreglerat jordbruk å ena sidan samt ekologiskt och industrialiserat jordbruk å den andra, kan förenas om man ser fördelarna med en livsmedelsmarknad baserad på främst lokal avsättning. Självförsörjningsgraden är mycket viktig i en uppdaterad och mer relevant hotbild för landets säkerhet.

Det anförda bör ges regeringen till känna.

46. Fäbodkultur (punkt 39)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 46. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ201 och 2001/02:MJ237 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Fäbodbruken är i dag en liten del av svenskt jordbruk med totalt ca 195 fäbodar. Verksamheten är trots sin relativt ringa omfattning mycket viktig för bevarandet av den biologiska mångfalden, värdefulla natur- och kulturmiljövärden samt utrotningshotade husdjursraser. Det krävs därför åtgärder för att möjliggöra bevarandet av ett levande fäbodbruk.

För att bevara fäbodbruket och miljön är det viktigt att verksamhet och boskapsskötsel kan upprätthållas på det traditionella sättet med fritt skogsbete och delvis bete på fäboden efter slåtter. Det bör göras en juridisk översyn av gällande lagstiftning genom ägofredslagen för att skapa en hållbar situation för de i dag verksamma fäbodbrukarna och de som kommer att starta verksamhet på fäbodar gällande stängsel.

Hoten mot det levande fäbodbruket är dock flera. Små ekonomiska förutsättningar och svårigheter att få leverera mjölk från mindre leverantörer som är basen i fäbodbruket påverkar utvecklingen negativt. Fäbodbruket står inför en generationsväxling med unga småbrukare som under nuvarande förutsättningar tvekar att fortsätta med fäbodbruk. Om de nu övergripande hoten inte elimineras kan en i dag positiv utveckling av ett levande fäbodbruk ändå på

sikt vara hotad och en tusenårig kulturtradition gå i graven. Riksantikvarieämbetet har genomfört en utredning om förutsättningarna för att bevara landets fäbodar. De åtgärder som myndigheten föreslår förefaller inte tillräckliga. När det gäller fäbodar som ännu är i drift är det nödvändigt med en kombination av insatser från flera olika håll och myndigheter. De regelsystem som berör fäbodverksamheten bör ses över och anpassas till att främja en levande fäbodkultur i hela landet. Vi föreslår därför att Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket och Jordbruksverket bör få ett fortsatt gemensamt uppdrag tillsammans med näringens representanter och föreningar att föreslå konkreta åtgärder som främjar och möjliggör ett levande fäbodbruk. Dessutom vill vi se en ökad satsning på vårdplaner, mark och byggnadsvård på de värdefulla fäbodar som är eller kommer att vara levande samt ett bättre juridiskt skydd för att bevara befintliga fäbodmiljöer.

Många gånger fyller fäbodarna en viktig funktion genom att bevara utrotningshotade husdjursraser. Dessa inbegriper bland annat svensk kullig boskap, som i huvudsak består av fjällkor och rödkullor. Ett aktivt arbete för en genomarbetad avelsplan skall finnas för alla de hotade husdjursraserna som finns listade av Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Detta bör ske tillsammans med Svensk avel, ideella avelsföreningar samt WWF. Det bör vara av riksintresse att lämpliga åtgärder vidtas så att dessa kan bevaras i den miljö där de formats, dvs. med skogsbete på fäbodar.

Fäbodkulturen handhas i dag av flera statliga verk, vilket inte är bra. Man bör samordna verksamheten på ett sådant sätt att den handläggs på så få verk som möjligt.

Vad som anförts om fäbodkultur bör ges regeringen till känna.

47. Stöd för hävd av ängs- och hagmarker m.m. (punkt 41)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 41 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 47. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ234 yrkande 7 och avslår motion 2001/02:MJ375 yrkande 5.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör regeringen utreda möjligheten att involvera fler aktörer i bevarandet av ängs- och hagmarker samt utveckla formerna för alternativ till stöd till jordbrukare för hävd av ängs- och hagmarker. Genom förordnande enligt 7 kap. miljöbalken kan t.ex. särskilt skyddsvärda marker eller tätortsnära betesmarker ges status av naturvårdsområde. Detta kan göras genom att lokala eller regionala myndigheter på uppdrag av Naturvårdsverket tar huvudansvaret för hävden av marken genom inhyrning av betesdjur eller

genom särskilda avtal med jordbrukare eller andra som kan hävda marken. Det anförda bör ges regeringen till känna.

48. Ekologisk odling m.m. (punkt 42)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 48. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ256 yrkande 10 samt avslår motionerna 2000/01:MJ234 yrkande 4, 2000/01:MJ243 yrkande 13, 2000/01:N383 yrkandena 17 och 18, 2001/02:MJ422 yrkande 6, 2001/02:MJ466 yrkande 6, 2001/02:MJ490, 2001/02:MJ515 yrkandena 16, 17 och 21, 2001/02:MJ520 yrkande 16 samt 2001/02:N364 yrkande 9.

Ställningstagande

Den socialdemokratiska regeringen har satt upp som mål för den ekologiska livsmedelsproduktionen att den skall uppgå till 20 procent av den totala produktionen. Vi moderater är för mångfald också vad gäller olika produktionsformer men anser inte att det är politikens uppgift att sätta upp den typen av kvantitativa mål. Utgångspunkten måste i stället vara att det är konsumenternas efterfrågan på marknaden som är avgörande för produktionens omfattning. Vi är övertygade om att basen i det svenska jordbruket under överskådlig tid kommer att utgöras av den konventionella produktionen, sett ur ett produktions- och miljöperspektiv. Därför har vi tidigare i vårt budgetförslag för år 2002 föreslagit att en betydande del av de medel som regeringen avsatt i sitt för ekologisk forskning i stället skall satsas på forskning kring miljöåtgärder inom det konventionella jordbruket. Det anförda bör ges regeringen till känna.

49. Ekologisk odling m.m. (punkt 42)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 49. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ422 yrkande 6 samt avslår motionerna 2000/01:MJ234 yrkande 4, 2000/01:MJ243 yrkande 13, 2000/01:MJ256 yrkande 10, 2000/01:N383 yrkandena 17 och 18, 2001/02:MJ466 yrkande 6, 2001/02:MJ490, 2001/02:MJ515 yrkandena 16, 17 och 21, 2001/02:MJ520 yrkande 16 samt 2001/02:N364 yrkande 9.

Ställningstagande

För att ytterligare stimulera produktionen av ekologiska livsmedel krävs ett höjt politiskt mål för den mängd areal som skall ställas om till ekologisk produktion. I dag finns ett mål att 20 % av Sveriges totala odlingsareal skall vara omställd till ekologisk produktion till år 2005. Målet för år 2010 bör höjas till 30 %. Detta bör ges regeringen till känna.

50. Ekologisk odling m.m. (punkt 42)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 50. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ243 yrkande 13 och 2001/02:MJ520 yrkande 16 samt avslår motionerna 2000/01:MJ234 yrkande 4, 2000/01:MJ256 yrkande 10, 2000/01:N383 yrkandena 17 och 18, 2001/02:MJ422 yrkande 6, 2001/02:MJ466 yrkande 6, 2001/02:MJ490, 2001/02:MJ515 yrkandena 16, 17 och 21 samt 2001/02:N364 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi vill skapa goda förutsättningar för det ekologiska jordbruket. Det är nödvändigt att miljöaspekter vägs in vid utformandet av jordbrukspolitiken. En övergång till mer miljöanpassade och ekologiska brukningsmetoder skall främjas. Det är dock viktigt att för den skull inte missgynna det konventionella jordbruket. På kort sikt finns det ingen möjlighet att helt övergå till ekologiskt jordbruk, inte minst med hänsyn till de större arealer som blir nödvändiga p.g.a. sänkt avkastning per hektar. Vi vill därför att både konventionella och ekologiska bönder skall ha goda villkor i Sverige. Huvudinriktningen skall dock vara att övergå till ekologiskt jordbruk. För att stimulera till ekologiskt jordbruk krävs ett förenklat regelsystem som skapar goda förutsättningar för en ökad produktion av ekologiska grödor. Detta bör ges regeringen till känna.

51. Avveckling av bekämpningsmedel (punkt 43)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 51. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ422 yrkande 5.

Ställningstagande

Studier i vilka bl.a. Livsmedelsverket deltagit har visat att kemiska bekämpningsmedel inte finns i ekologiska produkter. Detta är ganska självklart då kemisk bekämpning inte används inom den ekologiska produktionen. När det gäller konventionellt producerade livsmedel har vi genom gränsvärden fastslagit vilken mängd bekämpningsmedel människan tål för att inte hälsan skall påverkas. Det är dock mycket svårt att avgöra vilka framtida hälsoeffekter vi kommer att se som följd av generationers användning av bekämpningsmedel. Exempelvis har det visat sig att flera bekämpningsmedel som tidigare användes stör hormonbalansen hos försöksdjur. Effekterna av den tid när dessa bekämpningsmedel var i bruk kanske vi inte får se förrän i framtiden. När det gäller importerade livsmedel är det svårare att reglera detta problem. Det är inte ovanligt att rester av bekämpningsmedel som är förbjudna i Sverige hittas i importerade livsmedel. För att i framtiden kunna undvika vidare hälso- och miljöeffekter av bekämpningsmedelsanvändningen bör en total avveckling av bekämpningsmedel vara målsättningen inom det svenska jordbruket. Det anförda bör ges regeringen till känna.

52. Mål för bekämpningsmedel m.m. (punkt 44)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 44 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 52. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ842 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Enligt min mening bör regeringen återkomma till riksdagen med nytt mål och handlingsprogram för minskning av bekämpningsmedel i jordbruket. Regeringen bör dessutom lämna förslag på åtgärder för hur det nya målet skall kunna nås. Det anförda bör ges regeringen till känna.

53. Konstgödsel (punkt 46)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 46 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 53. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ515 yrkande 7.

Ställningstagande

Det behövs ekonomiska styrmedel för att få ned användningen av handelsgödsel. Även om de största direkta läckagen kommer från konventionella djurgårdar med stora mängder stallgödsel är användningen av handelsgödsel indirekt orsaken till läckagen eftersom det är den vägen som nytillförseln av kväve till jordbrukssystemet kommer in. I de ekologiska lantbruken hanteras stallgödseln med större omsorg eftersom näringsämnena i den inte kan ersättas med konstgödsel om de går förlorade. Djuren på de djurtäta konventionella gårdarna äter till stora delar foder som producerats med handelsgödsel på gårdar utan djur. En rejäl höjning av miljöavgiften på handelsgödsel kombinerad med ett återföringssystem av pengar till lantbruket bör prövas. Krav på bra teknik vid hantering och spridning av stallgödsel är också nödvändigt. Spridning av stallgödsel skall inte göras vintertid. Krav på skyddszoner utmed vattendrag för att fånga upp växtnäringsämnen bör skrivas in i skötsellagen. Det anförda bör ges regeringen till känna.

54. Genmodifierade grödor (punkt 47)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 47 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 54. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ233 yrkande 12.

Ställningstagande

Växtförädling, nya kretsloppsanpassade material och hållbara energiprocesser är exempel på områden där gentekniken redan är eller kan bli ett viktigt instrument. Tekniken är dock förenad med risker som kan vara mycket långsiktiga och svåra att i tid upptäcka om de blir verklighet. Gentekniken måste därför vara kringgärdad med stränga regler som skyddar människan och miljön. Möjligheterna med gentekniken måste kombineras med ständig vaksamhet, en öppen och bred samhällsdebatt och tydliga gränser för vad som är tillåtet. Eftersom vår kunskap ännu är så begränsad måste prövningen ske från fall till fall vid tillämpning av modern genteknik. Det anförda bör ges regeringen till känna.

55. Beteskrav (punkt 48)

av Ulf Björklund (kd), Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m) och Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 55. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ338 yrkande 11.

Ställningstagande

Utformningen av beteskraven bör utformas efter de lokala förhållandena. Det gäller att på olika sätt arbeta för att stödja de lantbruk vars förhållanden är sådana att beteskraven kan vara svåra att följa. Reglerna bör utformas efter de förutsättningar som råder i olika delar av landet. Det anförda bör ges regeringen till känna.

56. Jordbruksadministration (punkt 49)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 49 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 56. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ520 yrkandena 11 och 12 samt avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 13, 2000/01:MJ259 yrkandena 4–6, 2001/02:MJ338 yrkande 4, 2001/02:MJ421 yrkande 4 samt 2001/02:MJ526 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att byråkratin inom jordbruksadministrationen bör begränsas bl.a. genom förenklingar av miljöstöden och administrationen av EU-ersättningarna i övrigt. Bönderna skulle bl.a. kunna omfattas av ett förenklat förfarande när de söker stöd från EU, t.ex. genom en möjlighet att kunna söka för mer än ett år i taget. Detta skulle ge en mer långsiktig trygghet. Vi anser att regeringen bör tillsätta en utredning med syfte att utreda hur ansökningsförfarandet kan förenklas.

Jordbruksverket har också möjligheter att rationalisera och minska sin byråkrati genom effektiviseringar, exempelvis genom enkla clearingsystem. Därför bör en tioprocentig minskning av kostnaderna för Jordbruksverkets verksamhet vara möjlig att genomföra. Vi förutsätter att arbetet med det nya miljöprogrammet som påbörjats leder till ett enkelt, robust system som är lätt att administrera och därmed till avsevärt reducerad kostnad. Det anförda bör ges regeringen till känna.

57. Jordbruksadministration (punkt 49)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 49 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 57. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ233 yr-

kande 13, 2000/01:MJ259 yrkandena 4–6 och 2001/02:MJ338 yrkande 4 samt avslår motionerna 2001/02:MJ421 yrkande 4, 2001/02:MJ520 yrkandena 11 och 12, 2001/02:MJ526 yrkande 2.

Ställningstagande

Det behövs förenklingar av regelverket kring jordbruksadministrationen. Myndighetsuppgifterna borde regionaliseras. Växande blanketthantering och byråkrati drabbar jordbruket särskilt hårt. Det är angeläget att så många myndighetsuppgifter som möjligt läggs på regional nivå nära jordbrukarna. Blanketthantering och byråkrati behöver därför begränsas. Slutligen bör stödsystemen förenklas och kontrollerna i fält förbättras. Detta är viktigt även om det kan innebära minskade direkta statliga inkomster. Det anförda bör ges regeringen till känna.

58. Jordbruksadministration (punkt 49)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 49 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 58. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ526 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01:MJ233 yrkande 13, 2000/01:MJ259 yrkandena 4–6, 2001/02:MJ338 yrkande 4, 2001/02:MJ421 yrkande 4 samt 2001/02:MJ520 yrkande 11.

Ställningstagande

De nya medlemsländerna skall ha full anslutning till ett EU med en reformerad jordbrukspolitik. För en ökad tydlighet och som ett led i strävan att återvinna medborgarnas förtroende måste dagens snåriga regelsystem, byråkrati och omvittnade fusk inom EU:s jordbrukspolitik undanröjas. Den stora byråkratin och de detaljstyrande reglerna skapar förståelig irritation och illegitimitet för hela systemet.

Det är likaså förödmjukande för Sveriges och övriga Europas bönder att tvingas hugga sig fram i en snårig blankettdjungel i stället för att bruka öppna landskap. En kraftigt avreglerad och avbyråkratiserad jordbrukspolitik med satsning på miljö- och landsbygdsutveckling har däremot helt andra förutsättningar att lyckas.

EU har i samband med utvidgningen en unik möjlighet att genomföra reformer i jordbrukspolitiken som kommer att prägla hela unionens arbete under lång tid framöver. Det viktigaste är att skapa förutsättningar för att jordbrukaren, som vilken annan företagare som helst, ges möjlighet och frihet att på likvärdiga villkor konkurrera med sina produkter på en konkurrensutsatt marknad. Konsumentens val skall vara avgörande för jordbruksproduktionen och konsumenternas förtroende för europeiska livsmedel måste ytterligare

stärkas. Detta förutsätter att både svensk och europeisk politik underlättar för små- och nyföretagandet så att även småskaliga alternativ kan växa fram på landsbygden. Det anförda bör ges regeringen till känna.

59. Medelsramar (punkt 51)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 51 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 59. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ520 yrkande 6 och avslår motion 2000/01:MJ239.

Ställningstagande

Med anledning av Miljöprogramutredningens förslag och EG-kommissionens beslut om minskad tilldelning av medel till Sverige finns det anledning att rikta stark kritik mot regeringens hantering av miljöprogrammet. På grund av regeringens försumlighet med att ta till vara de möjligheter som EU-medlemskapet gav har nu EG-kommissionen drastiskt skurit ned miljö- och landsbygdsprogrammet, vilket drabbar svensk lantbruksnäring hårt. Det anförda bör ges regeringen till känna.

60. Hampodling (punkt 52)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 52 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 60. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ245.

Ställningstagande

Enligt Sveriges lantbruksuniversitet skulle det vara intressant att odla hampa med THC-halt lägre än 0,3 % dels ekologiskt, dels som trädesgröda och komplement till rörflen och salix. Fibrerna med sina mycket goda egenskaper kan användas vid tillverkning av papper, kläder och som isoleringsmaterial. Det anförda bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Den gemensamma jordbrukspolitiken och den nationella nivån (punkt 8)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Ekologiskt jordbruk är mycket beroende av naturgivna förutsättningar. Därför bör jordbrukspolitiken anpassas till lokala förhållanden om en omställning till ekologiskt uthållig produktion skall kunna ske. En fortsatt reformering av EU:s jordbrukspolitik bör därför leda till att de enskilda medlemsländerna i EU ges större möjlighet att själva anpassa stöden till nationella preferenser och behov. Vår målsättning är att EU:s jordbrukspolitik på sikt åter nationaliseras.

2. Återföring av miljöavgifter i jordbruket (punkt 18)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Skatterna på bekämpningsmedel och kadmiumdelen i gödselmedel infördes båda år 1984. Vi har länge påpekat att dessa pengar bör återföras till näringen snarast möjligt, bl.a. för olika typer av miljöinsatser. Vi välkomnar att regeringen nu äntligen tagit initiativ i frågan. För närvarande inväntas EG-kommissionens godkännande efter det att regeringen i november 2001 översänt ett förslag till hur återföringen bör ske. Det är angeläget att detta arbete påskyndas och att likaså den särskilda utredare regeringen tillsatt med uppgift att utvärdera effekterna av dessa skatter snarast redovisar sitt uppdrag. Vi moderater har i annat sammanhang föreslagit att kvävedelen i gödselskatten skall avskaffas.

3. Återföring av miljöavgifter i jordbruket (punkt 18)

av Ulf Björklund (kd) och Caroline Hagström (kd).

Skatterna på bekämpningsmedel och gödselmedel infördes båda år 1984. Vi har länge påpekat att dessa pengar bör återföras till näringen snarast möjligt, bl.a. för olika typer av miljöinsatser. Vi välkomnar att regeringen nu äntligen tagit detta på allvar i och med att 363 miljoner kronor avsatts i budgeten 2002 för detta ändamål. För åren 2003 och 2004 beräknas anslaget till 420 respektive 430 miljoner kronor. För närvarande inväntas EG-kommissionens godkännande efter det att regeringen i november 2001 översänt ett förslag till hur återföringen bör ske. Det är angeläget att detta arbete påskyndas och att likaså den särskilda utredare regeringen tillsatt med uppgift att utvärdera effekterna

av dessa skatter snarast redovisar sitt uppdrag. I händelse av att EG-kommissionen inte godkänner att dessa pengar återbetalas måste det övervägas om skatterna över huvud taget i fortsättningen skall belasta jordbruksnäringen.

4. Exportfrämjande åtgärder (punkt 20)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

I den alltmer internationaliserade livsmedelsmarknaden som råder är det självklart viktigt att svenska producenter får likartade förutsättningar som producenterna i övriga EU-länder. Före EU-inträdet var den svenska produktionen i huvudsak inriktad på att förse den svenska marknaden med produkter. Exporten till andra länder var förhållandevis mycket liten. Vissa åtgärder har vidtagits och medel anslagits för att stimulera exportverksamheten efter EU-inträdet. Vi utgår från att dessa insatser kommer att fortsätta. Dock anser vi att strävan att skapa konkurrens på likvärdiga villkor för att kunna uppnå en positiv exportutveckling även på livsmedelsområdet är av mycket stor betydelse.

5. Svensk svinavel (punkt 24)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Det svenska svinavelsarbetet har i många år bedrivits inte bara utifrån rent ekonomiska aspekter utan även med hänsyn till djuretik, folkhälsa och miljöhänsyn. I Sverige har grisar avlats fram som skall ha bättre hållbarhet med t.ex. färre osteokondrosproblem och färre benbrott. Avelsarbetet har också lett till suggor med bra temperament och goda modersinstinkter. Dessutom har man genomfört utgallring av djur med anlag för missbildningar. Detta har lett till en frisk gris med goda moderdjur som tar väl hand om ungarna och ger di länge. I andra länder, som inte har haft denna varsamhet i aveln, är grisen inte frisk och man fixerar suggorna i burar för att inte riskera att de biter ihjäl smågrisarna. Danska grisar har avlats fram med enbart köttansättning och fysisk tillväxt för ögonen. Där har man ett uppfödningssystem med fixering av suggor m.m. som är sämre för djuren än det svenska systemet. Det svenska avelsarbetet med dess goda resultat får inte raseras för att få fram en mer industrianpassad gris.

6. Lokal livsmedelsproduktion m.m. (punkt 37)

av Göte Jonsson (m), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m) och Per-Samuel Nisser (m).

Vi delar uppfattningen i många av de förslag som framförs i motionerna, behandlade under avsnittet Lokal livsmedelsproduktion m.m. I likhet med motionärerna anser vi det viktigt att underlätta för småskalig livsmedelsproduktion och vidareförädling. Vissa oklarheter råder vad gäller tillämpningen

av livsmedelslagstiftningen och de små företagens möjligheter att driva sin verksamhet och utveckla den framöver. Vi har i annat sammanhang lagt förslag som skulle underlätta denna verksamhet, men avser att återkomma i frågan när frågor om livsmedelskontroll m.m. kommer att behandlas av riksdagen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2000

2000/01:MJ201 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att möjliggöra bevarandet av ett levande fäbodbruk i Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av ägofredslagstiftningen så att fortsatt fäboddrift kan bedrivas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad satsning på vårdplaner, mark- och byggnadsvård på fäbodar samt ett bättre juridiskt skydd för att bevara befintliga fäbodsmiljöer, som är eller kommer att vara levande.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bevarande av listade utrotningshotade husdjursraser.

2000/01:MJ203 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att dela stödområde 4.

2000/01:MJ204 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge svenskt lantbruk konkurrensneutralitet.

2000/01:MJ205 av Gunnel Wallin (c):

Riksdagen begär att regeringen tar till vara lantbrukarkårens kunskap vid utarbetande av anvisningar på miljöområdet.

2000/01:MJ207 av Ingvar Eriksson och Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring för att tillgodose behovet av forskning och utveckling inom svensk potatisodling.

2000/01:MJ208 av Per-Samuel Nisser och Ola Karlsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbrukets villkor.

2000/01:MJ212 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i skötsellagen införa krav på odlingsfria zoner på 5–10 meter längs vattendrag.

2000/01:MJ216 av Lars Hjertén och Lars Elinderson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om villkoren för det svenska jordbruket.

2000/01:MJ218 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om internationella riktlinjer, i FN:s regi, för en ekologiskt hållbar jordbruksproduktion, som kan ligga till grund för en liberaliserad marknad för jordbruksprodukter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en ändrad inriktning av EU:s jordbrukspolitik med stöd till ekologiskt hållbara produktionsmetoder, landsbygdsutveckling och bevarande av ett öppet landskap och biologisk mångfald.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de fattigaste länderna måste ha möjlighet att behålla sina gränsskydd och kontroll över jordbruksproduktionen samtidigt som de ges fri tillgång till våra marknader i nord.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall verka för att genderfrågor sätts i centrum i alla frågor som rör jordbruk, utveckling och frihandel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en liberalisering av handel med jordbruksprodukter måste ske parallellt med utvecklingen av jordbruket i tredje världen, där bonden sätts i centrum och ges vad hon eller han behöver för att kunna hantera en alltmer avreglerad marknad.

2000/01:MJ219 av Ewa Thalén Finné och Ingvar Eriksson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om komplettering av reglerna för arealuttag.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av regelsystemet för arealuttag i enlighet med vad som i motionen anförs.

2000/01:MJ222 av Viviann Gerdin och Margareta Andersson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa EU:s subventioner till tobaksodling i Sydeuropa.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att motionens intentioner skall ingå i regeringens arbete med miljöfrågorna under det svenska EU-ordförandeskapet.

2000/01:MJ226 av Lena Ek och Agne Hansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa riktade vall- och REKO-stöd till Gotland.

2000/01:MJ230 av Caroline Hagström m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den kallblodiga travaren skall omfattas av stödet till utrotningshotade inhemska hästraser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den svenska halvblodsaveln och uppfödarpremier.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU-anpassning av hästen och hästnäringen till det jordbrukspolitiska ansvarsområdet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU-stöden till den svenska hästaveln och hästnäringen.

2000/01:MJ233 av Lennart Daléus m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det är nödvändigt att Sveriges lantbrukare ges förutsättningar att utvecklas som företagare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenskt lantbruk måste få likvärdiga villkor som sina konkurrenter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det svenska jordbrukets ryggsäck måste lyftas av, inte tyngas av ytterligare bördor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka svenskt jordbruks och trädgårdsnärings konkurrenskraft.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU arbetar för att åstadkomma internationellt bindande regler om att hålla genmodifierade grödor och andra grödor skilda från varandra.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklingar av regelverket kring jordbruksadministrationen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en social dimension i lantbruket.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i samband med den aviserade översynen av miljöprogrammet 2002 överväga möjligheterna att ge stöd till avbrottsgrödor i syfte att den svenska oljeväxtodlingen skall kunna bevaras på traditionella nivåer.

2000/01:MJ234 av Karin Svensson Smith m.fl. (v):

3. Riksdagen begär att regeringen vid nästa översyn av landsbygdsförordningen ser över reglerna för miljöstöd för biologisk mångfald i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär att regeringen vid nästa översyn av landsbygdsförordningen ser över reglerna för miljöstöd för ekologisk odling i enlighet med vad som anförs i motionen.
6. Riksdagen begär att regeringen vid nästa reformering av EU:s jordbrukspolitik verkar för en förändring från kompensation för lägre priser och exportstöd till ersättningar för miljöåtgärder och stöd till regioner med sämre odlingsförutsättningar.
7. Riksdagen begär att regeringen utreder möjligheten att involvera fler aktörer i bevarandet av ängs- och hagmarker samt utvecklar formerna för alternativ till stöd till jordbrukare för hävd av ängs- och hagmarker.

2000/01:MJ235 av Gunilla Tjernberg och Erling Wälivaara (kd):

3. Riksdagen begär att regeringen fullföljer det uppdrag riksdagen i december 1998 gav regeringen om att utforma ett särskilt stöd till jordbruket i fjällnära område.

2000/01:MJ237 av Holger Gustafsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om brister i den svenska delen av jordbrukspolitiken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svenska riktlinjer inför en reformerad CAP-politik inom EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i förändringsarbetet pröva nya former för löpande konsekvensutredningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Skaraborgsområdet bör prövas som prognosområde i ett EU-finansierat projekt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att lantbrukarnas lönsamhet skall stärkas genom åtgärder när det gäller dieselskatten och kompensation för sent utbetalda bidrag samt justering av el- och oljeeldningsskatt så att alla omfattas.

2000/01:MJ239 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjd medelsram för det svenska landsbygdsprogrammet i samband med den översyn som skall göras 2002.

2000/01:MJ242 av Birgitta Sellén och Erik Arthur Egervärn (c):

Riksdagen begär att regeringen utreder förutsättningar för att bevara och utveckla hästsektorn i Sverige och speciellt tar fram lösningar för att bevara kallblodshästen.

2000/01:MJ243 av Alf Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av svensk jordbrukspolitik syftande till att ge möjlighet att bedriva jordbruk i hela landet och med fullt utnyttjande av befintlig åkermark.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en konsekvensanalys av jordbruksnäringens betydelse.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skördeskadeskydd.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklat regelsystem som gynnar ekologisk odling.

2000/01:MJ245 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om odling av hampa med THC-halt lägre än 0,3 %.

2000/01:MJ248 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om framtagande av ett framtidsprogram för livsmedelssektorn i Skåne.

2000/01:MJ249 av Ingvar Eriksson och Anders Sjölund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla villkoren för bärodlare i bl.a. Västerbotten.

2000/01:MJ250 av Ingvar Eriksson och Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk oljeväxtproduktion.

2000/01:MJ255 av Berit Andnor och Rune Berglund (s):

Riksdagen beslutar att stödområde 2 B i Jämtlands län överförs till stödområde 2 A.

2000/01:MJ256 av Ingvar Eriksson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om CAP och östutvidgningen.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avreglering och marknadsanpassning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett konkurrenskraftigt jordbruk.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ekologisk produktion.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljöåtgärder och strukturella och regionala åtgärder.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbruket i norra Sverige.

2000/01:MJ257 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp):

1. Riksdagen begär att regeringen i EU verkar för att reformeringen av CAP påskyndas.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att separata miljömål för jordbruket skapas.
9. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en ny utredning med uppdrag att med utgångspunkt i EU:s miljömål se över vilka miljöeffekter och miljökostnader som kan kopplas till jordbruket.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att förbättra lantbrukets konkurrenssituation.

2000/01:MJ258 av Patrik Norinder och Anne-Katrine Dunker (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingen av jordbruket i Gävleborgs län.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om generationsväxling inom jordbruket.

2000/01:MJ259 av Sven Bergström (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka Norrlandsjordbrukets situation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa rimligare ekonomiska villkor för generationsväxling i jordbruket.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att begränsa blanketthantering och byråkrati.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionalisering av myndighetsuppgifter.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om enklare stödsystem och rimligare kontroll i fält.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utökat stöd till lokala marknadssatsningar.

2000/01:MJ512 av Åsa Torstensson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över villkoren för skärgårdslantbruket och skärgårdslantbrukarna.

2000/01:MJ711 av Lennart Daléus m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avveckla EU:s stöd och subventioner till tobaksodling.

2000/01:MJ744 av Ingegerd Saarinen (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utredning av möjligheterna att ålägga travsporten ansvaret för kallblodstravarens överlevnad som ras och se över behovet av uppfödarpremier till ägarna av betäckta kallblodsston.

2000/01:MJ842 av Gudrun Lindvall (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med nytt mål och handlingsprogram för minskning av bekämpningsmedel i jordbruket.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på åtgärder för att det nya målet skall kunna nås.

2000/01:K398 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om EU:s jordbrukspolitik.

2000/01:N263 av Helena Bargholtz (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt reformering av jordbrukspolitiken.

2000/01:N326 av Ulf Björklund m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för jord- och skogsbruket som en hörnsten i en levande landsbygd.

2000/01:N328 av Lennart Daléus m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att knyta EU:s jordbrukspolitik närmare marknaden, minska handelssnedvridande stöd samt värna om miljö, djuromsorg, kultur och livskraftig landsbygd.

2000/01:N383 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

17. Riksdagen begär att regeringen låter utreda varför det svenska ekojordbruket inte klarar av att tillfredsställa marknadens efterfrågan.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att överväga statliga stimulanser för att öka produktionen av ekoprodukter.

2000/01:U206 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformering av den gemensamma jordbrukspolitiken.

2000/01:U511 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den gemensamma jordbrukspolitiken förändras så att EU endast ger stöd åt ett ekologiskt hållbart, småskaligt och djurvänligt jordbruk.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en prioriterad fråga för Sverige skall vara att inom EU driva att den gemensamma jordbrukspolitiken förändras så att den i hög grad flyttas till nationell nivå.

2000/01:U513 av Bo Lundgren m.fl. (m):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Motioner från allmänna motionstiden 2001

2001/02:MJ220 av Åke Sandström m.fl. (c):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning för att stärka jordbruket i skärgården.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förändring av livsmedelslagstiftningen för att främja småskalig livsmedelsproduktion i skärgården.

2001/02:MJ222 av Kenneth Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna till katastrofersättning för jordbrukare som drabbas av översvämningar.

2001/02:MJ237 av Anne-Katrine Dunker och Ola Sundell (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att möjliggöra en fortsatt utveckling av vår fäbodkultur.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en samordning av myndigheter för hanteringen av fäbodkulturen.

2001/02:MJ239 av Olle Lindström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige.

2001/02:MJ240 av Olle Lindström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbruk i norra Sverige.

2001/02:MJ256 av Jonas Ringqvist m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att behoven av ytterligare åtgärder för att nå miljömålen skall ligga till grund för förändringar av jordbrukets miljöstöd under nuvarande programperiod.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att en omfördelning av jordbruksstöden från generella stöd till miljöstöd skall tillämpas för att finansiera en utökning av miljöstöden i samband med den översyn som skall göras inför år 2003.
3. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppdrag att utveckla en ny modell för jordbrukets miljöstöd som tar ett helhetsgrepp kring hela det produktionsinriktade jordbrukets miljöproblem i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:MJ258 av Åke Sandström och Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av nationell ersättning till jordbruket i norra Sverige.

2001/02:MJ289 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att göra hela livsmedelskedjan resurssnål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förändra jordbrukspolitiken i syfte att främja hållbara matvanor.

2001/02:MJ329 av Erling Wälivaara och Gunilla Tjernberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för jord- och skogsbruket som en hörnsten i en levande landsbygd.

2001/02:MJ330 av Lars Björkman och Jeppe Johnsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om de areella näringarnas villkor.

2001/02:MJ336 av Holger Gustafsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformerad jordbrukspolitik för livskraftiga och kvalitetsinriktade jordbruk och en livsmedelsförädling i internationell konkurrens.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om riktlinjer för en reformerad gemensam jordbrukspolitik (CAP) inför 2003 i EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reformarbetets förslag i den nya jordbrukspolitiken (CAP) bör testas i nya former med löpande konsekvensutredningar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett fullskaligt och reellt prognosområde bör etableras som ett EU-finansierat projekt i Sverige.

2001/02:MJ338 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbruket som landsbygdens motor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en positiv inställning till lantbruket och de tjänster som levereras är ett måste.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge svenskt lantbruk likvärdiga konkurrensvillkor, framtidstro och möjligheter att delta i omställningen mot ett ekologiskt hållbart samhälle genom att ”ryggsäcken” lyfts av.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regler bör förenklas för de företag som är aktiva inom Jordbruksverkets ansvarsområde även om det kan innebära minskade direkta statliga inkomster.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på exportfrämjande åtgärder för produkter från de areella näringarna.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn av systemet med den nationella ersättningen till

Norrlandsjordbruket, i syfte att låta hela ersättningsnivån komma de areella näringarna till del, bör komma till stånd.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheterna till utformning av beteskraven efter de lokala förhållandena.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar av ersättningarna för produktionsbortfall vid epizootiutbrott.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att integrera hästen i jordbrukspolitiken.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att miljöförbättringarna inom jordbruket skall fortsätta och arbetet med odling i balans skall drivas med kraft.

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen på reformer av EU:s jordbrukspolitik.

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skifta från en gemensam jordbrukspolitik (CAP) till en mat- och landsbygdspolitik (FRP).

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att låta EU:s kandidatländer delta i processen med att skapa en mat- och landsbygdspolitik (FRP).

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en översyn och avreglering av EU:s jordbrukspolitik görs parallellt med USA och andra WTO-partner.

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att jordbruket måste ses och användas som en resurs i miljöarbetet.

2001/02:MJ343 av Göte Jonsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avregleringen av EU:s jordbrukspolitik.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jord- och skogsbruket som basnäringar på landsbygden och vad detta innebär för kultur- och miljöbevarandet.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om starka jordbruksföretag.

2001/02:MJ365 av Lena Ek och Margareta Andersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det krävs särskilda insatser för att stimulera det gotländska lantbruket.

2001/02:MJ375 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrad jordbrukspolitik inom EU där biologisk mångfald betonas mer än i dag.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda medel till länsstyrelserna för att handla upp god skötsel av ängs- och hagmarksinventeringens objekt i klasserna 1, 2 och 3.

2001/02:MJ379 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbruk i norra Sverige.

2001/02:MJ383 av Per-Olof Svensson och Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om oklara regler för vissa livsmedelsproducenter.

2001/02:MJ385 av Åke Sandström och Birgitta Sellén (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av och situationen för jordbruket i norra Sverige.

2001/02:MJ388 av Agneta Lundberg och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbruks- och livsmedelsproduktion.

2001/02:MJ421 av Patrik Norinder och Anne-Katrine Dunker (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jordbrukets situation i Gävleborg.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning av avveckling av Jordbruksverket.

2001/02:MJ422 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att för att i framtiden kunna undvika vidare hälso- och miljöeffekter av bekämpningsmedelsanvändningen bör en total avveckling av bekämpningsmedel vara målsättningen inom det svenska jordbruket.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att målet för areal ekologiskt odlad mark bör ökas till att senast 2010 uppgå till 30 %.

2001/02:MJ424 av Ulf Björklund och Jan Erik Ågren (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om informationsinsatser och möjligheter till stöd för produktion av aktuellt material.

2001/02:MJ456 av Håkan Juholt m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till småskalig produktförädling.

2001/02:MJ466 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stimulerande åtgärder för ekologiskt lantbruk.

2001/02:MJ470 av Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att trädan får brytas den 1 juni i stället för den 1 juli, för att därmed förbättra förutsättningarna för odling av höstoljeväxter.

2001/02:MJ477 av Yvonne Ångström och Åke Sandström (fp, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställda villkor för yrkesmässig bärodling och annan odling i norra Sverige.

2001/02:MJ482 av Rune Berglund och Berit Andnor (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om får- och lammproduktion.

2001/02:MJ490 av Agneta Brendt och Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att på sikt utveckla den ekologiska odlingen till den dominerande odlingsmetoden.

2001/02:MJ500 av Hillevi Larsson och Nalin Pekgul (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om reformering av EU:s jordbrukspolitik.

2001/02:MJ511 av Gudrun Lindvall (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk grisavel.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om stöd till ekologisk produktion av slaktsvin.

2001/02:MJ515 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inriktningen på EU:s gemensamma jordbrukspolitik skall vara att nå ett ekologiskt hållbart jordbruk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen på EU:s jordbrukspolitik i övrigt.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta handel med ekologiska produkter med tredje land.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ekonomiska styrmedel och andra åtgärder för att minska användningen av konstgödsel.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av stöden för gris och fjäderfä.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av billigare ekologisk mat.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av behoven av medel för marknadsstödjande åtgärder senast 2003.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett samrådsorgan.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en handlingsplan för ekologiskt förökningsmaterial.

2001/02:MJ518 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behov av att beakta försiktighetsprincipen i jordbruket.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade jordbrukssubventioner.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om sambandet mellan lokal produktion, regionalpolitik och säkerhetsaspekter.

2001/02:MJ520 av Alf Svensson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inriktningen av svensk jordbrukspolitik syftande till att ge möjlighet att bedriva jordbruk i hela landet och med fullt utnyttjande av befintlig åkermark.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genomföra en konsekvensanalys om jordbruksnäringens betydelse.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inom EU harmonisera avgifter och skatter för jordbruket.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principen att miljöavgifter i jordbruket skall återgå till näringen för miljöinsatser.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kostnadsramarna för EU-medfinansierade anslag långsiktigt

skall ligga på en nivå som innebär att Sverige fullt ut använder de EU-anslag som är möjliga.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning med syfte att förenkla förfarandet vid ansökan om miljöstöd med en förlängd stödperiod.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minska jordbruksbyråkratin.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om svensk hållning i WTO-förhandlingarna.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förenklat regelsystem som gynnar ekologisk odling.

2001/02:MJ524 av Birgitta Sellén och Viviann Gerdin (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hästar bör likställas med andra djurenheter inom svenskt jordbruk.

2001/02:MJ526 av Harald Nordlund och Lennart Kollmats (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den gemensamma europeiska jordbrukspolitiken, CAP, måste reformeras.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla det regelsystem som inbegriper jordbrukspolitiken.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över konkurrenssituationen inom livsmedelssektorn.

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för att separata miljömål för jordbruket skapas.

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta åtgärder för att förbättra lantbrukets konkurrenssituation.

2001/02:MJ527 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att EU, med hjälp av exportsubventioner, inte skall fortsätta att dumpa sina överskott till länder utanför EU.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att målen för den gemensamma jordbrukspolitiken revideras i enlighet med vad som anförs i motionen.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för en reform som leder till att pengarna i jordbruksbudgeten förs över från generella stöd till miljöersättningar och landsbygdsutveckling.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att de enskilda medlemsländerna ges större möjlighet att själva anpassa stöden inom landsbygdsförordningen till nationella preferenser och behov.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att det enskilda landets ekonomiska situation skall kunna påverka kraven på grad av medfinansiering av åtgärder inom landsbygdsförordningen.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att i kombination med revideringen av den gemensamma jordbrukspolitiken, i enlighet med vad som anförs i motionen, verka för att tydliga mål och höga krav för miljö, säkra livsmedel och höga djurskyddskrav formuleras på gemenskapsnivå.

2001/02:K321 av Helena Bargholtz (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt avreglering av jordbrukspolitiken.

2001/02:K426 av Alf Svensson m.fl. (kd):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reform av EU:s jordbrukspolitik syftande till ett hållbart och konkurrenskraftigt europeiskt jordbruk.

28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s jordbrukspolitik bör främja utveckling och odling av energigrödor.

2001/02:K428 av Yvonne Ruwaida m.fl. (mp):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om reform av EU:s jordbrukspolitik.

2001/02:N255 av Gunilla Tjernberg och Erling Wälivaara (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en höjd transportersättning för jordbruket i norra Sverige där kött och ägg ingår i underlaget.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen snarast bör fullfölja riksdagens beslut och komma med anvisningar om stöd till det fjällnära jordbruket.

2001/02:N265 av Ulf Björklund m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningarna för jord- och skogsbruket som en hörnsten i en levande landsbygd.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter till arbetstillfällen på landsbygden genom återställ-

ningsarbeten till ursprunglig miljö enligt miljökvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag.

2001/02:N266 av Christel Anderberg m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om reformering av Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik.

2001/02:N307 av Siv Holma och Stig Eriksson (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det nationella informationscentret för samefrågor bör placeras hos Sametinget.

2001/02:N364 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att överväga statliga stimulanser för att öka produktionen av ekoprodukter.

2001/02:Sk288 av Bo Lundgren m.fl. (m):

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att grunden för en livskraftig lands- och glesbygd är ett lönsamt och konkurrenskraftigt jord- och skogsbruk.

2001/02:So624 av Viviann Gerdin och Margareta Andersson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU:s ekonomiska stöd till tobaksodlingar måste avvecklas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU bidrar med ekonomisk stimulans för att öka motivationen för jordägarna att ställa om produktion.

2001/02:U301 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kraftfullt reformera EU:s gemensamma jordbrukspolitik.

Elanders Gotab, Stockholm 2002